

zelenoiplavo

Marunada
va
Lovrane

Rujan 2008

ponedjeljak, 1. rujna

- U svim školama u Republici Hrvatskoj, pa tako i na području PGŽ u 92 škole započela nova nastavna godina. Posebno svećano je bilo u područnoj osnovnoj školi u Dobrinju koja je nakon 33 godine, zahvaljujući novo izgradenoj zgradi, ponovo dobila status osmogodišnje škole.

utorak, 2. rujna

- Na sastanku predsjednika Republike, predsjednika Vlade RH i predsjednika Hrvatskog sabora u sklopu rasprave o energetskoj strategiji Hrvatske, lokacija Dine na otoku Krku predložena kao potencijalno najpopuljnija za smještaj LNG terminala
- Župan Zlatko Komadina posjetio županijske ustanove u Velom Lošinju – Dom za starije i nemoćne osobe u kojem je kapacitet povećan s 60 na 100 ležajeva, te Lječilište Veli Lošinj u kojem je pušten u rad novi uredaj za grijanje vode i prostorija na ukapljeni naftni plin

srijeda, 3. rujna

- Potpredsjednik Vlade RH Damir Polančec najavio da će Vladinoj radnoj skupini predložiti Dinu na otoku Krku kao najbolju lokaciju za gradnju LNG terminala
- U Stuttgartu u kongresnom centru Sindelfingen otvorena retrospektivna izložba više od stotinu likovnih ostvarenja iz rada Međunarodne likovne kolonije Grobnik

četvrtak, 4. rujna

- Župan Zlatko Komadina na konferenciji za medije podržao je odluku Vlade RH da se LNG terminal izgradi kraj Omišlja podsjećajući na odluku Županijske skupštine da rafinerija i termoelektrana moraju preći na plin
- Županijsko poglavarstvo razmatralo problem likvidnosti Doma zdravlja Primorsko-goranske županije – odlučeno da ustanova, uz županijsko javstvo, podigne kredit od 16 milijuna kuna kako bi „došla do daha“
- Na sjednici Vlade RH, navedeno da Primorsko-goranska županija sa 300 ovisnika na sto tisuća stanovnika zauzima šesto mjesto u Hrvatskoj
- U Rijeci na adresi Korzo 35, u sklopu Dana slovačke kulture Matica Slovačka Rijeka otvorila nove prostorije za rad
- U Opatiji u hotelu „Četiri opatijska cvjeteta“, a pod pokroviteljstvom Županije, započeo prvi međunarodni simpozij iz ortodoncije u Hrvatskoj

petak, 5. rujna

- U Rijeci u sjedištu Županije župan Komadina sa suradnicima primio izaslanstvo Samoupravnog kraja (regije) Žiline iz Slovačke na čelu s direktorom Pavolom Holešiakom

- Na rječkom Korzu i župan Zlatko Komadina potpisao peticiju pod nazivom „Zaštitimo djecu u prometu“ organiziranu od Autokluba „Rijeka“

- Tijekom posjete Rijeci predsjednik Latvije Valdis Zatlers u brodogradilištu „3. maj“ prisustvovao porinuću posljednjeg iz serije od deset tankera „latvijskog programa“. Tim povodom u opatijskom hotelu Milenij održan prvi hrvatsko-latvijski poslovni forum

- U Rijeci u HNK Ivana pl. Zajca, župan Zlatko Komadina kao izaslanik predsjednika RH Stjepana Mesića otvorio deveti Svjetski Kongres bioetike uz nazočnih 700 znanstvenika iz sedamdesetak zemalja

subota, 6. rujna

- U Loparu svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan Općine koji se obilježava na Blagdan Male Gospe
- Spektakularnim otvaranjem u Pekingu započele XIII. Paraolimpijske igre. U borbu za olimpijsku odličju, između 4.000 sportaša i sportašica iz rekordnih 148 zemalja (i 39 iz Hrvatske) krenula i tri sportaša s područja Županije

nedjelja, 7. rujna

- U Kastvu na Crekvini održano 6. druženje amaterskih harmonikaša
- Na prijevodu Poklon u organizaciji PP „Učka“ i pod pokroviteljstvom Županije, održan drugi Učkarski sajam. Okupilo se više od petnaest tisuća posjetitelja

ponedjeljak, 8. rujna

- U Delnicama u vojarni Drgomajl uz nazočnost ministra obrane, načelnika GS Oružanih snaga RH i župana Zlatka Komadine obilježena 8. obljetnica osnivanja postrojbe za specijalnu djelovanja HV

- U Rijeci na Piopima svečano otvorena spomen-ploča u sjećanje na prvu nogometnu utakmicu odigranu u Hrvatskoj koja je na tom prostoru 1873. godine odigrana između zaposlenika Madarskih državnih željeznica i Riječkog tehničkog saveza

utorak, 9. rujna

- Strojevi GP Krk počeli pripremne radove za gradnju dionice Sveti Kuzam – Kržišće dužine 8,4 km, planirane na 800 milijuna kuna

srijeda, 10. rujna

- U Zavodu za prostorno uređenje PGŽ predstavljene izmjene Prostornog plana PGŽ kojima su definirani koridori autocesta i

90dana

Šesti susret župana PGŽ-a s čelnicima lokalne samouprave zeleno-plave županije

Većina proračuna odlazi

Susreti koji okupljaju predstavnike različitih političkih opcija rijetki su u Hrvatskoj, a mi ih uspješno održavamo jer shvaćamo kako, bez obzira na političke razlike, svatko od nas mora stvoriti što bolje uvjete života u svojoj lokalnoj samoupravi, rekao je primorsko-goranski župan Zlatko Komadina u Fužinama prigodom otvaranja 6. susreta župana PGŽ-a s gradonačelnicima i načelnicima lokalnih samouprava zeleno-plave županije. Obraćajući se tridesetorici vodećih ljudi primorsko-goranskih općina i gradova, župan Komadina istaknuo je kako se većina županijskog proračuna troši na potrebe školstva i zdravstva: „Trošimo ih na šezdesetak škola i stotinjak školskih objekata te deset zdravstvenih institucija od kojih bi vjerojatno sve bile u gubitku da nema Županije. Okrenuli smo se i izgradnji kapitalnih objekata poput sportskih dvorana u Gorskom kotaru i velikim ulaganjima u odlagališta otpada, a budući da nam je godišnji proračun samo 370 milijuna kuna, mi u sve manjoj mjeri možemo pomagati“, rečeno je Komadina izrazivši nadu kako će proračun u godinama što dolaze dodatno rasti, pogotovo ukoliko država prepusti županijama sredstva poreza na dohodak.

Tijekom dvodnevnog susreta obrađene su brojne teme vezane uz svakodnevni rad lokalnih samouprava ovog područja. Tako je prof. dr. sc. Mladen Črnjar, ravnatelj JU Zavod za prostorno uređenje PGŽ-a, detaljnije govorio o tome što se i zašto mijenja u Prostornom planu PGŽ naglasivši kako je temeljna izmjena vezana uz prometnu infrastrukturu, točnije prometnice Rijeka – Bosiljevo, Rijeka – Rupa i Kamfanar – Jušići, pri čemu je cilj stvaranje što kvalitetnijeg cestovnog sustava. Govorio je o plinofikaciji napomenuvši da su na području Rijeke i priobalja potpisani svi potrebni ugovori i pronađen koncesionar u firmi „Energo“, na području Gorskog kotara uskoro će se krenuti u davanje koncesije, a u trećoj fazi na red doći i otoci.

Dušan Šćulac, predsjednik Uprave „Ekoplus“ d.o.o., predstavio je integralni

Ovakvi susreti rijetki su u Hrvatskoj –

Obraćajući se tridesetorici vodećih ljudi primorsko-goranskih općina i gradova, župan Komadina istaknuo je kako se većina županijskog proračuna troši na potrebe školstva i zdravstva, izrazivši nadu da će proračun u godinama što dolaze dodatno rasti, pogotovo ako država prepusti županijama sredstva poreza na dohodak

cesta, trase nove riječke zaobilaznice i mosta kopno-Krk, kao i lokacija LNG terminala na Krku

- Gospodarska delegacija Republike Estonija, predvođena generalnim direktorom Estoniske komore trgovine službeno posjetila Grad Rijeku i Primorsko-goransku županiju
- U Rijeci u novom bazenu na Kantridi masovnom utrkom plivača svih uzrasta obilježen Hrvatski olimpijski dan. Za županijsku ekipu plivali župan Zlatko Komadina i zamjenica župana Nada Turina-Đurić

• U okviru obilježavanja Dana Općine Skrad i Hrvatskog olimpijskog dana župan Komadina u Skradu otvoren obnovljenu kuglanu čije je uređenje sufinancirala i Županija

četvrtak, 11. rujna

- Na sjednici Županijskog poglavarstva, u sklopu razmatranja izvješća o provedenim postupcima prevencije i suzbijanja zloupornice droge u 2007. godini potvrđeno da je u rječkom Centru za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti zabilježen rast broja ovisnika o drogama

petak, 12. rujna

- Nakon 38 godina izgradnje, dovršetkom izgradnje druge trake posljednje dionice Oštrovica - Vrata simbolično dovršeno spajanje auto-ceste Rijeka - Zagreb u punom profilu. No, cesta će biti puštena u promet krajem listopada nakon što se preuredi dosadašnji stari trak na toj dionici
- U Rijeci u zgradi Pomorskog i povjesnog muzeja župan Zlatko Komadina sa suradnicima prezentirao Izvješće o provedbi Plana zdravlja Primorsko-goranske županije
- U Prezidu svečanom sjednicom Gradskog vijeća obilježen Dan Grada Čabre. Tom prilikom Nagrada Grada Čabre dodijeljena Željku Malnaru, novinaru iz Tršća i DVD-u Tršće

subota, 13. rujna

- U Rabi i na spomen groblju u Kamporu obilježena 65. godišnjica oslobođenja intermiraca iz talijanskog fašističkog logora u Kamporu kroz kojeg je prošlo oko 15 tisuća ljudi, od kojih je 4.641 umro
- U mnogim gradovima i općinama diljem Županije obilježen svjetski dan prve pomoći, na rječkom Trgu Republike Hrvatske demonstrirana pomoći „unesrećenima u potresu“

ponedjeljak, 15. rujna

- Predstavnici Udruge 128. brigade HV „Sveti Vid“ i zamjenik župana Vidoje Vujić obišli zgradu osnovne škole u Lukežima i razgledali obnovljene podove oštećene tijekom boravka pripadnika te brigade tijekom Domovinskog rata, a čiju je obnovu financirala Županija s 30.000 kuna
- U Rijeci u HKD-u na Sušaku u organizaciji Društva hrvatsko-francuskog prijateljstva i pod pokroviteljstvom PGŽ otvorena dvotjedna manifestacija „Maslini expo“

utorak, 16. rujna

- U sjednici Županije zamjenica župana Nada Turina-Đurić primila mlade boćare Marina Miličevića, Lea Brnića, Sebastiana Mrvića, Marka Beakovića, osvajače brojnih medalja na Svjetskom prvenstvu u boćanju za mlade u Zagrebu krajem listopada

srijeda, 17. rujna

- U Rijeci, uz nazočnost ministra Božidara Kalmete i župana Zlatka Komadine iskopani posljednji metri tunela Škrurine 1, kao prvi tunel probijen na gradilištu druge trake riječke zaobilaznice Dirače - Orehovica
- FINA objavila listu najvećih i najuspješnijih hrvatskih općina prema kriteriju ostvarenog ukupnog prihoda poduzetnika u 2007. godini. Na petom i šestom mjestu nalaze se Općine Viškovo i Matulji.

četvrtak, 18. rujna

- Predajom ključeva i useljenjem u 124 nova stana izgrađena na Rujevici, Grad Rijeka okončao treći projekt po Programu društveno poticanje stanogradnje
- U Viškovu u sklopu proslave Matejne uz nazočnost župana Zlatka Komadine održana svečana sjednica Općinskog vijeća Viškova
- U Kastavskoj vijećnici, pod pokroviteljstvom PGŽ otvorena prva Nacionalna izložba mladih inovatora

petak, 19. rujna

- U Thallassotherapiji Crikvenica župan Zlatko Komadina simbolično pustio u rad barokomoru kao prvi medicinski aparat tog tipa za liječenje hiperbaričnom oksigenacijom, izgrađen na području Županije.
- Predsjednik RH Stjepan Mesić u Zagrebu primio izaslanstvo Ski kluba „Rijeka“ i zamjenika župana Vidoje Vujića koji su ga izvjestili o stanju priprema za organizaciju Međunarodnog Jadranskog slaloma 2009. godine
- U Rijeci u Gradskoj vijećnici Udruga antifašističkih boraca i antifašista Rijeke i Povijesno društvo Rijeka obilježili 65. obljetnicu sjedinjenja Rijeke, Istre i Zadra, te dijela kvarnerskih otoka s maticom domovinom Hrvatskom

Borba za prihode

Gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel govorio je o problematiči razrješavanja vlasničkih odnosa između Republike Hrvatske i jedinice lokalne samouprave istaknuvši kako postoji realna opasnost da lokalne samouprave ostanu bez prihoda vezanih uz zemljište i nekretnine, a uz to tom će imovinom, bez bilo kakvog utjecaja lokalne samouprave, moći upravljati netko sasvim treći. Zbog svega toga borba za ta prava je nužnost, rekao je Obersnel, a Nada Milošević, v.d. voditeljice Kabineta župana, upoznala je nazočne s inicijativom Županije vezanom uz to područje.

u Zagrebu predstavio je mogućnosti primjene Barcelonske konvencije o zaštiti Sredozemnog mora. Vrlo zanimljivu prezentaciju Plana za zdravstvo imala je dr. Đulija Malatestinić iz Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ-a koja je pod sloganom "Šuma znanja – more zdravlja" predstavila pet projekata prevencije, od kardiovaskularnih bolesti, raka vrata maternice, psihičkih oboljenja kod starijih osoba, korištenja alkohola kod srednjoškolske mlađeži te projekt praćenja i sprečavanja ozljeđivanja. Riječ je o javnozdravstvenim prioritetima koji bi se kroz spomenute projekte trebali realizirati u razdoblju od 2007. do 2012. godine, a u njihovoj bi provedbi finansijsku pomoć osigurala Primorsko-goranska županija i jedinice lokalne samouprave. Zamjenica župana Nada Turina-Đurić podsjetila je kako je sličan županijsko-lokalni projekt prevencije raka dojke pokrenut upravo na području PGŽ-a uskoro postao državni projekt.

Marinko Krmpotić

na školstvo i zdravstvo

Neumitne brojke

Koliko je zahtjevan i skup posao izrade detaljnijih planova uređenja i urbanističkih planova uređenja, Mladen Črnjar je dokazao brojkama: "Treba napraviti 650 urbanističkih planova, a ako svaki košta oko 1,4 milijuna kuna, znači da nam samo za to treba 60 milijuna kuna. Ako se jedan UPU radi od 8 do 12 mjeseci, a izrađuje nam ih pet izvođača, znači da će nam trebati oko 30 godina. A ako tome dodamo da ih se u međuvremenu mora i mijenjati... moram priznati da ne znam kako ćemo napraviti tu masu planova bez kojih, sukladno zakonu, ne možemo ići u daljnje investicije", rekao je Črnjar.

sustav gospodarenja otpadom koji će se temeljiti na tome da će se otpad iz deset tzv. pretovarnih stanica na području PGŽ-a prevoziti u središnju zonu za obradu otpada Marišćina, a dr. Nenad Starc s Ekonomskog instituta

župan Zlatko Komadina

Fužine domaćin

Domačin šestog, najvjerojatnije i pretposlедnjeg (za ovog mandata) susreta župana Zlatka Komadine s načelnicima i gradonačelnicima lokalnih samouprava, bile su Fužine koje su tijekom dva dana odlično ugostile načelnike i gradonačelnike Gorskih kotara, otoka i priobalja. Pozdravnu riječ prvo dana susreta gostima je uputio fužinski načelnik Marinko Kauzlarić, a tijekom dvodnevнog druženja našlo se, uz rad, vremena i za obilazak Etnografske zbirke Lič, Svetišta Majke Božje Snježne u Lič, posjet "Drvenjači" te zajedničke objede u restoranu "Bitoraj" i konobi "Volta".

• U sklopu obilježavanja tradicionalnih „Dana zahvalnosti za plodove zemlje – Dana kruha“ zamjenica župana Nada Turina-Đurić u sjedištu Županije primila učenike Osnovne škole Sveti Matej iz Viškova

subota, 20. rujna

• U prostoru Konjičkog kluba Vodičajna u Lukežima kraj Jelenja otvoren prvi prostor na području PGŽ koji svojim uvjetima zadovoljava natjecanjima višeg ranga i terapijskom jahanju invalidnih osoba

ponedjeljak, 22. rujna

• Povodom Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, članovi županijskog Povjerenstva za ravнопravnost spolova i predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić posjetili Rab

utorak, 23. rujna

• Zamjenica župana Nada Turina Đurić posjetila nedavno rodene matuljske trojke Chiari, Hanu i Matea Lenzer i darovala im posebnu kolicu

• U Rijeci na adresi Blaža Polića 2 otvoren obnovljeni Šahovski dom šahovskog kluba „Rijeka“ veličine 482 četvorna metra, najveći u Hrvatskoj

srijeda, 24. rujna

• U Vrbovskome župan Zlatko Komadina svečano otvorio višenamjensku školsku sportsku dvoranu vrijednu 13 milijuna kuna od čega je Županija platila 5,2 milijuna kuna

• Na rječkoj rivi gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel svečano otvorio 24. Međunarodni sajam nautike

četvrtak, 25. rujna

• Županijska skupština prihvatala paket mjer za racionalizaciju poslovanja Doma zdravlja PGŽ i Ustanove za hitnu medicinsku pomoć i odobrila zaduživanje Doma zdravlja PGŽ za 16 milijuna kuna

• U Rijeci na sjednici Gradskog vijeća umjesto Darka Crnkovića i Ivice Plišića, koji su podnijeli ostavke zbog primjene Zakona o sprječavanju sukoba interesa, za nove članove gradskog Poglavarstva izabrali Marko Filipović i Vladimir Predrag

• Tijekom posjeti Gradi Vrbovskom, potpredsjednik Vlade RH Slobodan Uzelac dao punu podršku izgradnji skijališta Bijela kosa iznad Vrbovskog

petak, 26. rujna

• Tribinom „Interkulturni dijalog u hrvatskom društvu“ u Gradskoj vijećnici u Rijeci otvorena 12. Etno smotra – Dani nacionalnih manjina

• U Domu kulture u Dražicama svečanom sjednicom Općinskog vijeća obilježen Dan Općine Jelenje i blagdan sv. Mihovila, zaštitnika Župe i Općine. Godišnje nagrade dobili jelenjska sekcija Lovackog društva „Jelen“ Čavle i posthumno Emil Brozović

• U Kastelu u starom gradu Grobniku otvorena 16. po redu manifestacija „Grobnička jesen“

• U Dvorani mladosti u Rijeci održana, pod pokroviteljstvom Primorsko-goranske županije prva finalna večer sedmog po redu dječjeg festivala „Kvarnerić“

subota, 27. rujna

• Na Delničarama u sportskoj dvorani finalnom večeri završen 7. dječji festival „Kvarnerić“. Pobjedili Antonija Krištofić (mladi od 12 godina), te Dejan Stojaković, Andela Bačić i Ana-Maria Pribanić (stariji od 12 godina)

nedjelja, 28. rujna

• Na nogometnom igralištu u Munama održano Županijsko vatrogasno natjecanje s preko 500 vatrogasaca s područja cijele Županije, te gostiju iz Ilirske Bistre

ponedjeljak, 29. rujna

• U Tršću otvorena moderna rashladna komora za hlađenje, rasijecanje i skladištenje mesa odstreljene divljači za koju je Županija osigurala 133 tisuća kuna

• Zamjenica župana Nada Turina Đurić i zamjenica gradonačelnika Rijeke Romana Jerković sa suradicama predstavile rad novog Centra za palijativnu skrb, osnovanog pri Domu zdravlja PGŽ, kao prvi u Hrvatskoj

utorak, 30. rujna

• Župan Zlatko Komadina sudjelovao u Grazu u Austriji na manifestaciji „Dani Hrvatske“ koja se održava u sklopu Međunarodnog sajma. Manifestaciju je otvorio predsjednik RH Stjepan Mesić

• Vlada RH i službeno potvrdila da je prihvatile prijedlog povjerenstva Ministarstva gospodarstva da se terminal za ukapljeni naftni plin (LNG) izgradi na lokaciji Dine na otoku Krku

• Na svečanoj sjednici Fakultetskog vijeća Medicinskog fakulteta u Rijeci inauguriran novi dekan prof. dr. Alen Šustić

• Nakon mjeseca posta i molitve rječki muslimani slavili ramazanski bajram klanjanjem u sportskoj dvorani na Kozali. Veliki muslimanski praznik protekao u znaku najave početka izgradnje džamije u Rijeci

Listopad

srijeda, 1. listopada

• U Krku u Domu za starije i nemoćne osobe „Mali Kartec“ predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić otvorio IV.

90dana

Rijeka i Zagreb
postaju jedno
drugom
predgrađa
- Zlatko
Komadina

Autocesta Rijeka - Zagreb

Dan koji se

Simbolično, cestom su najprije prošli konjanici, kočije i stari automobili, kao svojevrstan prikaz razvoja prijevoznih sredstava u posljednjih 300 godina

Krediti poduzetnicima i

Malo i srednje poduzetništvo u Županiji je dio gospodarstva i stoga Primorsko-goranska županija sa dva kreditna programa podupire ulaganje u njihov razvoj. To su kreditni programi mikrokreditiranja i projekt regionalnih jamstvenih instrumenata.

- Nije da poduzetnici ne "grizu" na taj vid kreditiranja nego sve banke baš i ne prihvataju takav vid jamstva, jer je to za nas novi proizvod inače vrlo razvijen na zapadu, kaže Berislav Tulić, županijski pročelnik za poduzetništvo.
- Iako moram reći, nastavlja, da je to program Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva i Županija se uključila u taj program temeljem javnog poziva. Dobili smo određena sredstva za program Lokalni projekti razvoja - mikrokreditiranje za male

i srednje poduzetnike i obrtnike. Tu se radi o kreditnim sredstvima do 200 tisuća kuna, namijenjenih za ulaganja u osnovna i obrtna sredstva na pet godina (mogući poček do godinu dana), s kamatnom stopom od 7 posto, no ministarstvo i županija sufinanciraju kamatu sa po 1 posto tako da kredit za poduzetnika u konačnici iznosi 5 posto. To su trenutno najpovoljniji krediti na tržištu, nema povoljnijih.

Prošle godine Primorsko-goranska županija je program kreditiranja poduzetnika provodila sa Splitskom bankom, ove godine sa Erste bankom, gdje ukupni kreditni program iznosi 4 milijuna kuna. Zahtjevi za kredite se mogu predati u Erste banku, a rok je do iskorištenja sredstava.

U drugi program - regionalnih jamstvenih

Završetak izgradnje autoceste do sjevernog Jadrana jedan od najznačajnijih datuma posljednjih desetljeća za sve Primorce i Istrane. "Ova je autocesta kičma gospodarskog razvoja, posebice riječke luke i turizma u Primorsko-goranskoj, ali i Istarskoj županiji", istaknuo je župan Zlatko Komadina

Županijski festival sportske rekreacije osoba starije životne dobi,

održan pod županijskim pokroviteljstvom

četvrtak, 2. listopada

- Povodom Svjetskog dana umirovljenika i starijih osoba župan primio predstavnike udruga umirovljenika s područja Primorsko-goranske županije

- U Rijeci u prodavaonici zadruge „Zeleno i plavo“ župan Komadina otvorio kušionicu autohtonih proizvoda

- U industrijskoj zoni u Kukuljanovu, uz nazočnost župana Komadine, rječka tvrtka Metis d.d. obilježavajući 60. godinu rada otvorila novu upravnu zgradu i proizvodni pogon za sortiranje i obradu korisnog otpada

- U Delnicama potpisana ugovor o obnovi zapuštenog dvorca Žrinskih u Brodu na Kupi u kojem će Županija i Grad Delnice urediti Muzej ribolova, šumarstva i lovstva vrijedan 4,5 milijuna kuna

- U Rijeci, u dvorani Filodrammatica, u sklopu 12. etno smotre započeo 1. Romski teatarski međunarodni festival

petak, 3. listopada

- U opatijskom hotelu Admiral, predsjednik RH Stjepan Mesić otvorio godišnju konferenciju Srednjeeuropskog udruženja za političku znanost, održanu pod pokroviteljstvom PGŽ i uz nazočnost župana Zlatka Komadine. Nakon konferencije gradonačelnik Opatije Amir Muzur predsjedniku Mesiću predstavio plan rekonstrukcije ljetne pozornice

- Na rječkom željezničkom kolodvoru ministar Božidar Kalmeta, župan Zlatko Komadina i gradonačelnik Vojko Obersnel potpisali sporazum o sufinanciraju izrade prostorno-prometne studije Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije

- U Rijeci u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku Županija u suradnji s Gradom Rijeka prigodom svečanošću obilježili Svjetski dan učitelja

- Povodom Dana policije u Policijskom domu u Rijeci susreli se čelnici Policijske uprave Primorsko-goranske, Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije. Tim povodom PU primorsko-goranska otvorila svoju web stranicu

- U Rijeci na okretnici lokomotiva na Mlaki održana središnja proslava Dana Hrvatskih željeznica i svečano obilježeno 135 godina rječkih željezničkih pruga, svečanost otvorio župan Komadina kao izaslanik predsjednika Stjepana Mesića

subota, 4. listopada

- U Selima u hotelu „Varaždin“, župan Zlatko Komadina u ulozi posebnog izaslanika predsjednika RH Stjepana Mesića pozdravio sudionike i otvorio VII. hrvatski simpozij na temu „Žene i multipli sklerozu“

- Kao uvod u „Belu nedjelu“ u Kastvu otvorena 10. izložba vina u organizaciji udruge „Belica“ iz Kastva

nedjelja, 5. listopada

- U Kastvu, po lijepom vremenu i uz desetke tisuće posjetitelja održana još jedna tradicionalna „Bele nedjele“, blagdan i fešta mladog vina

utorak, 7. listopada

- Na zgradi opatijske gradske uprave postavljena spomen ploča u trajno sjećanje na jedanaest poginulih branitelja Domovinskog rata s područja Grada Opatije

- U Kruku gradonačelnik Dario Vasilić i pomoćnik ministra mora, prometa i infrastrukture Josip Borić potpisali ugovor o sufinanciranju izgradnje vrtića i jaslica u Kruku

srijeda, 8. listopada

- U povodu Dana neovisnosti Republike Hrvatske predstavnici Županije i Grada Rijeke položili vijence i zapalili svijeće u Aleji hrvatskih branitelja na Centralnom gradskom groblju na Drenovi

četvrtak, 9. listopada

- U sjedишtu Županije zamjenica župana Nada Turina-Đurić sa suradnicima primila organizatore 1. Europskog sveučilišnog bridaža prvenstva što će se u listopadu 2009. godine održati u Opatiji

subota, 11. listopada

- U Lovranu, pod pokroviteljstvom PGŽ započela 35. Lovranska maratona, manifestacija otvorio župan Zlatko Komadina

- U Ravnici Gori vatrogasnom vježbom i svečanom akademijom obilježeno 120. godina djelovanja DVD Rvana Gora

nedjelja, 12. listopada

- U Rijeci u gradskoj vijećnici nakon tri dana zasjedanja završilo 21. zasjedanje Europskog parlamenta mlađih Hrvatske

- U Vrbovskom drugi dan tradicionalne „Bundevjade“ prošao u znaku medara. Najkvalitetnijim medom proglašen med Radenke i Zorana Tomasića iz Baške

utorak, 14. listopada

- Uz prisutnost ministra Dragana Primorca i župana Zlatka Komadine Sveučilišna knjižnica Rijeka svečano obilježila 60. obljetnicu rada i postojanja

čekao 38 godina

Autocestu je
otvorio premjer
Sanader u pratnji
suradnika

obrtnicima

Primorsko-goranska županija i Erste banka sa dva kreditna programa podupiru ulaganje u razvoj poduzetništva

kuna, kamata 7 posto, a rok otplate 5 godina. S tim jamstvenim instrumentima, ukoliko je program dobar, garantira se 70 posto od odobrenog kredita za početnika (140.000 kn, a 60.000 kn osigurava poduzetnik). Garancija za ostale poduzetnike je do 100.000 kn. Taj program se provodi preko Regionalne razvojne agencije Porin, a u suradnji sa Splitskom i Erste bankom.

Poduzetnici mogu aplicirati na oba kredita istovremeno, a zahtjeve za poticajima razmatra Povjerenstvo pri RRA Porin.

- Krediti za poduzetnike idu dobro i ja se nadam se da će do kraja proljeća 2009. taj potencijal biti iskorišten - uvjeren je Berislav Tulić pročelnik Upravnog odjela za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu Primorsko-goranske županije.

instrumenata, Županija je uložila 2 milijuna kuna a od Ministarstva gospodarstva rada i poduzetništva dobiveno je 1.650.000 kuna, gdje ukupni jamstveni potencijal iznosi 3.650.000 kuna. I tu je iznos kredita 200.000

- U Rijeci državni tajnik za turizam Branko Grgić potpisao ugovore s korisnicima bespovratnih potpora za razvoj turizma s područja Županije, vrijedne 615 tisuća kuna.

srijeda, 15. listopada

- U Rijeci u Dvorani mladosti, župan Zlatko Komadina otvorio 25. sjevernojadranski sajam i ove godine organiziran pod županijskim pokroviteljstvom

četvrtak, 16. listopada

- Županijsko poglavarstvo podržalo nastavak privatizacije tvrtke „Ceste-Rijeka“ i odlučilo da zaposlenicima tvrtke ponudi još 10% dionica ukupno vrijednosti 2.160.270 kuna

petak, 17. listopada

- U Zagrebu u sklopu Međunarodne konferencije zdravih gradova, Primorsko-goranska županija proglašena finalistom Lige zdravih županija, a župan Komadini uručena posebna diploma i ploča
- U Rijeci u tunelu Pećine probijanom poslijednjeg tunelskog priključka završeni iskopi objekata na cesti D-404

nedjelja, 19. listopada

- U crikveničkom hotelu Omorika s radom završila trodnevna 6. obiteljska škola Riječke metropoli, koja je okupila 436 sudionika, od toga sto obitelji i 193 djece
- U Plešćima, svečanom sjednicom obilježeno 76 godina uspješnog djelovanja Dobrovoljnog vatrogasnog društva, tom prigodom na upotrebu predan novi vatrogasnici dom

ponedjeljak, 20. listopada

- U sklopu trodnevnog posjeta Primorsko-goranskoj županiji brojno izaslanstvo kineske provincije Liaoning obavilo razgovore u Sveučilištu u Rijeci, Pomorskom fakultetu, HGK - Županijskoj komori Rijeka, Lučkoj upravi Rijeka, Turističkoj zajednici PGŽ. U sjedištu Županije izaslanstvo primio župan Zlatko Komadina
- U Rijeci u organizaciji Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova održan prvi radni sastanak s predstavnicima svih 25 gradskih i općinskih povjerenstava s područja PGŽ

utorak, 21. listopada

- U Rijeci u prostorima Zajednice Talijana Zdravko Čiro Kovačić, legenda svjetskog i hrvatskog vaterpola predstavio autobiografiju pod nazivom „Brže, više, jače“

srijeda, 22. listopada

- U Opatiji u hotelu „Adriatic“ pod motom „inovacija i klima“ započeo međunarodni kongres „Energija i okoliš“. Kongres je otvorio župan Zlatko Komadina
- Na južnom portalu tunela Tuhobić, na prigodnoj svečanosti predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader pustio u promet autocestu Rijeka-Zagreb čime je napokon, nakon 38 godina gradnje u punom profilu završena ta izuzetno važna cesta za cijelu Primorsko-goransku županiju i cijelu Hrvatsku

- Nakon otvaranja auto-česte predsjednik Vlade RH dr. Ivo Sanader neplanirano stigao u Rijeku gdje je na Trsatu posjetio pastoralni centar Trsatčkog svetišta i posebno novoizgrađenu Aulu pape Ivana Pavla II.
- U Opatiji ministar turizma Damir Bajs otvorio Dane hrvatskog turizma na kojima se okupilo više od tisuću i po sudionika. Sudionike je u ime domaćina pozdravio župan Zlatko Komadina

četvrtak, 23. listopada

- U Rijeci u sjedištu Županije župan Zlatko Komadina primio ministra turizma Damira Baja i direktora Hrvatske turističke zajednice, nakon čega su svi zajedno posjetili kušaonicu zadruge „Zeleno i plavo“

- U Crikvenici počeo dvodnevni međunarodni arheološki kolokvij posvećen amforama pronadjenim u samom središtu Crikvenice

petak, 24. listopada

- Povodom Dana darivatelja krvi zamjenik župana Vidoje Vujić u sjedištu Županije primio višestruke darivatelje krvi

- Ministar turizma Damir Bajs posjetio Ugostiteljsku školu u Opatiji
- U Rijeci u gradskoj vijećnici Regionalna razvojna agencija Porin d.o.o. prezentirala projekt INVA – projekt neformalnog obrazovanja osoba s invaliditetom, financiran sredstvima Europske unije u sklopu programa PHARE
- U opatijskom hotelu Imperijal u organizaciji Hrvatske Panoeuropske unije započela dvodnevna Međunarodna konferencija na temu „Europska suverenost u multilateralnom svijetu“, na otvaranju sudionike pozdravio župan Zlatko Komadina
- U Delničarama u organizaciji JU za upravljanje zaštićenim

90dana

Od početka listopada u Trpimirovoj ulici u Rijeci otvorena je u prostoru prodavaonice delićija „Zeleno i plavo“ i kušaonica autohtonih proizvoda.

Proizvodno-trgovačka zadruga Zeleno i plavo dobila je 15. rujna rješenje da je specijalizirana trgovina izvornih prehrabnenih proizvoda na veliko i malo, uključujući i pripremu i degustaciju hladnih jela, u svrhu promocije i prodaje te prodaje suvenira, aromatičnih ulja, knjiga i slično.

- U dvije godine postojanja (od 2006.) uspjelo se skupiti skoro sve proizvođače autohtonih prehrabnenih proizvoda iz naše županije, kaže upravitelj zadruge Anton Rudan. - Proizvođači vina, proizvoda na bazi meda, likera, sokova, sira, pršuta, puževa, svi su oni u ovoj zadrizi i trenutno imamo šezdesetak pridruženih članova sa čitavog područja naše županije, od Gorskog kotara do Raba, i od Lošinja do Matulja. Nekoliko ih imamo i s područja Istre, a radi se o proizvođačima raznih likera i držimo kompletan program proizvoda od tartufa, zahvaljujući tvrtki Zigante Tartufi.

Zadruga je stvorena zajedničkom inicijativom 17 zadrugara, uz podršku

Dobra ideja koju su konkretno podržali i Grad Rijeka i Primorsko-goranska županija

Zadruga

Novootvorena kušaonica autohtonih proizvoda našeg kraja u sklopu Zadruge „Zeleno i plavo“

Berislav
Tulić

Tržište prepoznaće autohtone proizvode

Prije nekoliko godina Primorsko-goranska županija predložila je poduzetnicima, obrtnicima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima da se udruže u jedinstvenu proizvodno-prodajnu zadrugu radi izlaska na tržište i lakšeg plasmana njihovih proizvoda. Grad Rijeka je osigurao prostor pod povoljnim uvjetima a prostor je pomogla urediti i Županija, koja je i dotad pomagala zadrugare, jer većina koja danas izlaze u prodavaonici „Zeleno i plavo“ dobila je neki vid potpore Primorsko-goranske županije, bilo da su korisnici kredita, bespovratnih sredstava ili nabavke opreme za proizvodnju, kaže Berislav Tulić, pročelnik županijskog odjela za turizam, poduzetništvo i poljoprivredu.

- Autohtoni proizvodi sada se nude na još nekoliko mjesta u županiji, i takvi prostori se otvaraju, što je znak da je tržište prepoznalo ovakve proizvode koji su visoke kakvoće. Pa evo, nestalo je maslinova ulja, prodane su sve količine od prošlogodišnje berbe, prodano je svo vino Vrbnička žlahtina i to prije nove berbe. Nadalje, u županiji sada imamo deset sireva koji su certificirani proizvod obiteljskih gospodarstava. To smo postigli jer smo još 2000. godine osnovali Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu u

Staroj Sušici i Centar za mediteransku poljoprivredu u Puntu, koji pomažu razvitak autohtonih kultura. Velik je interes za revitaliziranje poljoprivrednih površina kroz program obnove trajnih nasada; posadeno je 160 novih hektara maslinika i zasadeno 150 hektara novih vinograda. U Vinodolu, koji je praktički bio ostao bez vinove loze, danas je 40 hektara vinograda a bit će i više kad se provede program okrugnjavanja zemljista. U Gorskom kotaru se kako sadi bobičasto voće i tu se rade odlični likeri i ostali proizvodi. Čitav niz mjera poduzimamo i dalje ćemo poduzimati da poljoprivredna proizvodnja donese kvalitetne autohtone proizvode. Mi tu sigurno možemo puno toga ponuditi, kaže Tulić.

Smisao ove kušaonice je da se izvorni proizvodi malih proizvođača iz naše županije približe i predstave ljudima. Naši gosti sada mogu degustirati i konzumirati kvalitetna jela i pića u ugodnoj atmosferi ovog prostora, po kudikamo povoljnijim cijenama nego u restoranima, gdje su se ovakvi proizvodi dosad jedino i mogli naći, kaže Anton Rudan upravitelj Zadruge

Zeleno i plavo dobila i kušaonicu

Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke, Hrvatskog saveza zadruga, Regionalne agencije Porin i Ministarstva poljoprivrede. Cilj je bio udružiti se, zajednički nastupiti na tržištu i organizirano promicati izvorne tradicijske proizvode zemlje i mora.

- Otvaranjem kušaonice trgovina naših delićija Zeleno i plavo dobiva na novoj kvaliteti. Postigli smo cjelinu, a cilj kušaonice je dovesti u ovaj prostor ljudi, kroz promocije i različita događanja na gastronomskom polju. Smisao ove kušaonice je da se izvorni proizvodi malih

proizvođača iz naše županije približe i predstave ljudima. Naši gosti sada mogu degustirati i konzumirati kvalitetna jela i pića u ugodnoj atmosferi ovog prostora, po cijenama koje su mnogo pristupačnije od onih u restoranima, gdje su se ovakvi proizvodi dosad jedino i mogli naći. Napominjem da je recimo cijena Vrbničke žlahtine 20-30 posto jeftinija čak i od cijena u trgovackim lancima. K tome, na ovaj način pomažu se mali proizvođači, koji su inače prisiljeni plaćati vrlo skupu ulaznicu za prodaju u velikim centrima, kaže upravitelj zadruge Anton Rudan.

područjima PGŽ „Priroda“ završen 1. dvodnevni susret ravnatelja takvih županijskih ustanova iz cijele Hrvatske

- Uz izravan televizijski prijenos u kristalnom dvorani opatijskog hotela „Kvarner“ svečanom dodjelom nagrada završeni Dana hrvatskog turizma. Ove godine u PGŽ otislo dvadesetak nagrada - Veli Lošinj proglašen najuređenijim turističkim mjestom, a Lovran najboljim turističkim mjestom na Jadranu (kapaciteta do 5.000 ležaja)

subota, 25. listopada

- U Ravnj Gori, bacanjem prvih kugli, župan Zlatko Komadina i načelnik općine Miroslav Svetičić povodom Dana Općine i Župe otvorili sportski-poslovni centar „Goranka“ vrijedan oko 13 milijuna kuna

nedjelja, 26. listopada

- U Liscu, mjestu u Općini Klanja svečano otvoreni novi društveni dom i igrašte vrijedni 1.2 milijuna kuna koje su mještani čekali 64 godine

- U Rijeci u Trsatkom svetištu obilježen završetak hodočasnike godine. Tim povodom trsatski franjevci i riječki nadbiskup dr. Ivan Devčić uručili zahvalne donatorima i graditeljima Aule pape Ivana Pavla II, među ostalima i županu Zlatku Komadini

ponedjeljak, 27. listopada

- U zgradji Rektorata Sveučilišta u Rijeci svečano obilježeno prvi pet godina Zakklaude Sveučilišta, utemeljene suradnjom Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke i Sveučilišta u Rijeci

- U Zagrebu direktoru Jadrana Galenskom laboratoriju iz Rijeke, Ivi Usmjaniju uručena nagrada „Ulagać godine“ u kategoriji „Novo ulaganje godine“

- U Kostreni u zgradi Doma zdravlja PGŽ Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ u sklopu decentralizacije svog Epidemiološkog odjela, otvorio higijensko-epidemiološke ordinacije

utorak, 28. listopada

- Župan Komadina sa suradnicima posjetio Veprinac, stari grad iznad Opatije na obročima Učke i upoznao se s njegovom zanimljivom povješću

četvrtak, 30. listopada

- Na sjednici Županijske skupštine PGŽ prihvaćena ostavka Ive Zrilića na mjesto člana Županijskog poglavarstva, koju je podnio zbog nesposobnosti s članstvom u Nadzornom odboru opatijske Liburnia Riviera Hoteli

- U riječkom brodogradilištu „3. maj“ održan veliki radnički skup, na kojem je tisuću radnika jasno potvrdilo nezadovoljstvo stanjem u brodogradilištu i zatražilo ostavku članova Uprave brodogradilišta ne čelu s predsjednikom Tomislavom Pripćem

- Na sjednici ŽO SDP-a Primorsko-goranske županije predsjednik ŽO SDP-a Zlatko Komadina istaknut kao kandidat za župana čime je postao prvi kandidat za izbore najavljene za svibanj slijedeće godine

petak, 31. listopada

- U povodu blagdana Svih svetih, delegacije Županije, gradova i općina, udruga branitelja i drugih institucija položile vijence i upalile svjeće na brojnim grobljima i spomen-obilježjima

- Sindikalni predstavnici brodogradilišta „3. maj“ na sastanku radnika i Uprave najavili štrajk i ultimativno zatražili odlazak članova Uprave

Studeni

subota, 1. studenoga

- Na području cijele županije, obilaskom groblja, ukrašavanjem grobova cvijećem i paljenjem svjeća, a u crkvama svitim misama dostojanstveno obilježeno blagdan Svih svetih

- Na groblju Gonars, pored spomen kosturnice u istoimenom talijanskom mjestu, uz nazočnost izaslanstva Županije i SABA PGŽ održana komemoracija za žrtve koncentracijskog logora Gonars kroz kojeg su prošli i brojni stanovnici s područja Županije, najviše iz čabarškog područja

ponedjeljak, 3. studenoga

- U Fužinama započeo dvodnevni susret župana Komadine s načelnicima općina i gradonačelnicima s područja Primorsko-goranske županije

srijeda, 4. studenoga

- U sjedištu Županije čelnici Županije, Grada Rijeke i KP „Energo“ predstavili koncesijski ugovor za plinifikaciju priobala i otoka Krka

• Potpredsjednik Vlade RH Damir Polančec na zahtjev radnika Nadzornog odbora brodogradilišta „3. maj“ dao nalog za smjenu Uprave brodogradilišta

- U opatijskom hotelu Četiri opatijska cvijeta svečano proglašeni pobjednici i podijeljene nagrade u tri akcije Primorskog radija i Turističke zajednice PGŽ „Primorsko jedro“, „Goranska razglednica“ i „Korak od mora, dva od gora“

- Strijelkinja riječke „Lokomotive“ i osvajačica brončane olimpijske medalje Snježana Pejićić osvojila četvrtvo mjesto u zračnoj pušći na završnici Svjetskog kupa u Bangkoku

četvrtak, 6. studenoga

- Župan Komadina u ulozi potpredsjednika Hrvatske zajednice županija u Beču sudjelovao na Međunarodnoj konferenciji lokalnih vlasti jugoistočne Europe pod nazivom „Jugoistočna Europa-ususret izazovima“

- Županijsko poglavarstvo podržala sve projekte planirane na području Županije, a vezane uz gradnju vjetroelektrenata kod Breza iznad Novog Vinodolskog i na području Općine Fužine

petak, 7. studenoga

- U Posjeti Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci boravio predsjednik Republike Makedonije Branko Crvenkovski – nakon zajedničkog primanja u Gradu, predsjednik posjetio Rektorat Sveučilišta u Rijeci povodom uspostave prvog Lektorata makedonskog jezika u Hrvatskoj
- U prostorijama Matice umirovljenika PGŽ čelnstvo Matice ugostilo predsjednika Županijske skupštine Marinko Dumanića i zamjenika župana Vidoje Vujića, te ih upoznalo s aktualnim aktivnostima i problemima u radu
- U Delničarama u sportskoj dvorani, pod pokroviteljstvom Županije i uz nazočnost predsjednika RH Stjepana Mesića i župana Zlatka Komadina održana svečana akademija povodom 230. obljetnice prvog spominjanja pojma Gorski kotar

subota, 8. studenoga

- U Buzetu, župani Zlatko Komadina i Ivan Jakovčić sudjelovali na okruglom stolu na temu lokalni i gradski radio za vrijeme predizbornih aktivnosti
- U Rijeci u Teatro Fenice svečanom akademijom obilježeno 150 godina od dolaska u Rijeku sestara Milosrdnica Svetog Vinku Paulskog

ponedjeljak, 10. studenoga

- Nakon sastanka s potpredsjednikom Vlade RH Damirom Polančecom, Nadzorni odbor Brodograđevne industrije „3. maj“ smijenio cijelu Upravu holdinga i za novog predsjednika postavio Željka Starčevića, direktora poduzeća „Motori i dizalice“
- utorak, 11. studenoga**
- U sjedištu Županije održan sastanak županijskog gospodarsko-socijalnog vijeća sa samo jednom temom – stanje u Brodogradilištu „3. maj“
- U Malom Lošinju nizom događanja obilježen Dan Grada. Na svečanoj sjednici uzvanike pozdravio i predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić. Tom prilikom nagrada za životno djelo uručena Julijanu Sokoliću
- U riječkom hotelu „Bonavia“ svečanom skupštinom obilježena 40. obljetnica Udržujućeg obrtnika Rijeka
- srijeda, 12. studenoga**
- U opatijskom hotelu „Adriatic“ predsjednik RH Stjepan Mesić otvorio trodnevnu 16. tradicionalno savjetovanje hrvatskih ekonomista. U svom izlaganju predsjednik Mesić pozvao banke da ne izvlače profite u inozemstvo
- U sjedištu Županije zamjenica župana Nada Turina Đurić primila slijepu kuglaču Ivana Kombolu i Zlatku Vučenoviću koji su na Europskom prvenstvu slijepih u Budimpešti kao članovi Hrvatske reprezentacije postali prvaci Europe

- U Rijeci u prostorijama Saveza antifašističkih boraca i antifašista PGŽ održana izborna skupština te krovne organizacije antifašističkih boraca i antifašista u Županiji. Za predsjednika ponovo izabran dr. Marko Pavković

četvrtak, 13. studenoga

- Na redovnoj sjednici članova Županijskog poglavarstva raspisivali stanje u Brodogradilištu „3. maj“ i potvrdili Vladu RH za namjeru uništenja riječkog škvera. Tom prigodom župan Komadina najavio da će biti na čelu kolone radnika ukoliko krenu u Zagreb pred sjedište Vlade.
- U opatijskom hotelu „Adriatic“, na drugom danu godišnjeg savjetovanja hrvatskih ekonomista govorio predsjednik Vlade dr. Ivo Sanader i najavio nulti deficit, opću štednju i kresanje troškova u javnim tvrtkama.

- U finskom gradu Tampere započelo redovno Generalno zasjedanje Skupštine europskih regija u čijem radu su sudjelovali predsjednik Županijske skupštine Marinko Dumanić i zamjenik župana Vidoje Vujić

• U sjedištu Županije župan Komadina primio članove državnog Savjeta za prostorno uređenje na čelu s predsjednikom Savjeta Stjepom Butijerom

- U riječkom Teatu Fenice ministar zdravstva i socijalne skrbi Darko Milinović predstavio novu reformu zdravstva

- U HKD-u na Sušaku u organizaciji hrvatske Agencije za lijekove i medicinske proizvode počela dvodnevna međunarodna konferencija „EU - regulatorna mreža - izazovi i mogućnosti za Hrvatsku“. Sudionike na otvaranju pozdravila zamjenica župana Nada Turina-Đurić.

- U Puntu na zajedničkom sastanku članova Općinskih poglavarstava Punti i Baške zatraženo da Vlada RH ponisti odluku o podizanju vinograda na 460 hektara na području tih općina

petak, 14. studenoga

- Nadzorni odbor Brodogradilišta „3. maj“ potvrdio novu Upravu brodogradilišta na čelu s Željkom Starčevićem
- Komentirajući predloženu reformu zdravstva, zamjenica župana Nada Turina-Đurić na posebnoj konferenciji za medije najavila nejasnu budućnost domova zdravlja

- Velikom svečanosti u riječkom kazalištu sportsko društvo „Primorje '08“ proslavilo 100. godišnjicu. Pozdravljajući prisutne župan Komadina predsjedniku društva uručio posebno priznanje Primorsko-goranske županije

subota, 15. studenoga

- U Tokiju, trećeg dana Svjetskog prvenstva u karateu, riječanka Ema Aničić, članica karate kluba „Zamet“ osvojila brončanu medalju u open kategoriji, postavši prva hrvatska karatistica koja je osvojila medalju na svjetskoj smotri
- U riječkoj osnovnoj školi Nikola Tesla, kao prvoj u Hrvatskoj započela izborna nastava na albanskom jeziku

90dana

Suhozidi ne smiju nestati

Na šetnici Dražice prema lošinjskoj Sunčanoj uvali postavljena je nedavno ploča s dvojezičnim pozivom šetaćima da čuvaju suhozide koje su stari Lošinjani tko zna kada izgradili. Prije postavljanja ploče popravili su ih učenici Osnovne škole Marija Martinolića koji su se uključili u projekt Centra za zdravo odrastanje znakovita naziva „Idem i ja“, cilj kojega je sačuvati za buduće generacije vrijedne spomenike tradicijske gradnje, a podržali su ga Uprava za otoke Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.

– Projekt je zamišljen kao proces senzibilizacije javnosti kroz tribine, istraživanje lokaliteta uz ekspertize stručnjaka, terenske edukacije tijekom kojih djeca uz stručno vodstvo obnavljaju urušene suhozide, te izradu plakata, izložbe fotografija i obilježavanje suhozida uz glavne turističke šetnice – kaže Andreja Gregorina, članica Centra.

Dio zamišljenog već je učinjen. Djeca su odradila prve sate terenskoga rada, a predavanja za prvu tribinu pod nazivom „Suhozidi – vrijedna baština ili kočnica razvoja“ održali su arhitekt Branko Orbanić i dr. Aleksandra Faber, voditeljica projekta HAZU „Kamen, suhozidna kamera arhitektura i pejsaž Jadran“.

Hrvatska je 2002. godine potpisala i Konvenciju o europskim krajobrazima koja suhozide prepoznaje kao veliki gospodarski i turistički adut, ali i kao dio ekološkog sustava jer sprječavaju eroziju i stanište su različitim biljakama i životinjama. Valja reći da su otoci Cres i Lošinj, dok su bili jedna općina, već odavno prepoznali vrijednost suhozida pa je 1979. godine donesena Odluka o zabrani eksploatacije kamena iz suhozida za izgradnju novih objekata, a za prekršitelje su predviđene novčane kazne. Odluka još uvijek postoji, ali ju treba prilagoditi sadašnjim uvjetima, jer su na otocima sada dvije jedinice lokalne samouprave, a i kazne valja izraziti u kunama.

– Suhozidi su, iako formalno zaštićeni, izloženi uništavanju jer ne postoji način za sankcioniranje rušenja zbog okrupnjavanja parcela ili ilegalne eksploatacije. Zato je gradska odluka u tom smislu nužna. Bojam se da bi, ako se odluka ne donese, znatan dio suhozida mogao biti srušen

Nekadašnja Općina Cres – Mali Lošinj donijela je prije dvadesetak godina odluku kojom je zabranila njihovo korištenje za gradnju drugih objekata i sada bi ju dvije gradske uprave trebale obnoviti

Centar za zdravo odrastanje „Idem i ja“ iz Malog Lošinja u borbi za čuvanje pučkog autohtonog graditeljstva

Andreja Gregorina

tijekom izgradnje žičare na Osorčicu, ali moram pohvaliti Cresane koji su tijekom rekonstrukcije ceste D-100 obnovili sve suhozide koji su srušeni zbog njezina širenja, a da nisu natjerani nikakvom odlukom – kaže Gregorina.

Na Lošinju su se najprije složile male ruke i odzvale pozivu „Idem i ja“. U suradnji s Turističkom zajednicom ploče kakva se već nalazi u Sunčanoj uvali bit će postavljene na još desetak mjesteta, a na jednu gradsku fasadu bit će postavljen jumbo plakat koji će pozivati na čuvanje suhozida. Tako će se sadašnje generacije odužiti svojim precima koji su izmisli gradnju zidova bez vezivnog materijala koje nisu uspjeli srušiti ni naleti bure, ali to uspijeva neodgovornim pojedincima.

Nevenka KOŠČIĆ

Razgovarao Dragan OGURLIĆ
Snimio Petar FABIJAN

Zdravko Ćiro Kovačić,
legenda

razgovor

Skreno govoreci, je, ja sam bio sportaš, ali ne samo to, bogamu. Čovjek može dobiti dojam da sam ja cijeli život tjerao nekakvu loptu. Znate. A moji interesi za sport su bili užiži do momenta aktivnog bavljenja sportom do moje trideset druge godine. Nakon toga nikada se nisam angažirao u sportu ni kao trener ni kao funkcionalar. Primorje je moj klub od rođenja do smrti, ali nije to moj jedini interes. A mene stalno pitaju uvijek istu stvar: pa koliko medalja ste osvojili, kako je bilo...

Nije to meni bio životni cilj i poziv.

Tako govorи Zdravko Ćiro Kovačić, riječka sportska legenda, "viktoriaš" i "primorjaš", naš najveći vaterpolski vratar svih vremena, trostruki olimpijac koji je dvaput bio uvršten u najbolju vaterpolsku sedmorku svijeta, i prvi hrvatski sportaš koji je ušao u International Swimming Hall of Fame, ali i dugogodišnji direktor u Jugoliniji, predstavnik HNS-a u Županijskoj skupštini, spiritus movens i bivši predsjednik Kluba Sušačana te čovjek čije se

mišljenje i danas itekako sluša.

Uspješna poslovna karijera

– Očito – kaže Kovačić dok razgovaramo u prostorijama Kluba Sušačana – u sportu sam ostavio najviše tragova. Međutim, ja sam radio u bivšoj Jugoliniji čak 42 i pol godine, a taj dio mog života znatno je duži od moje aktivne sportske karijere i jednostavno ga ne mogu zaobići. Počeo sam s lijepljenjem maraka na kuverte da

Ovaj put nećemo o sportu

Ako smo voljni zaoštiti odnose s Europskom unijom radi škvera, onda on može opstati. Mi bismo trebali zbog nečijeg političkog uspjeha pod svaku cijenu do 2009. završiti pregovore s EU. A ja mislim da bi trebalo i zube pokazati. S druge strane, naručitelji nisu ni čoravi ni gluhi. Oni prate što se događa i vjerojatno imaju određene rezerve da uđu u brodogradilište za koje se govori da će biti zatvoreno

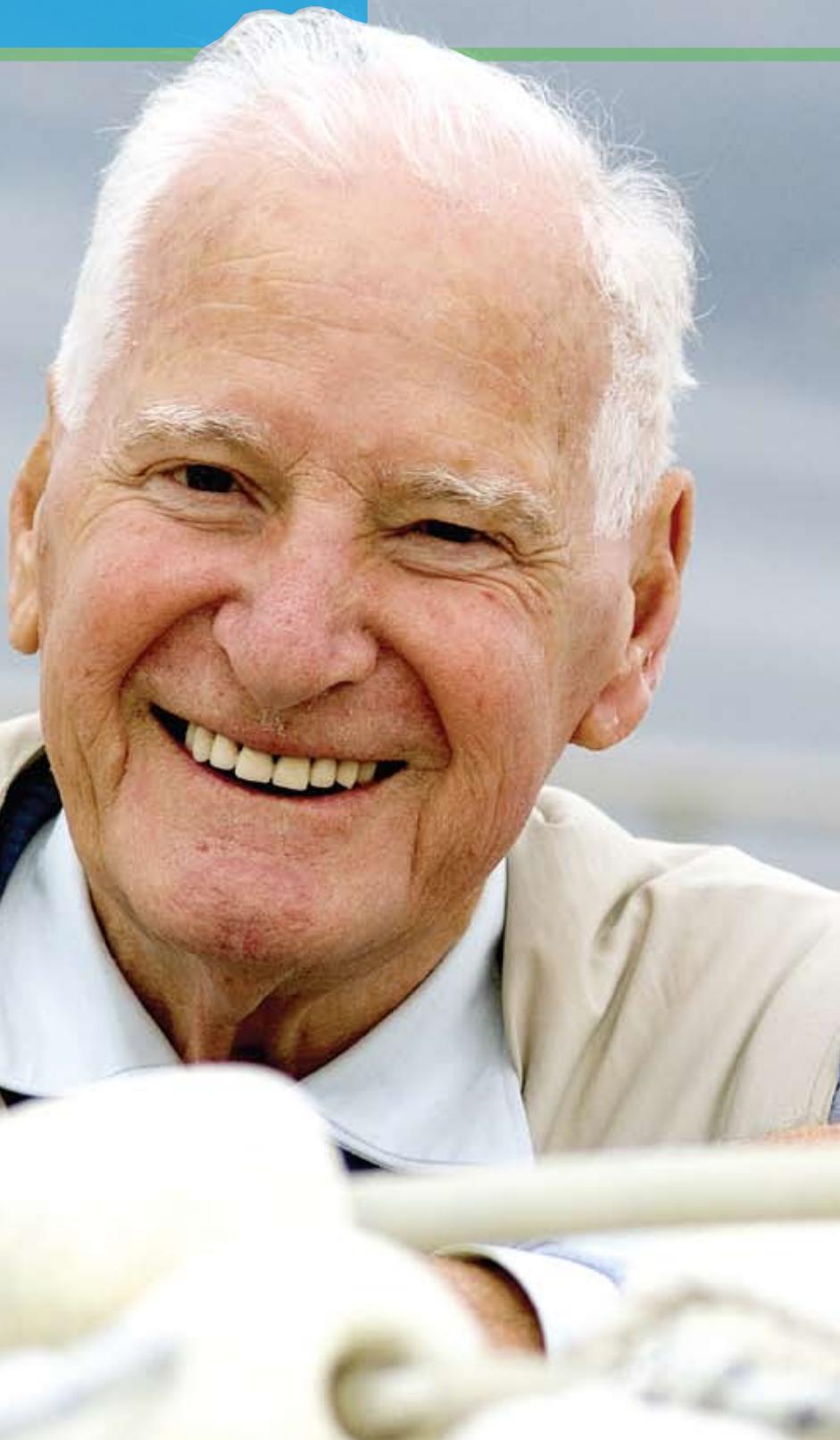
Zdravko Ćiro Kovačić,
legenda

razgovor

bih na kraju postao direktor zapadnih linija, tako da sam sigurno tridesetak puta preletio ocean za Južnu i Sjevernu Ameriku. Završio sam višu pomorsku školu, naučio engleski i talijanski pa sam predstavljajući Jugoliniju bio na mnogo pomorskih konferencija.

Bio sam također šest godina predstavnik Jugolinije u Genovi. Mogu vam reći da su mi se kao sportašu od formata mnoga vrata lakše otvarala nego drugima. Bio sam jako ponesen tim poslom, tako da me prilično boli kada vidim kakve sve probleme imaju današnji brodograditelji.

Znate, škverovi su bili uvijek u deficitu. Da se vratim na Jugoliniju vezano uz brodogradilišta. U onoj državi Jugolinija je imala takozvani PRIM, to je bio jedan postotak na ostvarene devize, koje su u ono doba bile interesantne za državu, pa je država rekla: na svaki ostvareni dolar dobit ćeće deset centi. Tu je pomoć države bila prisutna, a postojao je i jedan sistem subvencioniranja brodogradnje. Mi smo s brodograditeljima uvijek nalazili zajednički jezik. Možda je interesantno reći da je Jugolinija u svojem vijeku u našim brodogradilištima izgradila 69 brodova, što je

Prvi uvjet za sretnu starost je da budeš zdrav.
To je van diskusije

Za propast riječke industrije ipak je najviše kriva konjunktura svjetskog tržišta. U svijetu se puno toga događa, na što država, ni politika, a pogotovo lokalna zajednica ne mogu utjecati

veliki broj. I to, u 3. maju 48., u Uljaniku 13, u Splitu 5 i u Kraljevici 3. Svi ti brodovi uredno su plaćeni. Prema tome, prepostavljam da bi se i sada mogao naći sličan sistem, ali pod pritiskom smo zahtjeva Europske unije oko reduciranja broja brodogradilišta i državnih subvencija. Talijanska brodogradilišta također imaju subvenciju države, ali pod krikom tehnološkog usavršavanja.

EU bi trebalo kojiput i zube pokazati

– Ipak, osobno mislim da ovakva zemlja ima prevelike kapacitete brodogradilišta, koja nisu između sebe uspjela napraviti nekakvu vrstu sporazuma da ne rade svi sve – priznaje Ćiro.
– Problem radne snage će postojati, jer već sama tehnologija, ne samo u brodogradnji, zahtjeva sve manje ljudskih radova. Tu je sada i pitanje državne politike, da se ljudi ne nađu na cesti. Čarobnog štapića za ozdravljenje brodogradnje, iskreno govoreći, ne vjerujem da ima.

Mislite li da je blizu kraj riječkog škvera?

– Ako smo voljni zaoštiti odnose s Europskom unjom radi škvera, onda on može opstati. Pa ćemo vidjeti kako će se stvari razvijati. Vjerujem da treba biti kojiput i malo tvrdoglav. Pogledajte Slovence s tim vinjetama. Svade se s Europskom unjom,

čine male ustupke, ali guraju svoje. Mi bismo trebali zbog nečijeg političkog uspjeha pod svaku cijenu do 2009. završiti pregovore s EU. A ja mislim da bi trebalo i zube pokazati.

S druge strane, naručitelji nisu ni čoravi ni gluhi. Oni prate što se događa i vjerojatno imaju određene rezerve da uđu u brodogradilište za koje se govorи da će biti zatvoreno.

Kad pukne cilindar nasred oceana

Kako ste se osjećali kad je tonula Croatia line, bivša Jugolinija?

– Znate što, kad mi se to spomene, uistinu se jako loše osjećam. Ja sam u Jugoliniji bio od svoje dvadeset druge godine, od 1947., malo kasnije nego što su se brodarska poduzeća osnovala. Ja sam tamo počeo od rada u ekspeditu gdje sam lijepio marke, i polako napredovao dok zadnjih godina, od 1972., nisam bio direktor jednog ondašnjeg OOUR-a.

Jugolinija je kao veliko brodarsko poduzeće imala veliki ugled i svi su željeli u njoj raditi. Često smo ostvarivali viškove, ali je politika plaća bila jako pod lupom, čak mislim da su tu najlošije prošli pomorci. Oni su nominalno imali bolje plaće nego ljudi na kopnu kroz

razne dodatke, no u penziji su loše prošli, jer im razni dodaci nisu ušli u penzionu osnovicu.

Možda ja nisam objektivan, jer sam počeo kao mlađi i iz prve ruke pratilo taj razvoj Jugolinije. Ja se sjećam koliko je bilo veselja kad je svaki novi brod došao, koliko su ljudi s entuzijazmom radili, koliko su se naši pomorci žrtvovali, naročito u onim prvim godinama s brodovima iz reparacije, i kasnije. Sjećam se da bi s broda javili: "Pukal nam je cilindar nasred oceana." Recite gdje ste, poslat ćemo vam remorkere. "Ne, pušćajte, sami ćemo to napraviti." Ne znam da li znate što znači mijenjati brodski cilindar na pučini. A oni su to radili punim srcem.

Pretkraj, 1985. godine bio sam još uvijek aktivan, ali moji stariji kolege svi su odlazili u penziju. Tada smo se dogovorili za potrebu restrukturiranja kompanije jer smo u sastavu imali brodove koje nova tehnologija više nije trpjela. I u tom periodu su za Jugoliniju u Uljaniku izgrađeni oni moderni brodovi koji još i sada plove, Sarajevo-express, Zagreb-express, Rijeka-express... Mi smo išli za tim da se brodova koji je u tom periodu iznosio pedeset sedam brodova, smanji na tridesetak modernih brodova, i to je bilo u toku. Imali smo plan i što se tiče kadrovske rješenja. Međutim, onda se

Prodaja broda

U svojoj nedavno promoviranoj knjizi autobiografskih zapisa pod olimpijskim geslom "Brže – više – jače" ipak najviše govorite o sportu i sportskoj karijeri.

– Ja znam, da nisam bio sportaš, možda bih u životu imao i koju prepreku više nego što sam imao. Jer ruku na srce, meni su vrata manje-više uvijek otvorena.

Kad sam 1958. išao u Genovu za predstavnika Jugolinije, nije bilo nevažno ni to što sam bio poznati sportaš. Dosta godina kasnije pregovarali smo s jednim Švabom brod, kupnju Jadran-expressa. Nismo se mogli složiti jer, naravno, oni su tražili više a mi smo htjeli platiti manje. Brodovlasnik, Nijemac, bio je raspoložen da se nađe rješenje, međutim njegov broker nije bio za to. A naš broker, Mario Vukelić iz Jadroagenta, valjda je nešto tom Nijemu rekao, i on mene pita: "Zar ste vi stvarno bili na tri Olimpijade?" I sad je on mene počeo o tome ispitivati, pa ovo pa ono, insoma, na kraju je ispalio da smo mi zaključili brod zato što sam ja bio dobar golman.

Sport jest povezan s cijelim mojim životom, ali on mi nije bio zanimanje. A opet, ne mogu reći da mi sport nije pomogao u različitim životnim situacijama.

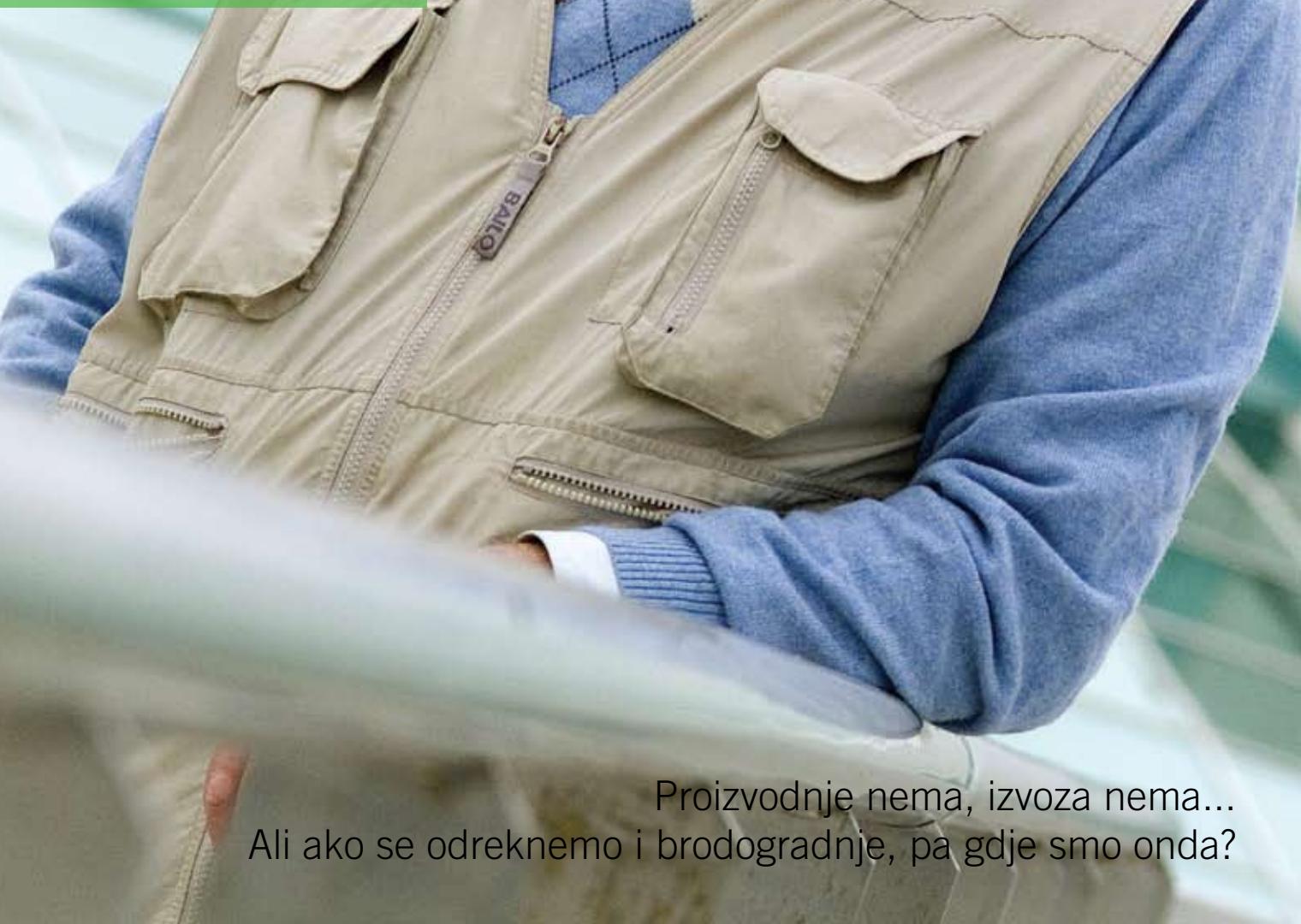
Zdravko Ćiro Kovačić,
legenda

razgovor

Primorci i Dalmatinci

Nadimak Ćiro nosim već sigurno sedamdeset godina. U Dubrovniku je tridesetih godina bio jedan plivač kojeg su zvali Ćiro, a zvao se Ćiril Žižik. I kad su jedanput "jugaši" iz Dubrovnika došli ovdje plivati, onda su, vidjevši me, rekli našim "viktorijašima": Ajme, vidi onoga maloga, isti Ćiro. Ćiro simo, Ćiro tamo, i tako sam ostal Ćiro. Ali moja mati nije voljela da me tako zovu. Do kraja života me zvala Zdravko, a kad bi netko nazvao i tražio Ćiru, ona bi mu tresnula slušalicu.

Isto se tako strašno ljutila kad bi čula da govorim kako sam Primorac. Ajme da te pape čuje, govorila je, jer je ona bila Trogiranka, otac Spličanin, a ja rođeni Šibenčanin. Ona je htjela da svi budemo Dalmatinci i nikako nije mogla shvatiti da sam ja tu cijeli život proveo, i da se ni sa čim drugim osim s ovim krajem ne mogu poistovjetiti, iako sam možda malo temperamentniji od Primoraca koji su po naravi previše mirni ljudi.

Proizvodnje nema, izvoza nema...

Ali ako se odrekнемo i brodogradnje, pa gdje smo onda?

Ćiro na promociji svoje autobiografije "Brže – više – jače"

Rijeci fali vizije, uvjeren je Ćiro Kovačić. Jer, mi govorimo o velikom uspjehu riječke luke, što je uspjeh kad se gleda količina tereta koja se vrti. No, pravi razvoj grada, dokle god je luka u srcu grada, onemogućen je i to je nerješiv problem

Jedan detalj koliko je ta politika bila nakaradna, da mene koji sam cijeli svoj radni vijek radio kao ni druge kolege, odlukom direktora nisu puštali da uđemo u zgradu.

U sličnoj situaciji nalazila su se i ostala poduzeća, ali su se održala, Atlantska i Tankerska i Lošinska plovidba. Samo je Jugolinija nestala kao da ju je uragan pomeo. To znači da su krivnje na menadžmentu. Jer ne možete vi ni u domaćinstvu uzimati kredite bez pokrića, jer ćete brzo propasti.

Sve je u inicijativi, u ljudima

Sve u svemu, nestaje ta Rijeka pomoraca, brodograditelja i industrije.

– Proizvodnje nema, izvoza nema... Ali ako se odrekнемo i brodogradnje, pa gdje smo onda? Danas se još samo iz foto-vremeplova vidi, izlazi na površinu, da se neki industrijski život ovdje vrtio. To nije bila tek kula od karata, stvoreno je, ruku na srce, jedno veliko bogatstvo koje se zvalo "društveno vlasništvo", čiji su ostaci ostataka u rukama pojedinaca.

Za propast riječke industrije ipak je najviše kriva konjunktura. U svijetu se puno toga događa, na što država, ni politika, a pogotovo lokalna zajednica ne mogu utjecati.

U pomorstvu su poznate tzv. sinusoide; ima perioda kad je konjunktura jako visoka, onda obično i cvate brodarstvo, grade se brodovi, no kad je niska, onda malo stvari zapnu. Danas u cijelom svijetu postoji ta selidba nekih industrija na mesta gdje je radna snaga najjeftinija. Vjerovatno u Europi, s obzirom na standard, nije lako naći industriju koja će se tu zadržati, koja ne bježi u zemlje s jeftinom radnom snagom. Ali do kada to može trajati? Vjerovatno do trenutka kada će se tamošnje nadnlice izjednačiti s europskimima.

Rijeka je još donedavno sve zasnivala na (teškoj) industriji, koja je mahom propala. Ja, međutim, osobno mislim da su u tržišnoj ekonomiji takve stvari normalne, i da je utjecaj vlasti, naročito lokalnih, u poticanju stvaranja poduzeća relativno malen. Rijeci treba vizija i inicijativa, koju bi, naravno, trebale pratiti i banke.

Sve je u inicijativi, i u ljudima. Nakon silnih desetljeća, drvna industrija Gorskog kotara napokon je počela finalizirati drvnu masu. U Klani proizvode stolice koje devedeset pet posto idu van. Vlasnik je Talijan, ali to nije važno. U toj globalizaciji nije važno koje si nacionalnosti, pa Kinezi su kupili pola New Yorka.

Iz iskustva znam, neki ljudi su me zvali iz Italije da se u Rijeci pronađe prostor za stokiranje automobila, za koje se naravno plaća ležarina. U Italiji ima nekoliko takvih "livada" krcatih automobila. Pomnožite to s

pet eura na dan... to su ogromne pare. Dakle, postoji puno inicijativa i mogućnosti za koje se trebaju naći pravi ljudi da ih pokrenu.

Luci nije mjesto u centru grada

Rijeci fali vizije – uvjeren je Ćiro Kovačić. – Jer, mi govorimo o velikom uspjehu riječke luke, što je uspjeh kad se gleda količina tereta koja se vrti. No, pravi razvoj grada, dokle god je luka u srcu grada, onemogućen je i to je nerješiv problem. Nama su ovdje dolazili ljudi iz raznih europskih luka i pričali kako su oni luku dislocirali a staru jezgru luke pretvorili u poslovne i stambene zone. To nije posao od jednog dana ni od pet godina, ali treba imati viziju da se to jednog dana učini. Jer, Rijeku s lukom koja očekuje milijune TEU-a prometa za to treba prostora. Pa se onda događa da nasipavaju, možemo reći, Pećine. Kao privremeno.

Pred puno, puno godina je bilo govora o luci u Omišlju. Čak se gradio trajekt koji je trebao postati ferryboat za vagone. Znači, netko je i tada razmišljao na način da luka u srcu grada nije rješenje za Rijeku.

Osobno mislim da nije rješenje širenje luke na Zagrebačku obalu. Riječka obala je jedan ogroman prostor koji bi trebao služiti razvoju grada, kao Brajdica i Delta. Rijeka ima prirodno lošu konfiguraciju, koja je još k tome u političko-administrativnim granicama stisnuta od Svilnoga do mora i od Preluka do Plumbuma. I gotovo. Ako gledate, grad Bakar ima puno veći prostor od Rijeke, čak je i nonsens da je slobodna zona za Luku pripala Bakru.

Tri stvari za sreću

Kako u starosti biti sretan, i ispunjen?

– Prvi uvjet je da budeš zdrav. To je van diskusije. Druga prerrogativa je da čovjek bude svjestan da sve ima početak i kraj. Imam ja kolega koji su išli u penziju i ne znaju što će sa sobom. Jasno je da oni ne mogu biti zadovoljni. Treća stvar, moraš imati i malo sreće.

Pitali ste me... Ja sam sretan čovjek. Bio sam puno puta u teškim situacijama, i zdravstveno, uvjijek je sve nekako dobro završilo. Bio sam u partizanima, nije mi pala dlaka s glave. U Jugoliniji sam radio posao koji mi je davao puno zadovoljstvina. Tako da na kraju života još jedino mogu moliti Boga da umrem dostojanstveno. A drugo mi ništa nije važno.

Žalite li za nećim?

– Ako žalim za nećim, u ovoj dobi od 83 godine, je to što nemam jedan, ajmoreć, ozbiljan posao. Jer ja još uvjek imam u sebi osjećaj da bih mogao nešto doprinijeti. A toga nema.

umiješao bivši komitet Saveza komunista koji je, po mom sudu, napravio pravi puč u Jugoliniji instaliranjem čovjeka koji blage veze nije imao s poslom koji ga čeka i koji je taj puč uveo u samu kompaniju. Taj Josip Štefan, politički razvikan, ali nesposoban i bolesno ambiciozan, pojavio se s potvrdoma da govori engleski i njemački a nije znao ništa od toga. Politiku "divide et impera" u Jugoliniji Štefan je znalački provodio. Ta intervencija SK, čiji su moć i utjecaj u društvu već slabjeli, na Jugoliniju se odrazila u punom opsegu. Kad je Štefan morao otići zbog afere Agrokomerc, na njegovo mjesto došao je Brozina koji je u to vrijeme bio naš finansijski inspektor, i on je nastojao provesti kontinuitet poslovne politike Jugolinije. Kad je stvorena nova hrvatska država, Jugolinija je prekrštena u Croatia line, a na čelo je došao opet jedan političar, ovaj put iz HDZ-a, koji je dokrajčio kompaniju.

Kraj kompanije

Zapravo se kao čovjek moram iznova čuditi kolika je to umješnost da se takva jedna kompanija dotuče – nastavlja Kovačić. – Vukić je otpustio sve agente po svijetu, 420 agenata, počeo otvarati urede u inozemstvu, što je, kako je poznato, najskuplji način predstavljanja kompanije u inozemstvu jer su to strašni troškovi, i treće, napravio je dar-mar u kadrovima po drugi put. K tome, uzimao je kredite za koje nije imao pokriće, a ti krediti živog novca koje je uzimao su zapravo doveli u situaciju da su mu vjerovnici brod po brod "papali" i na kraju nije ostalo ništa.

projekti

Uvalu izgradnje sportskih dvorana koje je unatrag desetak godina zahvatilo cijelu državu nerijetko sudjeluje regionalna uprava. Pritom se Primorsko-goranska županija može svrstati u sam vrh graditelja sportskih objekata koji su u prvom redu namijenjeni školstvu, ali s obzirom da je riječ o manjim sredinama, i cjelokupnoj zajednici. Naime, od 2001. godine pa do danas Primorsko-goranska županija sagradila je ili pak u potpunosti sanirala deset školskih sportskih dvorana na cijelom svom području. Gradnja školskih sportskih dvorana jedna je i od ključnih smjernica sadašnjeg mandatnog razdoblja Primorsko-goranske županije kojima je zadano participiranje u izgradnji osam sportskih školskih dvorana.

Dva do tri projekta godišnje

Na koji način županije sudjeluju u gradnji ili renoviraju ovakvih skupih i ambicioznih projekata objašnjava pročelnica pročelnica Upravnog odjela za obrazovanje, kulturu i sport Primorsko-goranske županije Jasna Blažević.

- Kod ovakvih investicija pripremu same izgradnje izvodi jedinica lokalne samouprave iz razloga što su upravo one ovlaštene za donošenje prostorno-planske dokumentacije i vlasnici su zemljišta na kojima grade dvorane. Osim toga, kad se radi o manjim sredinama, grade se velike dvorane koje služe i drugim potrebama osim školskih. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa gradi i financira jednodjelne, dvodjelne i trodjelne dvorane, ovisno broj li škola do 200, 400 ili pak 600 učenika, no koliko je dvorana veća od tih pravila, jedinica lokalne samouprave ulazi kao sufincijer, što uvjetuje resorno ministarstvo izdavanjem suglasnosti na projekt, objašnjava Blažević.

Uz Ministarstvo znanosti jedinica lokalne samouprave u izgradnji sportskih dvorana u školama često pronalazi i druge izvore financiranja. Primjerice, ako je riječ o otocima u financiranje se uključuje Ministarstvo pomorstva, prometa i veza, a kad se radi o Gorskom kotaru potpomaže Ministarstvo za regionalni razvoj. Županija dvorane finansira iz decentraliziranih sredstava koje određuje Vlada Republike Hrvatske, a ta su sredstva namijenjena kapitalnim projektima i opremi. Ove godine sredstva kojima raspolaže PGŽ sveukupno iznose 10 milijuna kuna od čega je polovica namijenjan osnovnom školstvu, a druga srednjoškolskim ustanovama.

- To je u principu malo, jer županija na taj način nema financijsku snagu da sagradi nešto sara, ali može sudjelovati u dva do tri projekta godišnje. Osim toga mi smo tu spona između jedinice lokalne samouprave i

Sportske dvorane

Jasna Blažević

Dvorane

resornog ministarstva, ističe Blažević.

Dvorane u Gorskem kotaru

Prva dvorana koju je PGŽ proteklih godina u potpunosti sanirala bila je dvorana Osnovne škole Ivana Gorana Kovačića u Delnicama gdje je sagrađen i bazen, a županija je za ovu investiciju izdvojila 4,5 milijuna kuna. Saniran objekt stavljen u funkciju ne samo školske djece, već i lokalnog sporta i turizma cijelog gorskokotarskog kraja. To dokazuje činjenica da su se u Delnicama odnedavno pojavili novi hotelski kapaciteti, a sagrađen bazen u Delnicama, ako se na računaju hoteli, ujedno predstavlja i jedini bazen u Primorsko-goranskoj županiji koji se nalazi

izvan Rijeke.

Zahvaljujući sredstvima Primorsko-goranske županije u Gorskem kotaru obnovljene su još dvije dvorane i to u Tršću i Vrbovskom. Školska sportska dvorana Područne škole OŠ Petra Zrinskog Čabar u Tršcu prilično je nova i građena je zajedno sa školom devedesetih godina. Međutim, zgrada je imala velike manjkavosti koje su tijekom proteklih četiri godine renovirane, a radilo se o fasadi, krovu, načinu grijanja te će još u idućoj godini biti potrebno sanirati kotlovinu. Kad bude dovršena, cjelokupna investicija PGŽ iznosit će dva milijuna kuna. U nedavno otvorenu sportsku dvoranu u Vrbovskom koju je sufinciralo Ministarstvo regionalnog razvoja Županija je uložila oko

Uskoro će biti otvorena i dvorana OŠ Malinska - Dubašnica čija je vrijednost 15 milijuna kuna

Od 2001. godine pa do danas Primorsko-goranska županija sagradila je ili pak u potpunosti sanirala deset školskih sportskih dvorana na cijelom svom području. Uskoro trebaju vrata otvoriti školske dvorane u Malinskoj i Bakru, a iduće godine počinju se graditi dvorane u Kastvu, Krku i Matuljima

koje život znače

Prva dvorana koju je PGŽ proteklih godina u potpunosti sanirala bila je dvorana Osnovne škole Ivana Gorana Kovačića u Delnicama

6 milijuna kuna, a cijelokupna investicija iznosila je 15 milijuna kuna.

Osim toga PGŽ je sudjelovala s milijun kuna u opremanju sportske dvorane u Kostreni, a u idućoj godini istu će dvoranu pomoći s 800 tisuća kuna koje su potrebne za izgradnju kotlovnice.

Školske dvorane otvaraju vrata

Zahvaljujući pomoći Županije, svoje dvorane dobile su i škole na otocima pa je

Županija će pomoći dvoranu u Kostreni s 800 tisuća kuna za izgradnju kotlovnice

Sagrađeni bazen u Delnicama ujedno je i jedini u Primorsko-goranskoj županiji koji se nalazi izvan Rijeke

tako za izgradnju dvorane u Rabu koja je u cijelosti koštala 20 milijuna kuna županija je izdvojila gotovo četvrtinu - 4,5 milijuna kuna. Uskoro će biti otvorena i dvorana OŠ Malinska - Dubašnica čija je vrijednost 15 milijuna kuna, a koju je PGŽ potpomogla s pet milijuna kuna te će izdvojiti i dodatna sredstva za njezino opremanje.

Još jedna dvorana koja bi uskoro trebala otvoriti vrata učenicima, ali i stanovnicima lokalne zajednice, je i ona Pomorske škole u Bakru koja trenutačno čeka tehnički pregled. Od ukupnih 19 milijuna kuna vrijednosti projekta PGŽ sudjeluje s pet milijuna kuna.

- Od školskih dvorana čija će izgradnja uskoro početi županija sudjeluje na tri

projekta, a to je dvorana Osnovne škole Milana Brozovića na Kastvu koja će prema sadašnjim procjenama koštati oko 30 milijuna kuna, a Županija će sudjelovati s jednom trećinom sredstava. Prvi iskopi počet će sljedeće godine, kada bi trebala krenuti i izgradnja dvorane krčke osnovne škole Fran Krsto Frankopan gdje će županija također sudjelovati s trideset posto potrebnih sredstva što je financiranje prema ključu novoizgrađene škole. Posljednja u nizu je dvorana škole u Matuljima, u čijoj će izgradnji Županija također sudjelovati. Ona se nalazi u fazi izrade projektne dokumentacije te se predviđa da bi njezina izgradnja trebala krenuti 2010. ili 2011. godine, zaključuje Blažević.

nakafe

Crikveničku gradsku sportsku dvoranu koristilo je ovog ljeta devetnaest reprezentativnih selekcija

Crikvenički gradonačelnik Božidar Tomašek obnaša svoj prvi gradonačelnički mandat, prije kojeg je bio zamjenik gradonačelnika, a u drugom mandatu bio je predsjednik Gradskog vijeća Grada Crikvenice. Član je SDP-a, a vlast obnaša u koaliciji s HNS-om, HSLS-om, HSS-om i PGS-om.

Božidar Tomašek rođen je 1948. godine u Varaždinu, a u ranom djetinjstvu preselio se s roditeljima u Crikvenicu, gdje su mu živjeli baka i djed po majčinoj liniji. Majka mu je bila Crikveničanka, a otac Medimurac. U Crikvenici je završio osnovnu školu i gimnaziju, a Višu turističku školu u Dubrovniku. Član je SDP-a od 1996. kada je postao i predsjednik te stranke u Crikvenici, a sudionik je i Domovinskog rata. S njim smo razgovarali uz kavu u njegovu uredu, ali i u jednom od brojnih crikveničkih kafića. Na pitanje hoće li biti kandidat SDP-a na sljedećim lokalnim izborima, odgovara da je mogući kandidat, ali još uvijek nije konačno donesena odluka.

Kako ocjenjujete protekle mandate?

– Ako ih promatramo zajedno, mogu reći da su to mandati stabilnosti, koja je neophodna za podizanje standarda i uvjeta življena na području Grada Crikvenice. U njima nije bilo nikakvih političkih potresa, bila je jedna relativno mirna situacija koja je omogućavala kvalitetan rad. U posljednjem mandatu koncentrirali smo se na stvaranje elementarnih pretpostavki za razvoj jer, definitivno, bez rješavanja prostornoplanske dokumentacije, katastra, imovinskopravnih odnosa, nema projekata koji se mogu ponuditi za realizaciju, bez obzira radilo se o realizaciji u režiji Grada ili poduzetnika, a da ne govorimo o sredstvima pretpripravnih fondova EU ili bespovratnim sredstvima Vlade RH. U ovom trenutku vidljiv je razvoj svih standarda na području Grada. Proračun

Božidar Tomašek,
 gradonačelnik Crikvenice

koji je u prvom mandatu 1993. iznosio 13 milijuna kuna, danas je narastao na 85 milijuna kuna bez kreditnog zaduženja. Sva ta proračunska sredstva u funkciji su građana i razvoja Grada.

Realizirani projekti

Koji su najvažniji projekti realizirani u vašem mandatu?

– U Selcu je rekonstruirana i uređena osnovna škola i vrtić, uređen je park Polača, cijelovo je uređeno središte Selca, s kompletnom infrastrukturom ispod zemlje, a u suradnji s Lučkom upravom do kraja godine bit će u cijelosti sanirana riva u Selcu. U Crikvenici su kompletno s infrastrukturom uređene ulice Braće Cvetić, Braće dr. Sobol s prilazima, u potpunosti je riješena odvodnja u Tomislavovoj i na Trgu Stjepana Radića, kompletno je uređena Frankopanska, Petak, napravljena je alternativna cesta prema Vinodolu, uz sanaciju divljeg deponija građevinskog otpada veličine 40 tisuća kubnih metara. Napravljen je novi most na Dubračini, uz potpuno komunalno uređenje raskrižja Vinodolske i Kotorske ulice. Otvorena je šetnica 155. brigade uz lijevu obalu potoka Dubračina, zajedno s uređenjem Parka branitelja iz Domovinskog rata. Izgradnjom stambenog objekta za invalide iz Domovinskog rata u Sopaljskoj, zajedno s Ministarstvom branitelja, zaokružen je tako ciklus posvećen Domovinskom ratu i njegovim braniteljima. Uređen je i otvoren atelje akademskog slikara Zvonka Cara, a trenutno se odvijaju radovi na fontani u sklopu koje će biti postavljena njegova skulptura Hygia. Radovi na arheološkom nalazištu odvijaju se tijekom sve tri godine ovog mandata. Uređuju se i šetnice na Strossmayerovu šetalištu, kao i sportski objekti, ponajprije nogometno igralište NK Crikvenice s novim tribinama, svlačionicama i klupskim prostorijama.

U Jadranovu su realizirana dva velika projekta – vodoopskrba gornjih zona i katastarska izmjera te prva faza uređenja šetnice Jadranovo – Kačjak. U Dramlju je također završena vodifikacija gornjih zona, uređene su parkovne površine, a posebno je lijepo uređen park Antaki. Na cijelom području Grada provedeno je niz drugih manjih akcija uređenja, čemu svjedoči šest Plavih zastava na plažama Crikvenice, Selca i Dramlja. U ovom mandatu Crikvenica je dobila i obnovljeni hotel Therapiju, koji je ujedno i spomenik kulture. Do kraja mandata bit će u komunalnu infrastrukturu uloženo oko dvjesto milijuna kuna. K tome, donesen je izmijenjeni Prostorni plan uređenja Grada Crikvenice i 14 urbanističkih i detaljnih planova uređenja. Krenulo se u novu

katastarsku izmjenu s Državnom geodetskom upravom.

U znaku turističke obljetnice

Cijela ova godina obilježava se u znaku velike turističke obljetnice – 120 godina organiziranog turizma u Crikvenici?

– Osim obilježavanja 120. obljetnice turizma, nedavno smo obilježili i 100. godišnjicu crikveničkog rasadnika Podbadanj koji je najstariji u Hrvatskoj. U sklopu obilježavanja 120. obljetnice turizma, značajan je gastroprojekt afirmacije autentične domaće hrane te certificiranje objekata kojim se omogućuje da u svojim restoranima mogu nuditi tu hranu. To je prvi takav projekt u Hrvatskoj. Posebno vrijednim ocjenjujem rad i izlazak prve monografije Grada Crikvenice. Osim toga, treba napomenuti vrijedan podatak da je ovog ljeta gradsku sportsku dvoranu koristilo devetnaest reprezentativnih selekcija, a najznačajniji je bio predolimpijski rukometni turnir Hrvatska – Poljska te završni dio priprema košarkaške reprezentacije za zadnje kvalifikacije za Olimpijadu 2008. U Crikvenici je održano i Europsko prvenstvo u jet-skiju. Održan je međunarodni kolokvij na temu "Rimске staklarske i keramičarske radionice", kojemu je krajnji rezultat potvrda jedinstvene crikveničke amfore, a Crikvenica je i sljedeće godine dobila organizaciju kolokvija rimskih antičkih radionica. Osnovan je i Muzej Grada Crikvenice.

Marina i bazen – gradski prioriteti

Ako postanete gradonačelnik u idućem mandatu, koji će vam biti prioriteti i što očekujete u razvojnem smislu?

– Gradski prioritet je marina, u čiju realizaciju ulazimo u 2010. godini. Bit će to marina s 250 vezova, vrijednosti 7 do 8 milijuna eura, koja će moći primati od megajahti do malih plovila. Drugi prioritet je gradski bazen u funkciji sporta i turizma. Budući da je ovaj mandat iskoristen za stvaranje pretpostavki za razvoj, sljedeći vidim u velikim promjenama na području Grada; očekujem četiri nova visokokategorizirana hotela i rekonstrukciju tri postojeća – Miramare, Crikvenica i Park. I privatizacija hotelskog poduzeća Jadran donijet će novu kvalitetu smještajnih kapaciteta i utjecati na stvaranje nove slike rivijere. Grad u toj situaciji mora jednako kvalitetno odgovoriti na uređenje javnih površina.

Kako vidite Grad Crikvenicu sutra?

– Sigurno u poziciji kvalitetnog turizma, a vidim ga i kao grad u kojem će se kvalitetno živjeti, jer sve što se radi do zadnje lipe mora biti u funkciji ljudi koji žive i rade u tom gradu.

*Božidar Tomašek:
Crikvenicu vidim kao
grad u kojemu će se
kvalitetno živjeti*

U posljednjem mandatu stvarane su elementarne prepostavke za razvoj jer bez rješavanja prostornoplanske dokumentacije, katastra, imovinskopopravnih odnosa, nema ni projekata za realizaciju. Proračun je narastao na 85 milijuna kuna bez kreditnog zaduženja, a sva ta sredstva su u funkciji građana i razvoja Grada

Zalet prema višem standardu i kvalitetnom turizmu

Jedinstvena rivijera bogatih tradicija

Nedavno je upravo u ovom magazinu objavljeno da je Novi Vinodolski svoju 130. obljetnicu turizma obilježio u boljem ozračju od Crikvenice, koja slavi 120 godina turizma. Kako to komentirate?

– Velika je stvar da se na ovako malom prostoru nalaze dva grada tako bogate turističke tradicije i kulture. Bez obzira što su to dvije lokalne jedinice, ovo je jedinstvena rivijera. Građani Crikvenice su 120. godišnjicu organiziranog turizma doživjeli slavljenički i da to nije tako ne bi ni samo cijelogodišnje obilježavanje imalo takav rezultat, budući da bez sudjelovanja građana, izuzetno velikog broja aktivnosti, ne bi bilo moguće sve to organizirati. Koliko su te aktivnosti bile vrijedne i koliko je uloženo proračunskog novca, govori činjenica da je Crikvenica za prvi devet mjeseci u odnosu na isto razdoblje lani imala povećanje broja turističkih noćenja od 7 posto. Veseli me da je i Grad Novi Vinodolski na najbolji način obilježio svoju veliku obljetnicu i da je u Crikvenici taj veliki porast broja noćenja rezultat aktivnosti na čitavoj rivijeri.

Cjelovito uređeno središte Selca

Crikvenica je 120. godišnicu organiziranog turizma doživjela slavljenički

reportaža

Maslinarstvo na Cresu

Poljoprivredna
zadruga osnovana je
u studenome 1945. –
stara uljara

Još će se čuti za izvorno cresko maslinovo ulje

Stara kamenica danas još samo na creskom trgu

Grad Cres je konačno dobio potrebne suglasnosti i započeo s davanjem u zakup zapuštenih maslinika. U potpunosti su obnovljeni pogon uljare i punionica, a cresko ulje dobit će i deklaraciju izvornosti

Urodi maslina posljednjih 20 godina

Početkom 20. stoljeća spominje se da je u jednoj sezoni bilo prerađeno 5.000 tona maslina! Sada je desetogodišnji prosjek u Cresu oko 300 tona, a cilj je Udruge "Ulika" da se stručnom rezidbom i gnojidbom postigne prosjek od 500 tona. Uz preradu 385 tona maslina, ukupno je prošle godine masline preradilo 345 maslinara. Prema početnim rezultatima prerade ove se godine očekuje urod od oko 600 tona.

Sezona prerade	Prerađeno
1989./90.	973 t
1995./96.	568 t
2001./02.	319 t
2002./03.	103 t
2004./05.	97 t
2005./06.	1.003 t
2007./08.	385 t

Maslina, maslinova grančica, drvo masline, maslinovo ulje... maslina je više od bilo koje druge biljke prepuna simbolike i značenja, ali i načina uporabe. Maslina prati čovjeka od samih početaka – o čemu svjedoče arheološki nalazi iz kamenog doba. Maslinovo ulje postalo je temelj mediteranske prehrane, za koju današnji stručnjaci kažu da je i najzdraviji način života. Osim toga, ulje je bilo dragocjenost kojom se trgovalo i plaćalo, ali i liječilo i uljepšavalо. U krštanstvu maslinovo ulje prati čovjeka od rođenja do smrti – maže ga se na krštenju, krizmi, u bolesti i na samom kraju života.

Maslinu su opjevali mnogobrojni pjesnici, pa je pred nekoliko godina objavljena antologija "Naša velečasna maslina" u kojoj je prikupljeno 250 pjesama iz pera 180 autora koji stihom slave to kulturno mediteransko, sveto drvo i njegovo tekuće zlato.

I na otoku Cresu maslina raste i daje plod tisućama godina, o čemu svjedoče mnoge amfore pronađene u cresskom akvatoriju. Kroz stoljeća se koristila manje ili više, a bilo je razdoblja kad su se maslinici zapuštali. Maslinarstvo ponekad nalikuje ljubavnoj priči između čovjeka i masline, u kojoj se vjernom pokazala samo ona, davala je sve što je čovjeku trebalo, dok je on maslinu ostavljao kad je nailazio na druge kulture koje bi mu trenutno bile zanimljivije.

Početak 20. stoljeća – stradavaju vinogradi, povratak maslini

U knjižici "Lettera agli agricoltori di Cherso" (Pismo cresskim zemljoradnicima) iz 1904.

godine Goffredo Cavallini, agronom koji se bavio poboljšanjem rodnosti maslina, spominje da je tada na Cresu 1.290 ha pod maslinama i da na otoku ima oko 320.000 stabala. No, prosjek rodnosti tada je bio svega 2,8 kg po stablu. Uz redovitu rezidbu i gnojidbu, u roku od tri godine, na određenim parcelama (koje i danas možemo precizno utvrditi) urod je povećan na 15 kg masline po stablu.

Cavallini je kritizirao Cresane da samo dva puta godišnje okopavaju masline, a za dobar rezultat trebalo bi barem tri puta. Danas malo tko uopće okopava masline, vlasnici maslinika prepuštaju ovčama da pasu travu i gnoje masline. Tako su ovce i masline u svojevrsnoj simbiozi.

Bilo je to razdoblje kad su se ljudi opet vraćali maslini koja je strpljivo čekala. A do tada su je čak i čupali, kako bi napravili mjesto za vinograde koji su bili profitabilniji, dok su umjesto maslinovog ulja počeli koristiti nove energente (petrolej, plin, struja). No kad je vinograde poharala filoksera, vratili su se besmrtnom drvu – maslini.

Krajem Drugog svjetskog rata, zbog velikog egzodus-a stanovništva iz ovih krajeva, maslinici se opet zapuštaju jer jednostavno nema dovoljno ljudi koji bi obrađivali tolike površine. Kroz desetljeća koja su dolazila masline su se uvijek brale, ali najčešće samo na dostupnijim područjima.

Posljednjih je desetak godina opet došlo do uzleta maslinarstva, kako na Cresu tako i na drugim područjima gdje su se uzgajale masline.

reportaža

Od branja na ruke do mehaniziranih berača

Masline su se oduvijek brale na ruke, ispod stabala su se prostirale tende, a neki su brali sa saketićima (vrećicama oko pasa). Nisu se nosile čak ni ljestve kao danas, već su se špage vezivale za grane i na njih su se berači oslanjali. Na cresskom je području navodno prvi osmislio neku vrstu grabljica otac Mata Martinčića, koristeći iskrivljene čavle. U novije vrijeme došle su plastične grabljice, a danas gotovo svi veći maslinari imaju razne strojeve, tresilice koji ubrzavaju i olakšavaju berbu.

Tradicija je bila da svatko bere svoje masline, a u uljaru se nosilo jednu mejadu (oko 700 kg). To su bila otprikljike jedna kola koja su konji ili ljudi vukli u uljaru od Padovana ili u onu Buničićevu na prostoru današnjeg cresskog škvera. Na sadašnjoj lokaciji uljara je sagrađena uoči Drugog svjetskog rata – a ovo je treće postrojenje u njoj.

Način prerade maslina se, baš poput branja, nije puno mijenjao kroz stoljeća. Toševi su se okretali ljudskom ili konjskom snagom, kasnije je došla struja. No uvek se, na ovaj ili onaj način, plod mljeo i onda ulje grijalo da bi se odvojilo od tehnološke vode. Kasnije su došle preše, a konačno je 70-ih godina Poljoprivredna zadruga Cres kupila uljaru na bazi centrifuge, prvu u tadašnjoj Jugoslaviji.

U posljednje je vrijeme došlo do male revolucije u načinu berbe i prerade. Tisućljetne navike polako se mijenjaju. Još do prije nekoliko godina masline su se držale doma u stariim bačvarima i sanducima dok se ne bi sve pobrale. Pokazalo se da nije dobro tako držati masline na hrpi jer bi fermentirale pa bi ulje imalo veći postotak kiseline. Danas rijetko tko još tako bere i preraduje; ubrano se odmah nosi u uljaru. Tek prije 6-7 godina je 15-ak većih maslinara prihvatio taj princip berba-prerada: iste večeri po berbi dovoze se masline u uljaru i preraduju iste noći ili najkasnije drugog dana ujutro. Lani je tako već preradivalo stotinjak maslinara...

Nositelji razvoja

Promijenio se i način čuvanja ulja. Koliko god bili sentimentalno vezani za kamenice, u njima više vjerojatno nitko ne drži ulje jer ih je teško očistiti, kamen je porozan i u njemu ostaju tragovi starog ulja koje oksidacijom utječe na novo. Najpraktičnijim su se pokazale bačve od inoksa i to je trenutno najsvremenije rješenje. Zadruga omogućava i najam bačvi u svojem novom skladišnom prostoru.

Primjenjuju se i druga suvremena saznanja i mnoge medalje koje cresski maslinari osvajaju na natjecanjima u Istri i Dalmaciji dokaz su kvalitete cresskog ulja i korisnosti korištenja

U posljednjih nekoliko godina na Cresu je obnovljeno 22 km maslinarskih putova, a za daljnje unapređenje maslinarstva nužno je i navodnjavanje

novih metoda u branju i preradi maslina.

Zasluge za razvoj cresskog maslinarstva imaju prije svega Poljoprivredna zadruga koja je od svog osnivanja u studenome 1945. godine glavni nositelj svih aktivnosti, te Udruga "Ulika" formirana početkom devedesetih godina, koja okuplja maslinare, a na čelu joj je Vladimir Lužina.

Creska zadruga stagnirala je u svom razvoju gotovo cijelo desetljeće, devedesetih godina prošlog stoljeća. U maslinarstvo se u tom dugom razdoblju sustavno uopće nije ulagalo. Tada je cressko maslinarstvo izgubilo korak u odnosu na primjerice Istru i Dalmaciju, pa još uvek plaća posljedice.

Od 2001. godine, od kada su na čelu zadruge bili Sergio Negovetić i posebice Mateo Ferarić, ona se vraća svojim korijenima, izvornim djelatnostima maslinarstvu i ovčarstvu, te ubrzano razvija i oprema. Kupljena je najsvremenija uljara, a nabavljeni su i strojevi za defloraciju – odvajanje lišća od plodova – tako da se što čišće masline predaju na preradu.

Posljednja velika investicija je pogon punionice, odnosno skladишtenja ulja, u koji je uloženo 650 tisuća kuna. Skladište ima kapacitet za 20 tisuća litara ulja, ali je za sada popunjeno tek u jednoj trećini. Naime, Zadrugi je svoje maslinovo ulje lani prodalo samo 13 maslinara i to u količini od 6.500 litara ulja, pa za sada nisu ispunjena očekivanja Zadruge vezana uz otkup ulja od maslinara. Ulje koje će se moći kupiti u Zadrudi je deklarirano, a deklaracija se izdaje temeljem analiza koje je izradila ovlaštena tvrtka Croatia controla.

Cijena litre maslinovog ulja u Zadrudi je 105 kuna, u što je uključen PDV.

Što još treba učiniti

Mate Ferarić, dugogodišnji maslinar, nositelj gradskog "Priznanja Frane Petrića" koje mu je dodijeljeno za doprinos u gospodarskom i društvenom razvitku, smatra da je cressko maslinarstvo na dobrom putu te da i dalje treba nastaviti ići u istom smjeru. Stalno treba investirati u obnovu maslinarskih putova jer, kao i u svim djelatnostima, dobra infrastruktura osnova je razvoja. Nekad su do maslinika vodile konjske staze, a danas niti ima više konja niti bi itko bio spreman hodati dva sata do maslinika i toliko nazad s vrećom na ramenu. U posljednjih nekoliko godina na Cresu je obnovljeno 22 km maslinarskih putova. Usporedno se čiste zapušteni maslinici i popravljaju suhozidi.

Drugi problem je zaštita od nametnika, a ovdje su najčešći maslinov moljac i maslinova muha. Na tome se jako puno radi, a i ovdje vrijedi pravilo: što su maslinici pristupačniji – lakša je zaštita! Zaboraviti ne treba ni divlju svinju koja neposredno (rušenjem gromača i rovanjem zemlje) a i posredno (ubijanjem ovaca) uništava masline.

Ferarić je u više navrata isticao da je nužno pravno regulirati korištenje maslinika, jer i ovdje je papirologija zakazala. Procjenjuje se da se bere na oko 130.000 od oko 300.000 postojećih stabala. No svega je 25.000 stabala službeno prijavljeno u sklopu obiteljskih gospodarstava – "da sutra Hrvatska uđe u Europsku uniju, bili bismo blokirani na toj

Posljednja velika investicija ja pogon punionice, odnosno skladištenja ulja, u koji je uloženo 650 tisuća kuna uz veliku pomoć Županije

razini”, smatra Ferarić. Hitno treba sastaviti ispravnu evidenciju jer su se mnogi odricali svojih maslinika u vrijeme kad je zemljiste bilo prepreka za dobivanje dječjeg dodatka, a koristili su ih “ilegalno” i dalje.

Grad Cres je konačno dobio potrebne suglasnosti i započeo je s davanjem u zakup maslinika koji su bili zapušteni ili korišteni bez potrebnih papira i na tome treba raditi što brže.

Za unapređenje maslinarstva nužno je i navodnjavanje jer se pokazalo da navodnjavane masline daju urod svake godine, a i količinski je veći.

To su investicije koje traže golema ulaganja za promicanje poljoprivrede, a to Poljoprivredna zadruga, kao ni Udruga “Ulika”, nisu same u mogućnosti. Bez velikih ulaganja neće biti ni velikog napretka. Grad Cres je od 2001. do kraja prošle godine za programe “Ulike” izdvojio 550.000 kuna, 50.000 osigurano je i u proračunu Grada za ovu godinu, a očekuje se da će Centar za održivi razvoj sjevernojadranskih otoka izdvojiti 110.000 kuna.

Još uvijek s daškom tradicije

I dok svjetsko maslinarstvo grabi naprijed “u čizmama od pet milja”, a tehnologije berbe i prerade neprestano se usavršavaju, uzgoj maslina na otoku Cresu još uvijek nosi dašak tradicije, još uvijek je bliže starom zanatu nego industriji. Cresko maslinarstvo nema velikih mogućnosti za nove sadnje, a time i za “ekstraintenzivan” razvoj, i u tom se segmentu Cresani sigurno neće moći natjecati s maslinarima drugih mediteranskih zemalja (gdje se sadi dvije-tri tisuće maslina po hektaru, beru se kombajnima...). Otok Cres prepun je kamenja i suhozida, to je

Otok Cres prepun je kamenja i suhozida, to je terasasto područje na kojem čovjek gotovo do savršenstva može razviti ono što su mu Bog i priroda darovali.

Cresko maslinovo ulje ima tek 0,2 do 0,3 posto kiseline, što je tek četvrtnina međunarodno propisanog standarda, a to je mnogima nepoznat podatak

Cres danas ima najsvremeniju uljaru, sa strojevima za defloriraju i novom punionicom

Između mnoštva vinskih sorata pravi znaci u uvijek će nepogrešivo odabrat ono najbolje i najkvalitetnije, pritom ne pitajući za cijenu. I kao što ne žale novca za “dobru butelju”, mogli bi s jednakom spremnošću izdvojiti više za bocu originalnog cresačkog maslinovog ulja. Maslinari zaista vrijedno rade, no za potpuni uspjeh potrebna im je kvalitetna i stručna marketinška potpora koja bi od cresačkog ulja mogla stvoriti trend prepoznatljiv i cijenjen barem u Europi, ako ne i šire.

Ugo Toić

Prvi do zaštite izvornosti ulja u Hrvatskoj

Dr. sc. Ugo Toić, predsjednik Nadzornog odbora Zadruge, doktorirao je na bolestima masline, a trenutno je zaposlen u jednoj hrvatskoj certifikatorskoj agenciji.

– Zadruga je prije više od godinu dana pokrenula projekt zaštite označke izvornosti ekstra djevičanskog ulja Cres koji je sufinancirala Primorsko-goranska županija. Projekt je podrazumijevaо pripremu kompletne dokumentacije koja je predviđena zakonom o oznakama izvornosti i u sklopu toga je trebalo dokazati da na Cresu sve radimo upravo onako kako smo opisali u specifikaciji. Pred dovršetkom smo pripreme dokumentacije i očekujemo da ćemo u roku od nekoliko tjedana predati zahtjev za registraciju označke izvornosti u Ministarstvu.

Procedura, po malobrojnim dosadašnjim iskustvima, traje od šest mjeseci do godine dana i očekujemo da ćemo prvi dobiti označku izvornosti za ekstra djevičansko maslinovo ulje u Hrvatskoj. Označka kupcu jamči da je to ulje napravljeno po standardima koje smo odredili kako se radi ulje u Cresu (koje se sorte koriste, kako se bere, koliko smije proći od berbe do prerade, koje fizikalno-kemijske i organoleptičke parametre mora zadovoljiti...), da je cijeli proces bio pod kontrolom, tj. da Ministarstvo poljoprivrede jamči da je to baš takvo ulje – kaže Toić.

Papirologija je zakazala, prijavljeno je manje od desetine stabala maslina – Mate Ferarić uz svom masliniku

kartulina

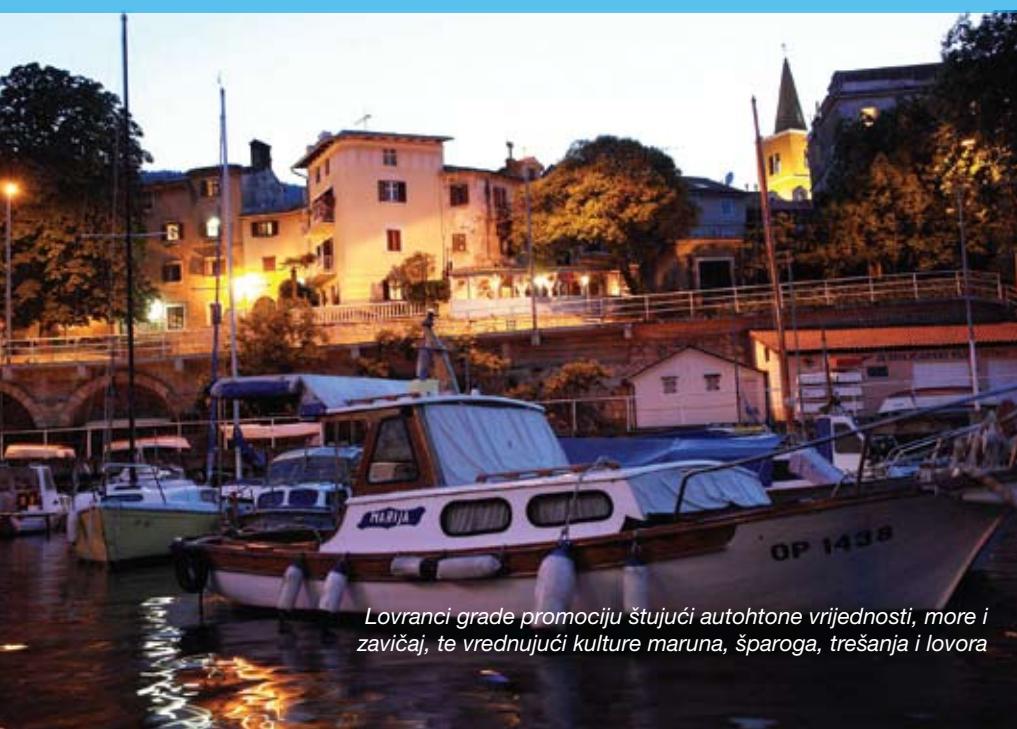
Lovran

Tko je dao naziv Marunadi

– Mala lokalna fešta u kojoj su u početku sudjelovale grupe hrvatskih gostiju iz drugih gradova koji su u Lovran došli uživati u branju maruna, a glavninu programa su činila djeca iz lovranske osnovne škole, prerasla je u manifestaciju koja se ubraja u red najznačajnijih na području Primorsko-goranske županije. U početku su se uz Marunadu održavale i utrke magaraca, a djeca su besplatno dijelila pečene marune i ukusne slastice. Domaći kolač po recepturama naših nona u to vrijeme još nije bio zabranjen.

Doajan lovranskog hotelijerstva, 80-godišnji Jerko Bumbak otkrio je sjećanje iz svojih mlađih dana, a prema kojemu je Marunadi naziv dao jedan čovjek koji je u to vrijeme radio na Hrvatskoj televiziji. Radilo se o direktoru marketinga na HTV-u Marku Limovu koji je organizatore upitao kada već postoje razne manifestacije kao što su kulinijade ili vinijade, zašto u Lovranu ne bi bila Marunada? – Oduševili smo se i tako je rodena Marunada – ispričao je „barba Jere“.

Lovranci grade promociju štujući autohtone vrijednosti, more i zavičaj, te vrednujući kulturu maruna, šparoga, trešanja i lovora

Maruni, šparoge, trešnje, lovori... Dvije nijanse crvene, dvije nijanse zelene boje, intenzivni okusi i zadržljiva priroda. Impresivna graditeljska baština nastala na dodiru mora i planine. Zaljubljenici u ovaj dio liburnijskog kraja će bez ustručavanja poznati vic o nastanku svijeta upotrijebiti kako bi dodatno podigli rejting ovog dijela „zelenog i plavog“. Odnosno, reći će da je Bog kada je stvarao svijet krajao i prekradio cijelu zemaljsku kuglu, a onda za sam kraj ostavio jedno posebno mjesto i rekao „Ovo će biti raj“ – i tako je nastao Lovran.

Ljepota i doživljaj – tri su riječi uz pomoć kojih iz lovranske Turističke zajednice nastoje privući goste u ovaj pitoreskni gradić u kojemu „saki sakega pozna“, jer uključivši i okolna mještäšca ovdje obitava tek nešto više od 4.000 stanovnika. Upravo taj šarm malog mjesta, ponesenog mudrošću starosjeditelja, nastalog „na trden kamike i domaćoj besede“, a s druge strane nadograđenog i „novim valom“, doseljenicima, „prišlićima“ i svima koji ovaj „turistički butik“ pohode radije nego druga, okolna, razvikanja odredišta, lovranski su „as u rukavu“. Graditi budućnost štujući autohtone vrijednosti, promovirajući i krojeći sutrašnjicu upravo na što boljem plasmanu i vrednovanju maruna, šparoga, trešanja i lovora, ono je čemu Lovranci teže. U tome su više ili manje uspješni, pa su tako za različita godišnja doba osmisili različite gastronomski i kulturno-sportske sadržaje koji bogatijem okruženju šalju jasnou poruku – dođite u Lovran i provjerite zašto smo „drugačiji od drugih“.

Tako u proljeće u Lovranu u „veloj padeli“ Adriana Grževića, svojevrsne muške „katice za sve“, na Festivalu šparoga nastaje „vela fritaja“ od 1.000 jaja i 30 kilograma divljih šparoga ubranih na obroncima Učke. Kasno proljeće, odnosno početak lipnja donose „Dane trešanja“ i poznatu i nadasve ukusnu štrudlu od trešanja koja je iz godine u godinu sve duža, a u svakom slučaju prelazi deset metara. Listopad je najsladi lovranski mjesec, jer njegova zadnja tri vikenda svake jeseni, prolaze u znaku maruna, ukusnog i hranjivog ploda. Tijekom povijesti je prehranjivao generacije i generacije Lovrancaca, vlasnika prostranih voćnjaka maruna koji se protežu cijelim lovranskim zaleđem, od Opriča, Dobreća i Lignja sve do Lovranske Drage, jedinog naseljenog mjesta na području Lovranštine koje se nalazi u Parku prirode Učka.

Uvozni kesteni spasili feštu

Nikad dovoljno zadovoljni urodom maruna, mještani Lovrana i okolice su ove godine na svojoj Marunadi u isto vrijeme

Zaljubljenici u ovaj dio liburnijskog kraja će bez ustručavanja poznati vic o nastanku svijeta upotrijebiti kako bi dodatno podigli rejting ovog dijela "zelenog i plavog". Odnosno, reći će da je Bog kada je stvarao svijet, za sam kraj ostavio jedno posebno mjesto i rekao "Ovo će biti raj" – i tako je nastao Lovran

Maruni slatki afrodizijak

– Već nakon jednog kolača, pod uvjetom da je pripremljen od pravih lovranskih maruna, podiže se "raspoloženje". Odnosno, lovranski "judi od maruna" tvrde da ova namirница ima afrodizijska svojstva. Positivan utjecaj na ljubavnu želju imaju i kuhanji i pečeni maruni, što može i ne mora biti tako, ali svakako – vrijeti probati...

...A ovdje će biti raj

Lovran, Lovran, gradić mali, u njemu nam niš ne fali...

kartulina

Lovran

Klinika za ortopediju

Na spomen Lovrana, mnogi se odmah prisjeti i pojma "lovranska bolnica". Premda, ispravit će odmah ljudi "od struke", naziv uvriježen u narodu nije točan, već treba pravilno reći Klinika za ortopediju Lovran. Zgrada u kojoj se nalazi sagrađena je 1903. godine i to je najprije bio hotel, a potom, od 1935. godine vojna bolnica. Kasnije je jedno vrijeme nosila naziv Ortopedska bolnica, a status klinike je dobila 1976. godine. Godišnje ovdje specijalistički tim ortopeda pregleda oko 30.000 pacijenata, a obavi se i više od 5.000 operacija, od ugradnje umjetnih zglobova, pretežito kuka i koljena, do artroskopskih operacija.

Adriano Gržević, lovranski "spiritus movens"

Mića marunada

Z Brseča va Lovran na konje za jedan dan

Nebeski zaštitnik Lovrana je sveti Juraj po kojemu naziv nosi i župna crkva sv. Jurja, a u Starom gradu se nalazi i portal ovog sveca. No, dok okolna mjesta blagdan sv. Jurja slave 23. travnja, u Lovranu se ovog sveca slavi 24. travnja, kada je ujedno i Dan Općine Lovran. Anegdota koja se zadržala u narodu kaže da je sveti Juraj jahao na konju iz Brseča prema Lovranu, ali je na putu doživio puno toga, pa mu je trebao cijeli dan da stigne. Ili na čakavskom "z Brseča va Lovran na konje za jedan dan". Je li baš na tom putu "ubio zmaja i izbavio djevojku" kako se kaže u još jednoj legendi koja je prikazana i na slikama i freskama o svetom Jurju, nije utvrđeno.

Ove godine u bodljikavim "žajicama"

*Na obroncima
Učke rastu i
divlje šparoge*

Sušan kolovoz gotovo bez kiše i rujanske oluje s tučom nanijele su nepremostive štete marunskim voćnjacima, pa u bodljikavim "žajicama" gotovo da i nije bilo plodova. A da igra sudsbine bude okrutnija, radilo se baš o jubilarnoj, rođendanskoj, 35. lovranskoj Marunadi, koja se pomno pripremala mjesecima

imali i veliku sreću i veliki peh. Najprije o sreći – tri sunčana i bogomdana vikenda izmamili su mnoge na feštu koja je uz rekordan broj posjetitelja započela dječjom Mićom marunadom, a nastavila se pravom Marunadom za velike i male. A zatim o manje sretnim okolnostima – sušan kolovoz gotovo bez kiše i rujanske oluje s tučom nanijele su nepremostive štete marunskim voćnjacima, pa u bodljikavim "žajicama" gotovo da i nije bilo plodova. A da igra sudsbine bude okrutnija, radilo se baš o jubilarnoj, rođendanskoj, 35. lovranskoj Marunadi, onoj koju su u Odboru za Marunadu pomno pripremali mjesecima...

– Nikad manje maruna – komentirali su "judi od maruna", od Borisa Šanca, Adriana Grževića i Ermana Jurinovića, preko načelnika Emila Gržina, sve do prvog čovjeka Turističke zajednice Vojka Brubnjaka. Ipak, za razliku od nekih slaborodnih godina iz prošlosti kada se u nedostatku pravih maruna nije uvozilo

karlovački kesten, već se donosila stroga odluka u stilu "ove godine zbog lošeg uroda maruna neće biti Marunade", 2008. se kao manje zlo odabralo opciju uvoza. Iako se marune, baš kao i kolače na bazi pravih maruna ove godine moralio tražiti "pod povećalom", spomenuta 35. Marunada će se baš zbog sunčanih listopadskih dana koji su ju pratili, pamtitи kao relativno uspješna.

Da bi se bolje shvatilo sadašnjost, dobro je zaviriti u prošlost.

Prvi hotel bio je u Lovranu

Povjesničari su u svojim istraživanjima došli do pisanih tragova o tome da se gradić Laurana prvi put spominje u sedmom stoljeću, no izvjesno je da je "priča o Lovranu" bila i puno starija, o čemu svjedoče arheološki nalazi. Živjelo se od plodova zemlje i mora. Iz malog ribarskog naselja, pretvarao se u grad pomoraca i brodograditelja, o čemu danas svjedoči i nažalost sve rjeđe prisutno autohtono

plovilo, drveni "lovranski guc". Ne tako davno, u 18. stoljeću, Lovran je bio ugledno pomorsko mjesto u kojem nije bilo čudno naići na kapetane duge ploidbe i ljude koji su "tukli more".

Stotinjak godina kasnije, u Lovranu se bilježe i prva turistička kretanja. Na spomen-ploči saskom kralju Friedrichu Augustu, postavljenoj u Lovranu, piše da je ovaj zaljubljenik u prirodu u lipnju 1845. godine sa svojom svitom pohodio Učku i zatim se odmarao "pod ladonjom u Lovranu". Malo je poznato da je prvi hotel izgrađen na liburnijskom području zapravo bio u Lovranu, a zvao se Villa Fernandea i izgrađen je 1873. godine, čak prije opatijskog hotela Kvarner koji je nastao 1884. godine. Ipak, čini se da je u sjeni u to doba poznatije i razvikanje Opatije, Lovran potisnut u drugi plan, pa je u konačnici otkriven u turističkom smislu potkraj 19. stoljeća i tek 1898. godine i službeno proglašen klimatskim lječilištem.

gotovo da i nije bilo plodova

Na turne urice biju

Na zvoniku uz crkvu sv. Jurja nalazi se i lovranska gradska ura. Prošle godine je proslavila svoj okrugli, stoti rođendan. Gradsku uru pokreće originalni mehanizam iz 1907. godine, a bez navijanja može pokazivati točno vrijeme nekih 36 ili 37 sati. Zato ima svog "doktora" i to 77-godišnjeg Lovranca Josipa Viskića koji svakodnevno prijede 54 stepenice do vrha zvonika kako bi ju navio i provjerio njezinu točnost.

Toranj na kojem se nalazi lovranska ura visok je petnaestak metara, a vrijeme se osim na brojčaniku sata može saznati i putem otkucaja. "Na turne urice biju" i tijekom dana i tijekom noći, no osim samih stanovnika Starog grada i užeg centra kojima su ti zvukovi dio svakodnevice, kažu da se u nekim vremenskim uvjetima njezino otkucavanje čuje i na obroncima Učke, od Lignja pa sve do Lovranske Drage.

kartulina

Lovranske vile i ljetnikovci

Osim po turizmu koji je danas glavna grana privrede u Lovranu, o čemu svjedoči i nedavno osvojena nagrada – prvo mjesto i priznanje u kategoriji "Najbolja turistička mjesta na Jadranu sa do 5.000 ležaja" u tradicionalnoj akciji "Turistički cvijet – kvaliteta za Hrvatsku 2008.", Lovran je nadaleko poznat i po svojoj graditeljskoj baštini. Premda je tijekom povijesti više puta stradao, sačuvao je povijesnu jezgru srednjovjekovne urbane koncepcije, svoj Stari grad. Od nekadašnjih starih gradskih zidina danas postoji još samo jugoistočni dio s gradskim vratima, poznata Stubica, a među biserima arhitektonске baštine ističu se još i srednjovjekovna Gradska kula, te crkva svetog Jurja čiji je žuti zvonik s gradskom urom postao i svojevrsnim "zaštitnim znakom" Lovrana. Na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće u Lovranu se dogodio pravi graditeljski "boom", pa su se u vrlo kratkom roku izgradile mnogobrojne vile, njih osamdesetak. Izvorno su te vile većinom bile obiteljski ljetnikovci, zatim su dobine turističku namjenu, a neke su postale sindikalna odmarališta, odnosno stambeni objekti.

Nekoliko je povijesnih vila svojevremeno kupio zagrebački poduzetnik Vjekoslav Martinko, te osnovao tvrtku "Lovranske vile" među kojima se posebno ističe nekadašnja Villa Guerra, danas prozvana Villom Astra, a

hrvatskom gledateljstvu poznata i kao "Villa Marija" iz prve hrvatske televizijske sapunice koja je baš u Lovranu i u toj vili i oko nje, uz obalni put snimana. Isti je poduzetnik kupio i seosko imanje iznad Lovrana, na predjelu Oraj, te u ovoj mirnoj oazi obnovio seosko gospodarstvo Oraj i danas тамо aktivani odmor provode gosti velike platežne moći koji rado dolaze i u Hotel – Restoran Draga di Lovrana na Križevici, odnosno u Lovranskoj Dragi. Zahvaljujući novom vlasniku, Opatiju Kristijanu Nikolcu i njegovoj obitelji, nekadašnja "kuća duhova" postala je ekskluzivno odmorište s vrhunskim restoranom.

Obnovljeni planovi o žičari

Gastronomskih užitaka nema bez dobrih ugostiteljskih objekata po kojima je Lovran također poznat, a osim onih koji se ubrajaju među najbolje u Hrvatskoj, izdvajaju se i konobe koje podalje od mora, baš tamo gdje tako slikovito "plavo prelazi u zeleno", nude svaka svoje specijalitete. Ima ih u Lignju i Lovranskoj Dragi, a dvije vrijedne posjete nalaze se i u Medvejji, odmah iznad plaže koja je ljetos promijenila koncesionara i dobila nov izgled i sadržaje. Premda je zbog novih pravila i "oštrog starta" uz koje je koncesionar zavladao ovom, najljepšom plažom na lovranskom području u javnosti bilo izuzetno puno polemike, pomak u modernizaciji ljetnog kutka nakon godina stagnacije ipak je učinjen.

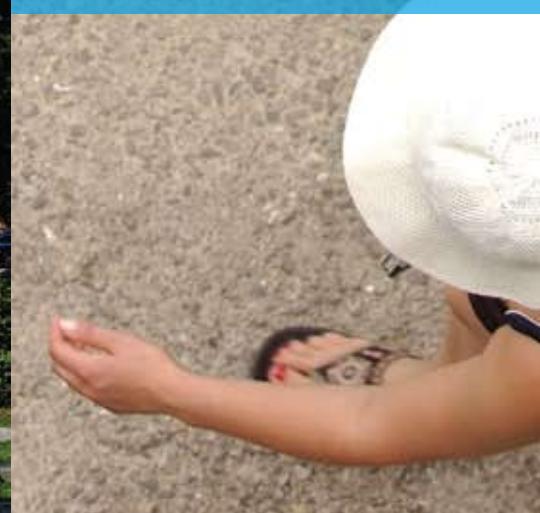
Lovran

Lungomare je povezao

Rasvjeta obalnog puta

Među najljepšim dijelovima Lovrana turisti u svakoj anketi ističu i obalni put koji se proteže prema Opatiji, pa sve do Voloskog. Jedinstvena obalna šetnica, popularni lungomare povezao je Opatiju i Lovran 1911. godine. Oko neuspjele rasvjete lovranskog dijela obalne šetnice dogodila se velika afera zbog koje su celnicima Lovrana "padale glave", a odgovornost za promašaj i dalje se utvrđuje sudskim putem. U međuvremenu, aktualni su lovranski "općinski oci" uspjeli postaviti normalnu rasvjetu uz obalni put koji je tako nedavno "izašao iz mraka" i postao atraktivan i za noćne šetnje.

Turizam je danas glavna grana privrede u Lovranu, o čemu svjedoči i nedavno osvojena nagrada – prvo mjesto i priznanje u kategoriji “Najbolja turistička mjesta na Jadranu sa do 5.000 ležaja” u tradicionalnoj akciji “Turistički cvijet – kvaliteta za Hrvatsku 2008.”

Opatiju i Lovran 1911. godine, a sada je i osvijetljen

Puhački orkestar i KUD Lovor

Gotovo da u Lovranu nema obitelji u kojoj barem jedan od članova nije svirao u Puhačkom orkestru Lovran. Muzikalnost je Lovrancima “u krv”, pa ima dosta slučajeva i da u orkestru sviraju cijele obitelji. U svojim su nastupima u Hrvatskoj, ali i gostovanjima u inozemstvu vrlo uspješni i ostavljaju odličan dojam. Otkada Puhačkim orkestrom ravna maestro Miodrag Kašić, ostvarili su niz uspješnih suradnji, a među najpoznatijima svakako onu s poznatim pjevačima – Gibonnjem i Severinom. Kraj svake kalendarske godine obavezno zaokruže velikim Novogodišnjim koncertom u lovranskom kinu, a na kraju prošle godine su imali i specijalnu gošću – koncert im je uveličala Severina. U Lovranu je dugi niz godina prisutna i tradicija zborskog pjevanja koja se njeguje u KUD-u “Lovor” koji je u studenome ove godine proslavio 60. obljetnicu postojanja. “Limenjaci” imaju još dužu tradiciju, jer na njihovoj zastavi piše kako datiraju iz 1912. godine, što znači da su prošle godine proslavili 95. rođendan.

Bez “žive vode”

Zalede Lovrana niti do danas nema u potpunosti riješenu pitku vodu iz vodoopskrbnog sustava, već se domaćinstva opskrbuju vodom “iz šterni” uz pomoć hidrofora. No, uz pomoć sredstava PGŽ-a, države, Općine Lovran i Komunalca, osim kanalizacijskih radova, pokrenuto je i pitanje izgradnje vodoopskrbe lovranske “visoke zone” i samo je pitanje vremena (čitaj novaca) u kojem će se roku “živa voda” dovesti do svake lovanske kuće i vrlo vjerojatno donijeti i razvitak gospodarstva.

Godina koja je na ispraćaju je za Lovran i pogotovo Medveju bila i godina u kojoj je aktualizirana stoljetna priča o povezivanju priobalja i Učke uz pomoć žičare. Osnovan je i konzorcij za izgradnju žičara prema Učki, a hoće li se u konačnici obistiniti davan san o povezivanju Medveje s obroncima Učke i samim vrhom ove planine, znat će se uskoro, kada se dovrši predinvesticijska studija i potencijalni investitori kažu za koji su dio povezivanja “mora i gore” najviše zainteresirani, odnosno hoće li se žičarom povezati Opatija i Veprinac, Ika i Učka, ili će se do vrha Učke jednog dana moći doputovati uspinjačom koja bi kretala iz Medveje, imala međustanicu u Lovranskoj Dragi, a potom završavala na Vojaku.

Objekti zatvoreni za javnost

Javna ustanova Park prirode Učka, osnovana 1999. godine, nekoliko mjeseci nakon proglašenja Učke Parkom prirode, a čije je sjedište u Društvenom domu u Lignju, učinila je jako puno za turističku promociju Lovrana i cijele liburnijske rivijere. U želji da se očuvaju tradicijske vrijednosti, te od zaborava spasi lovranska baština, u Lignju je osnovana Udruga “Ognjišće” koja je u prostoriji na ulazu u Društveni dom postavila etno-izložbu. To je jedini stalni postav koji se na području Općine Lovran može razgledati, a povremene izložbe različitih autora se odigravaju i u samom Lovranu, u galeriji “Laurus”. Lovrantska srednjovjekovna kula i galerija “Fortezza”, atraktivni prostori koje je u višegodišnji najam od Općine Lovran uzeo svjetski poznati australski slikar lovranskog podrijetla Charles Billich, trenutačno su zatvoreni, a zavadenе strane putem suda pokušavaju utvrditi tko je za ovakvu situaciju kriv.

Kada je već riječ o tamnijoj strani Lovrana, svaki, pa i najslučajniji prolaznik centrom grada odmah će uočiti da zanimljiva, ali zatvorena kula, nije jedini objekt zatvoren za javnost. Spletom čudnih, no za Lovran svakako vrlo loših okolnosti, šest nekada najlepših vila i hotela Liburnia Riviera Hotela, danas zjapi prazno. Nazivaju ih “kućama strave”, što su u desetak godina zapuštenosti i nekorištenja koje su dovele gotovo do njihova rušenja i postale. Raspletom zamršene priče oko privatizacije LRH, očekuju se i ljepši dani za vile Lauriana, Danica, Atlanta, Marina, te hotele Miramar i Splendid.

– Za Lovran je od presudnog značaja da se zatvoreni objekti koji su gradsko ruglo, u što skorijem roku vrate turizmu – izjavio je lovranski načelnik Emil Gržin kojemu je mandat pri kraju, no ova mu se želja za sada ipak nije ostvarila.

projekti

Dom za starije i nemoćne "Marko A. Stuparić", Veli Lošinj

Dom prije
početka radova

Dom za starije i nemoćne "Marko A. Stuparić", čija je matična kuća smještena u Velom Lošinju, po mnogočemu je specifičan. Radi se o najstarijoj takvoj ustanovi u Hrvatskoj, možda i šire, jer je preklani proslavila 125. godišnjicu djelovanja. Stara je to institucija, u još starijoj zgradbi (sagrađenoj prije 280 godina), a i većina njezinih štićenika već je prevalila osamdesetu. Uglavnom su to domaći ljudi, jer otočani imaju prednost prilikom smještaja u dom. Dolaze sa svih otoka

cresko-lošinjskog arhipelaga, uz ponekog "gosta" iz Rijeke ili okoline.

Jedinstven je i njezin smještaj na otoku (Lošinju), uz još dva objekta koji se nalaze na susjednim otocima (Cresu i Susku) – jedna ustanova na tri otoka. Teško je živjeti na otoku, a još teže istovremeno na tri!

Dislociranost objekata povećava troškove

Ravnatelj Andrija Kovačević, iako nije rođeni otočanin, svjestan je da je mnogo

Lijepa je starost biti

U velološinjskom domu borave uglavnom domaći ljudi, jer otočani imaju prednost prilikom smještaja

Najbolja opcija – ostati u svome domu

Dom "Marko A. Stuparić" prati svjetske trendove i Kovačević naglašava da je institucionalni smještaj najnehumaniji i najskupljiji, a najbolja je opcija smještaj u obitelji. "Najbolje je da osoba ostane u svom domu dokle god je to moguće, ali da se učini sve da joj se pomogne. Mi smo veliki korak napravili s programom dostave hrane. Sada u Lošinju obroke svakodnevno dostavljamo na 40-ak adresa, u Cresu na 7-8, na Susku 2, sa stalnom tendencijom rasta. U Lošinju smo krenuli i s njegovom u kući i naše njegovateljice nekoliko puta tjedno posjete osobu u njezinom domu, obave potrebnu njegu, kućanske poslove, od u kupovinu... To je prostor na kojem treba djelovati i razvijati se, iako to nije obveza samo domova. Moram naglasiti da smo ove programe uspjeli realizirati jer je postojalo puno razumijevanje gradova Cresa i Malog Lošinja koji su se u njih finansijski uključili."

Ravnatelj
Andrija
Kovačević

onih koji ne mogu shvatiti različitost otočnog života. "Život na otoku razumije samo onaj tko živi na otoku, ja to mogu reći iz vlastitog iskustva jer sam rođen na kopnu, a tek zadnjih 15 godina živim ovdje. Dok se na vlastitoj koži ne osjeti život na otoku, ne može ga se razumjeti."

Bori se da to shvate i nadležni koji donose pravilnike i slažu proračune. Od 1. siječnja 2002. godine osnivač Doma je Primorsko-goranska županija, a do tada je bilo nadležno ministarstvo, tj. država. "Ta se promjena poklopila s mojim dolaskom u ustanovu. Ravnatelji koji su radili 'podoba sustava' odahнуli su jer se sada mnogo lakše rješavaju stvari", kaže Kovačević i nastavlja:

"Domovi imaju fantastičnu formulu financiranja. Ja sam čitav život proveo u

blizu kuće

gospodarstvu, a ovdje je sve jasno: ono što se ne naplati od korisnika koji sami plaćaju svoj smještaj – snosi osnivač. Vrlo jednostavno i tu ne bi trebalo biti problema. Uvjetro rečeno, 'problem' s financiranjem nastaju upravo zato što nema dovoljno razumijevanja za specifičnosti otočnog života. Suludo je uspoređivati našu otočnu ustanovu koja ima 3 objekta na tri otoka, recimo s domom na Kantridi u Rijeci, pa čak i onim na Krku. Objektivno, mi smo 3 puta skupljiji nego Rijeka. Na Susku i na Cresu je odnos zaposlenika i korisnika 1:1,5 i 1:1,2 a na Kantridi 1:3,5. Slikovito rečeno, da je naša ustanova smještena na samo jednom mjestu, s ukupno 86 korisnika, trebalo bi nam 16 zaposlenih manje, ne bi trebale tri nego jedna kotlovnica itd. Dislociranost objekata multiplicira troškove."

Ostaju na otocima

Na zadovoljstvo domicilnog stanovništva "politika" je u ovom slučaju donijela dobru odluku i, usprkos većim troškovima, za ljude je bolja situacija kad su smješteni što bliže svojim domovima. Mali je to prilog zadržavanju stanovništva na otocima, o čemu se jako puno govori. I najstariji stanovnici žele ostati na svom otoku.

Kovačević ističe još neke posebnosti svoje ustanove: "Uzmite u obzir aspekt zapošljavanja: na Susku je u Domu zaposleno 7 osoba, što je više nego što ih je zaposleno u svim drugim djelatnostima na otoku! U Rijeci je u tamošnji Dom od ukupne populacije smješteno 0,02 posto stanovnika, a na Susku 10 posto."

Skrb za starije i nemoćne na cresko-lošinjskom arhipelagu dobro funkcioniра. Institucionalni smještaj se obnavlja i širi uz pomoć Županije i države i svatko može ostati u blizini svog doma, kad više nije u mogućnosti boraviti u njemu. Ostalim sretnicima stručne njegovateljice pomažu da što duže budu – u vlastitoj kući

Ustanove socijalne skrbi u Hrvatskoj razvrstane su u tri kategorije, a velošinjski Dom do rujna prošle godine nije ispunjavao ni uvjete za najnižu kategoriju. Nakon obnove cijelog objekta u Velom Lošinju, dostignuti su uvjeti za treću kategoriju. Mnoštvo i prostornih i kadrovskih uvjeta donosi novi Pravilnik koji je u pripremi jer smo još uvijek daleko ispod europskih prosjeka. Kovačević dobro poznaće situaciju u drugim zemljama: "Zahvaljujući razumijevanju Županije, ravnatelji domova obišli su mnoge srodrne ustanove u Europi. Primjerice, u Stockholmu smo vidjeli kako na 14 korisnika djeluju 3 medicinske sestre i jedna viša medicinska sestra. Kod nas, primjerice u Cresu, na 16 korisnika je jedna njegovateljica. Novim pravilnikom povećat će se standardi, iako neznatno."

Veliko ulaganje Županije

Uz kadrovske mjere, na kvalitetu života u ustanovi svakako utječe i njena opremljenost. Posljednjih se godina neumorno ulaže i gradi, a upravo je u tijeku investicija vrijedna oko 3 milijuna kuna. Radi se o projektu dogradnje i nadogradnje zgrade uz matični objekt u Velom Lošinju.

Projektom je obuhvaćena temeljita rekonstrukcija prizemlja postojećeg objekta, dogradnja kotlovnice te nadogradnja kata i visokog potkrovљa. Realizacijom tog projekta dobiva se ukupno 500 četvornih metara novih prostornih kapaciteta visoke kategorije. Prizemlje objekta sadržavat će topli hodnik kao spoj s glavnom zgradom, prostor za radno-okupacijsku terapiju, prostor za pranje rublja, dva skladišta hrane, kotlovcu i mrtvačnicu.

Na prvom katu je predviđen smještajni prostor visoke kategorije koji obuhvaća četiri smještajne jedinice – ukupno 8 kreveta. Svaka stambena jedinica ima vlastiti sanitarni čvor i balkon, te zajedničku čajnu kuhinju i dnevni boravak. Ovi apartmani su novost za lošinjsku ustanovu, iako takve smještajne jedinice već imaju domovi na Kantridi i Krku. Radi se o objektima prve kategorije te će se u njih smjestiti oni korisnici koji zahtijevaju poseban standard i spremni su ga platiti.

Visokom potkrovlju površine 134 četvorna metra još nije definirana namjena, a može ga se preuređiti u smještajni prostor, prostor za stručne službe ili drugo.

Od 3 milijuna kuna ukupne vrijednosti projekta, 1.950.000 kuna je osigurala Primorsko-goranska županija, a 1.050.000 kuna Uprava za otroke Ministarstva mora.

Potrebna i nova oprema

Prva faza je završena i predstavnici

Realizacijom projekta dogradnje i nadogradnje zgrade uz matični objekt u Velom Lošinju dobiva se ukupno 500 četvornih metara novih prostornih kapaciteta visoke kategorije

Županije, predvođeni županom Zlatkom Komadinom, razgledali su objekt početkom rujna. Tom je prilikom župan Komadina izjavio da Županija i ovim projektom želi potvrditi nastavak skrbi za sve ustanove čiji je osnivač, a posebno one na otocima.

Realizirano je oko dvije trećine projekta, vrijednosti radova 2 milijuna kuna. Izvedeni su svi građevinski radovi, uvedene i provedene sve instalacije, vanjski stolarski radovi, fasada, te nabavljen novi spremnik za plin. Upravo je raspisan natječaj za radove druge faze koji će obuhvatiti završne zanatske radove, ugradnju lifta, instalaciju grijanja, ugradnju plinske kotlovnice, uređenje okoliša i opremanje.

S ovom investicijom planovi, naravno, nisu iscrpljeni. Budući da kapaciteta ima dovoljno i liste čekanja nisu dugačke (prosječno 2-3 osobe čekaju smještaj u Domu), ravnatelj Kovačević želio bi sve kapacitete opremiti novom opremom. Procjenjuje da je u matičnom objektu u Velom Lošinju zastarjelo 70 posto opreme. Električni krevet – rijetkost u Domu – danas je uobičajeni standard, čak bitniji za njegovateljicu kojoj olakšava posao nego za samog korisnika.

Sve u svemu, skrb za starije i nemoćne na cresko-lošinjskom arhipelagu dobro funkcioniра. Institucionalni smještaj se obnavlja i širi i svatko može ostati u blizini svog doma, kad više nije u mogućnosti boraviti u njemu. Ostalima će stručne njegovateljice pomagati kako bi što duže bili tamo gdje su najsjajniji – u vlastitoj kući.

portreti

Milan Tumara,
sportski djelatnik i gospodarstvenik

S Milom Tumarom razgovarali smo, a gdje drugdje nego u prostorijama riječkog SKI kluba. Zvonili su i telefon i mobitel, prekidali su nas mnogi, a on je toga dana odgovarao – “ne mogu danas, imam jednu važnu obvezu”. Samo jednom sugovorniku, vjerojatno jako dobrom prijatelju, rekao je: “Ni da mi Sveti Otac to naredi, danas ne bih došao jer Zdenka ima rođendan i idemo na večeru. Evo, cvijeće mi venе na stolu.”

To je njegov život i na pragu osmog desetljeća. Listajući opsežnu monografiju “Kad san postane stvarnost” s podnaslovom “Milan Tumara od mora do gorja”, a tiskana je u povodu 75 godina života i 55 godina rada, primjetila sam da jedan od autora pisama ili predgovora kaže – on ima pet života. Da ima i devet, on bi znao kako ih korisno ispuniti, a sam priznaje da i dalje vozi u petoj brzini.

Kad je već supruzi rođendan, da vas najprije pitam kako ste pomirili sve te obveze i obiteljski život?

– Moram priznati da nikada nisam kupio krumpir ili salatu na tržnici, nikad nisam kupio ni košulju i kravatu, nikada nisam platio režije, čak i ne znam gdje se to radi, nikada nisam isao na roditeljski sastanak sinu Saši. Sve je to radila moja Zdenka i vrlo često osjećam gržnju savjesti zbog toga. U zahvali koju sam napisao u monografiji, posebno sam se zahvalio supruzi.

Zašto mi skače tlak

Manje vas potenciraju kao gospodarstvenika, a ipak u gospodarstvo ste ugradili dio sebe?

– Nakon fakulteta radio sam u Torpedu, a zadnjih 16 godina prije mirovine u Brodokomeru. Svi će potvrditi da nitko za svih tih godina nije došao na posao prije mene, niti je netko otisao poslige mene. Brodokomer je u to vrijeme bio div, ali nisam ja to sam napravio. U svakom poslu važan je tim, a ja se mogu pohvaliti da sam uvijek imao oko sebe tim pravih, vrijednih ljudi. Osim toga imali smo golemo tržište koje se protezalo i izvan granica ondašnje zemlje. Međutim, moram vam odati jednu privatnu tajnu poslovnog uspjeha. Ja sam sretan čovjek jer sam rad pretvorio u hobi, a hobi u rad. Uvijek legnem poslige ponoći, a nikada nisam u krevetu iza šest ujutro. Jedva čekam svanuće jer mi se čini da spavanjem samo gubim vrijeme. A ponekad se pitam: Milane, zašto ne uživaš u kući i vrtu u Čičićima?

Zato što se čovjek ne mijenja u vašim godinama. Sretni ste kad radite, a što vas ljuti?

– Naša inertnost i neodgovornost. Prisutna

je na svim poljima života, ali najviše me ljuti kada Sabor i Vlada odobre neki plan ili projekt pa to godinama stoji kao mrtvo slovo na papiru. Reći ću vam primjer – 2001. donesen je Zakon o proširenju granica Nacionalnog parka Risnjak u kojemu je i Snježnik, a prema kojemu se tu više ništa ne smije graditi. Uz podršku Primorsko-goranske županije, gradova Rijeke, Delnice i Čabre te općina Čavle, Jelenje i Lokve podnio sam amandman da se taj dio izuzme. Prihvaćen je, nakon čega je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog planiranja dobilo nalog da se nađe rješenje i ostvari zahtjev jedinica lokalne samouprave. To je važno za razvoj toga kraja kroz zimski, ali i cjelogodišnji planinski turizam. Međutim, na tome je ostalo, a ja zbog takvih stvari dobivam osip po tijelu i skače mi tlak. Liječnik mi je rekao da se to ne liječi lijekovima. Znam i ja da je to tako, ali što mogu kad sam “lud”.

Jadranski slalom će izumrijeti!

Ali, ono što je posebno neshvatljivo i neprihvatljivo je velika pasivnost gospodarskih subjekata u odnosu na sport. Konkretno. Povodom prošlog Međunarodnog Jadranskog slaloma Gospodarska komora PGŽ-a, ne Ski klub “Rijeka”, razaslala je na 411 adresa gospodarskih subjekata pismo – ponudu za sponzorstvo ovog natjecanja. Pristiglo je 27 odgovora i svi negativni. Za prvi Međunarodni Jadranski slalom 1953. godine obratili smo se na 27 adresa riječkih poduzeća za sponzorstvo. Primljeno je 27 odgovora i svih 27 bilo je pozitivno!

Ja ne znam što bi naš klub trebao još ostvariti da ga gospodarstvo prepozna. Klub je u špici ili na špici rang liste hrvatskih skijaških klubova i to ne od jučer. Na državnom prvenstvu bivše države 1952. g. naš klub bio je premoćno najuspješniji hrvatski klub, pa čak bolje plasiran od vječitog prvaka Slovenije – “Branika” iz Maribora! A tako i danas. Na ovogodišnjem finalnom natjecanju za Europa cup na kojem je sudjelovalo 14 zemalja, naš Dalibor Šamšal zaostaje 11 stotinki za osvajanjem medalje. Taj isti Dalibor u veljači ove godine na otvorenom prvenstvu Slovenije na kojem se natječu alpinci iz 12 zemalja, osvaja prvo mjesto! Prvi put javno izjavljujem da će Međunarodni Jadranski slalom, najstarije natjecanje u ovom djelu Europe, izumrijeti čim prestanu dotacije PGŽ-a i Grada Rijeke. A oni to neće moći zavavik.

Tajna je u mreži žičara

Opet smo se vrtili snijegu, planinama, skijanju, zimskom turizmu... Riješite mi jednu dvojbu – zove li se vaš poznati

U svojoj radnoj sobi – Milan Tumara

ŽIVI

turistički projekt povezivanja mora i planina PLANIMOR ili PLARIMOR. U monografiji čas spominju jedan, čas drugi naziv.

– I svi imaju pravo. Kada sam ga 1964. godine osmislio nazvao sam ga PLARIMOR, što je značilo Platak-Risnjak-more. Onda su mi rekli da se to teško izgovara pa sam ga preimenovao u PLANIMOR ili planine-more. Nema veze tko što koristi, bilo bi važno da se ostvari i da iskoristimo ovu blagodan koju nam je Bog podario. Proputovao sam sve kontinente i mogu tvrditi da ovo što mi imamo rijetko tko ima. Naravno, mislim da skijanje s mirisom mora i uživanje u moru s pogledom na zasnježene planine. Na početku monografije, uz reljefni prikaz našega kraja, napisao sam: “Jesu li ljeplji more i otoci Krk i Cres kada ih gledate s kopna ili je ljeplji snijeg, kopno i zaledje plavog Kvarnera do veličanstvenog Snježnika i Risnjaka kada ih gledate s mora? Ovaj kraj s kopna gura vas moru,

Novine pišu da će ove godine na snijeg izvan Hrvatske otici oko 260 tisuća skijaša. Oni će vani ostaviti 120 milijuna eura. To vam je računica zbog čega treba ulagati u domaća skijališta. I još nešto – sve zemlje s razvijenim zimskim centrima veći prihod od turizma imaju tijekom ljeta nego u zimi

Tumara: Tvrdim da će za 15-20 godina ovaj naš kraj imati vrijednost St. Moriza i da će svi oni koji će tu htjeti kupiti neku stambenu nekretninu, morati udovoljiti vrlo oštrom kriterijima

Kada ste stali prvi put na skije?

– S pet godina. Rođen sam na Sušaku, a uoči Drugog svjetskog rata pohađao sam Zabavište sestara sv. Križa kod crkve Isusovo Srce iznad sušačkog nebodera. Jedne zime pao je snijeg i časna nas je odvela na plato uz Vodovod na Bulevardu gdje sam prvi put sjeo na saonice. Ali moj otac najviše je doprinio mojoj velikoj ljubavi prema prirodi kada me kao klinicu zarazio nagovaranjem da ću prirodu zavoljeti kad steknem moć osluškivanja kako trava raste.

ispred svojega vremena i vozi u petoj brzini

a more vuče planini.” Nešto slično tome su samo Sierra Nevada iznad Malage u Španjolskoj i libanonski Burmana iznad Beiruta. Rijeka i Kvarner s otocima, i zaleđe Gorskog kotara, to se mora iskoristiti i tu je naša šansa za razvoj. Netko kaže – zime su sve toplijе i nema snijega. Neka nema, to se riješi snježnim topovima, ali nisu planine rezervirane samo za zimski turizam. Sve zemlje s izuzetno razvijenim zimskim centrima veći prihod od turizma imaju tijekom ljeta nego u zimi. Pa iz svakog mjesta u Gorskom kotaru turisti, nakon uživanja u planinskom zraku, mogu ljeti za najviše pola sata biti na plaži.

Vi mislite da je u takvom razvoju formula cjelokupnog razvoja Primorsko-goranske županije. Možete li pojasniti detalje?

– Tajna je u mreži žičara. Prvo: Bjelolasicu treba spojiti preko Begove cisterne s Begovim Razdoljem i Mrkopljem. Drugo: Gerovo treba povezati sa Snježnikom, Platkom i Grobnikom. Treće: Novi Vinodolski

treba povezati s Jasenkom i Bjelolasicom. Četvrt: Rovanjsku treba povezati preko Svetog brda s Lovincem. Znam, mnogi će reći da opet nešto maštam, ali ja ću sada potpisati kod javnog bilježnika da će se to za 15-20 godina dogoditi. Mene neće biti, ali, ako tako ne bude, neka mi se svi popišaju na grob.

Jednostavna računica

I u monografiji su mnogi napisali da ste vizacionar i čovjek ispred svojega vremena. To dokazuju još neki planovi, kao primjerice žičara na Učki.

– Da, davno sam izradio elaborat kojim se opravdava izgradnja žičare od vrha Učke do Mošćeničke Drage. I to je dio sustava “premrežavanja” žičarama planinskog zaleđa prema moru, a uvjeren sam da bi jednako dobro bile iskoristene i zimi i ljeti. I dajte da sada bacim jednu računicu. Novine pišu da će ove godine na snijeg izvan Hrvatske otici oko 260 tisuća skijaša. Neka ih ode 200

tisuća. Uz minimalan trošak od 600 eura, ostavit će vani 120 milijuna eura. Da, kada se sve ovo izgradi, u Hrvatskoj ostane samo 20 posto od tih skijaša, kod nas bi ostalo 24 milijuna eura. To vam je računica zbog čega treba ulagati u ono o čemu sam govorio. I još nešto – tvrdim da će za 15-20 godina ovaj naš kraj imati vrijednost St. Moriza i da će svi oni koji će tu htjeti kupiti neku stambenu nekretninu, morati udovoljiti vrlo oštrom kriterijima.

Jeste li zadovoljni monografijom?

– Previše su me hvalili, ali naravno, zadovoljan sam. Mnogi ugledni ljudi, znanstvenici, liječnici, književnici... pisali su o meni. A tko sam ja prema njima? Često se pitam mogu li se ja mjeriti sa svim tim velikim umovima. Ja bih sve sažeo u jednu latinsku izreku: “Knjiga nije samo ono što je autor napisao nego i ono kako je čitatelji doživljavaju.”

ekoetno

Sirana Mrvoš,
Gomirje

I dok u Delnicama već godinama "grade" siranu, u Ljubošini, posljednjem naselju Primorsko-goranske županije smještenom desetak kilometara od Vrbovskog, s radom je počela prva u Gorskem kotaru registrirana mini sirana koja djeluje u okviru Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Mrvoš. Iako su svoje malo obiteljsko gospodarstvo – prvo i posljednje u Gorskem kotaru, kažu u šali – registrirali u srpnju ove godine, ovom se djelatnošću bave "od pamtvijeka". Prije je, ističe Nevenka Mrvoš, sve to bilo uglavnom za vlastite potrebe, ali je s vremenom postajalo sve jasnije kako njihovo mlijeko i sir kvalitetom itekako zadovoljavaju ukus i onih najprobirljivijih pa se počelo razmišljati o obiteljskom gospodarstvu.

"Danas nam je osnovna djelatnost proizvodnja mlijeka i prerada u sir. Imamo desetak krava i pet junica. Dnevno u najboljim uvjetima imamo od 120 do 150 litara mlijeka i sve koristimo za preradu u sir. Mjesečno napravimo oko 300 kilograma sira za koji redovno dobivamo nagrade na raznim natjecanjima. Uglavnom je riječ o dimljenom kravljem siru kojeg izrađujemo po tradicionalnom obiteljskom receptu, a tržište imamo u potpunosti osigurano zbog kvalitete koju nudimo. Proizvodimo različite vrste – sir s ljutim papričicama, dimljeni sir s maslinama, dimljeni sir bez dodataka, škripavac, sir za štrudle... Puno radimo po narudžbi, eksperimentiramo, tražimo nova rješenja, a temelj nam je uvijek domaća autohtona tradicija koju poštujemo u potpunosti pa je naš novi proizvod uvijek u skladu s geografskim podrijetlom i tradicijom ovog kraja. Sve je bez ikakvih kemijskih dodataka i aditiva, pravi ekološki proizvod utemeljen na tradiciji, od prehrane krava pa

do načina izrade sira.

Ljubošinski "super sir"

Da bi se napravio pravi autohtoni sir treba najmanje 60 dana! Nakon proizvodnje iz njega treba iscijediti surutku, slijedi faza salamurenja pa dimljenja i tek onda dolazi u zrionu gdje ostaje dok ne postane ono što želimo. Pokušavali smo mi i dulje ostavljati ga u zrioni – po dva mjeseca, čak i po godinu dana. Rezultati su bili fantastični i taj je sir zaista bio izuzetan. No, za sada nema smisla proizvoditi ga jer bi bio preskup za kupce", govori Nevenka koja je svoje veliko znanje uspješno prenijela snabi Senadi koja kaže kako je obiteljski recept ljubošinskog "super sira" tajna: "A da je pravi pokazuju brojne nagrade i prva mjesta gdje god se sa svojim sirevima pojavitimo. Trudit ćemo se biti još bolji i raditi još kvalitetnije sireve", govori Senada najavljujući već za sljedeći susret proizvođača sira nešto novo.

Muški dio obitelji Mrvoš vezan uz obiteljsko gospodarstvo čine otac obitelji Ilijko koji je, ističe njegova supruga Nevenka, i najzaslužniji za sve, te sin Nino na kojeg otpada najteži fizički dio posla i brige oko mehanizacije. Tu su još i dvije prekrasne curice, šestogodišnja Nina i četverogodišnja Vanja koje također rade i pomažu, a posebno su im drage junice kojima su dale i imena pa svaki ih dan posjete i porazgovaraju s njima. Dio obitelji je i mlađi sin Mihailo koji je završio studij u Rijeci gdje i živi i pomaže na svoj način. Govoreći o svemu napravljenom do ovog trenutka Ilijko Mrvoš kaže: "Zadovoljan sam jer smo kao obitelj nešto napravili. Naravno, ne treba na tome stati, treba razmišljati dalje i razvijati se, a tu su glavni problem financije i tu bi

Specijalitet – sir s ljutim papričicama

Vanja i Nina hrane svoje prijateljice

Detalj iz suvremeno uređene mini sirane

Proizvodnjom sira bave se "od pamtvijeka" – obitelj Mrvoš

Obiteljsko gospodarstvo Mrvoš ima desetak krava i pet junica. Dnevno u najboljim uvjetima dobiju 120 do 150 litara mlijeka i sve koriste za prerađu u sir. Mjesečno je to oko 300 kilograma sira za koji redovno dobiju nagrade na raznim natjecanjima. Uglavnom je riječ o dimljenom kravljem siru kojeg izrađuju po tradicionalnom obiteljskom receptu

“Super sir” iz Ljubošine

Zaslužujemo veću pomoć

“Mehanizacija i tehnologija koju trenutačno koristimo za sada udovoljava one temeljne zahtjeve posla, odnosno zdravstvene kriterije za proizvodnju hrane, a hoće li biti tako kad uđemo u EU, vidjet ćemo. Za kupnju, uređenje i opremu morali smo dizati kredite. U izgradnji mini sirane pomogao je Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu plaćanjem izrade projektne dokumentacije i s

Nevenka
Mrvoš

15.000 kuna za troškove opremanja.

Zahvalni smo za to, ali i dalje smatramo da zaslužujemo veću pomoć, ponajprije stoga što se stalno dokazujemo dobrim rezultatima”, govori Nevenka Mrvoš i nastavlja:

“Svi radimo jer se jedino tako može uspjeti, pogotovo jer Nino, na kojem je najviše posla, radi u HEP-u pa na gospodarstvu može raditi samo izvan radnog vremena. Poslove ne dijelimo na muške i ženske, radi se bez radnog vremena i praznika. Pomoć nam je, pogotovo za sezonskih radova, kako potrebna, ali je gotovo nemoguće naći pomoćnog radnika. Pokušali smo na Zavodu za zapošljavanje, ali nitko se nije javio”, ističe Nevenka Mrvoš.

Senada Mrvoš na ovogodišnjem natjecanju najboljih šireva PGŽ-a u Begovom Razdolju

nama i sličnima država trebala puno više pomagati pa sela ne bi bila ovako prazna i mladi ne bi bježali u gradove. Kad ovdje kod nas u selu umre netko stariji, gotovo je sigurno da će i kuća ostati zaključana”, primjećuje Ilija.

Pokretanje seoskog turizma

Ilijin sin Nino također kao problem ističe nedostatak sluha kod državnih institucija:

“Ovo je posao koji traži ogromna odricanja, pa zato i mi tražimo puno više razumijevanja od nadležnih institucija. Kad bi sve nadležne institucije zaista pomagale, u Gorskom kotaru moglo bi biti puno više stočarstva i poljoprivrede. Bez te pomoći, bez jačih poticaja, ljudima je teško početi se

baviti ovakvo teškim i odgovornim poslom. Primjerice, u Zagrebačkoj županiji onim poduzetnicima koji krenu u izgradnju sirane, Županija po završetku posla nadoknadi čak 80 posto uloženih sredstava! Kad bi nama to netko dao, odmah bismo te novce uložili u kupnju nove opreme jer stara ima već 25 godina...”, kaže Nino Mrvoš.

Govoreći o budućnosti Mrvoši ističu kako ne namjeravaju stati kod mini sirane. Jer, ako bude zdravljiva, treba se razvijati: “Razmišljamo o mogućnosti pokretanja seoskog turizma. Imamo sve potrebne uvjete, a izgradili bismo i jednu kušaonicu sira i uredili sobe. Kada bismo dobili neka inicijalna sredstva, vjerojatno bismo u to brzo krenuli”, najavljuju Mrvoši.

vizitka

Protect

Mirno spavaj, najdraža županijo

Tvrtka s 480 zaposlenih

Od svoje privatizacije pa do danas, Protect prati neprestan uzlazni trend u svim segmentima poslovanja pa od dvjestotinjak zaposlenih, koliko ih je bilo u Protectu 1992. godine, tvrtka trenutačno broji 480 zaposlenih te stalno širi spektar usluga, posebice svih oblika štićenja sustavima tehničke zaštite kao i prijevoza vrijednosnih pošiljaka te prevencije požara.

Privatnu zaštitu ljudi naručuju kao uslugu na tržištu na način da se dodatno zaštite. U Protectu pružaju sve vrste tih usluga, a one se u svojoj osnovi dijele na fizičku i tehničku zaštitu

Naše su potrebe za zaštitarima i veće, te bismo bez imalo pretjerivanja mogli zaposliti još pedesetak ljudi – Ivan Funčić

Sustavima tehničke zaštite Protecta opremljeno je preko 1.800 objekata koji su priključeni na nadzorni centar Protecta gdje se dojave o alarmima primaju tijekom 24 sata. Protect tako danas štiti preko 150 objekata koji se najvećim dijelom nalaze u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji

Preko 1.800 objekata priključeni su na nadzorni centar Protecta

Kad je sigurnost u pitanju na širem riječkom području nezaobilazan znak je riječka zaštitarska tvrtka Protect koja ove godine obilježava 45. godišnjicu. A upravo je iz Sigurnosti koja je od 1963. godine čuvala sve tada najznačajnije riječke tvrtke poput Luke, 3. maja i Rikarda Benčića, 1992. godine nastao Protect koji se osim dugom poslovnom tradicijom i iskustvom može pohvaliti i širokim spektrom aktivnosti na području tjelesne, tehničke i protupožarne zaštite.

– Naša temeljna djelatnost je privatna zaštita koja se razlikuje od javne sigurnosti koju država osigurava svojim građanima. Privatnu zaštitu ljudi naručuju kao uslugu na tržištu na način da se dodatno zaštite. Mi pružamo sve vrste tih usluga, a one se u svojoj osnovi dijele na fizičku i tehničku zaštitu – govori Ivan Funčić, rukovoditelj komercijale i marketinga u Protectu.

Regionalna tvrtka

Protect tako danas štiti preko 150 objekata koji se najvećim dijelom nalaze u Primorsko-goranskoj i Istarskoj županiji, a sustavima tehničke zaštite opremljeno je

preko 1.800 objekata koji su priključeni na nadzorni centar Protecta gdje se dojave o alarmima primaju tijekom 24 sata. Među klijentima Protecta nalaze se brojni trgovaci lanci poput Brodokomerca i Plodina, hoteli na opatijskom i crikveničkom području, a ulazak u susjednu Istarsku županiju omogućila je suradnja s Tvornicom duhana Rovinj čije objekte u cijelosti štiti riječka zaštitarska tvrtka. Tu su još i Grad Rijeka te Krčki most i nekoliko hidroelektrana na području Ličko-senjske županije. Svoje radne grupe izvan Rijeke Protect ima u Senju, Opatiji, Crikvenici, Krku i Rovinju, a kako ističe Funčić, Protect je oduvijek bio regionalna tvrtka, a to će i dalje ostati.

– Protect je jedna od važnijih firmi na našem području te većih poslodavaca u gradu. Nikad nismo bili u blokadi, a naš stalni rast najbolje dokazuje broj zaposlenih kojih je u vrijeme privatizacije bilo dvjestotinjak da bi se taj broj danas i više nego udvostručio. Pritom, naše su potrebe za zaštitarima i veće, te bismo bez imalo pretjerivanja mogli zaposliti još pedesetak zaštitara – ističe Funčić.

24-satni nadzor

Alarmi na objektima o čijoj sigurnosti brine Protect spojeni su na nadzorni centar središnje ove tvrtke gdje se tijekom 24 sata nadzire njihova sigurnost. U Protectu se to naziva kontrolom pristupa ulaza, a osim sigurnosti to je i kontrola radnog vremena zaposlenika. Dojava sustava dolazi na telefon ili mobitel, a odnedavno tu je i internet. Kad dojava stigne u nadzorni centar, operater provjerava što se dogodilo i alarmira interventnu ekipu. Ipak, u Protectu kažu da je 90 posto dojava lažno.

Certifikat međunarodnog standarda

Protect je ujedno i prva zaštitarska tvrtka u Hrvatskoj koja je 1999. godine zbog uvjeta rada od renomirane verifikacijske kuće Det Norske Veritas dobila certifikat međunarodnog standarda kvalitete ISO 9000.

Ova se tvrtka nalazi i među osnivačima Hrvatskog ceha zaštitara kao i gospodarskog i interesnog udruženja u zaštitarskoj djelatnosti Croatia zaštita. Direktor Protecta Damir Funčić ujedno je i predsjednik Udrženja istražnih i zaštitnih djelatnosti u sklopu Hrvatske gospodarske komore.

Iako se ponose činjenicom da su jedan od najprepoznatljivijih regionalnih znakova, pa će tako mnogi Protectovi zaštitari za sebe reći da su najbrojnija skupina na Riječkom karnevalu, jedan od glavnih planova ove tvrtke, koja se po svojoj veličini nalazi među prvih pet zaštitarskih tvrtki u Hrvatskoj, u predstojećem razdoblju jači je nastup na hrvatskom tržištu po kojem će ova riječka tvrtka postati prepoznatljiva i u cijeloj državi.

projekti

Program sprečavanja ovisnosti

Prelazak iz osnovne u srednju školu kritičan je za pojavu rizičnog ponašanja u mlađih

Prevceniju ovisnosti potrebno smjestiti u

U prošloj godini u Primorsko-goranskoj županiji registrirano je 666 ovisnika o drogi, a tijekom proteklih pet godina od posljedica zlouporabe droge umrla je 21 mlada osoba. Stručnjaci napominju da je tamna brojka neregistriranih ovisnika zapravo mnogo veća pa se službena brojka slobodno može nekoliko puta umnožiti kako bi se dobilo stvarno stanje. O ozbiljnosti ove pojave najbolje govore podaci o strukturi ovisnika prema kojima je prosječna dob prvog uzimanja bilo koje droge 16 godina dok za heroin ta brojka iznosi 20 godina. Ovisnici se na liječenje u prosjeku javljaju u 27. godini, a s obzirom da više od trećine ovisnika čini populacija u dobi do 24 godine, dakle djeca u doseg obrazovnog sustava, prevenciju ovisnosti svakako je potrebno smjestiti u okvire škola.

Toga su svjesni u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo Primorsko-goranske

županije koji u suradnji s osnovnim školama na području naše županije već četvrtu godinu provode program prevencije ovisnosti "Trening životnih vještina". Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ bio je među prvima koji su krenuli s ovakvim programom, i danas je Trening životnih vještina najmasovniji program prevencije u Hrvatskoj.

- U program je trenutačno uključeno 3.500 djece učenika šestih i sedmih razreda koji sveukupno pohađaju 51 osnovnu školu u Primorsko-goranskoj županiji. Program se temelji na razvijanju osobina i vještina koje su se pokazale presudnim za ovisničko ponašanje, a radi se o nizu radionica koje drže nastavnici na satovima razredne zajednice. Ova je dob odabrana jer se smatra da su djeca u kritičnoj dobi u kojoj usvajaju stavove. Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije osigurava materijale, edukaciju, nadzor te evaluaciju

samog programa. Program je znanstveno utemeljen i sveobuhvatan, a uči djecu kako donositi dobre odluke. Efikasnost ovakvih programa dokazana je već prije dvadesetak godina u SAD-u otkud je program Nastavni zavod za javno zdravstvo i otkupio. Sa svim školama potpisani su ugovori za provođenje programa te je u cijeloj našoj županiji preostalo još samo šest škola koje ne provode Trening životnih vještina, govori pomoćnica ravnatelja Nastavnog zavoda za javno zdravstvo dr. med. Đulija Malatestinić.

Milijun kuna za programe prevencije

Ove godine Primorsko-goranska županija za ovaj program izdvojila je najznačajna sredstva dosad, i to 1.014.600 kuna. Osim što pruža informacije o štetnosti rizičnih ponašanja i konzumacije cigareta, alkohola i droge, program razbija predrasude i moguće zablude koje su često prisutne u vršanjačkim skupinama. Razvija samopouzdanje te

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije u suradnji s osnovnim školama na području naše županije već četvrtu godinu provode program prevencije ovisnosti "Trening životnih vještina". Dobna granica kad su u pitanju ovisnosti se osjetno spušta, što dokazuje goruću potrebu za preventivnim programima

socijalne i brojne druge životne vještine koje podižu razinu osobne kompetentnosti u svakodnevnom donošenju odluka i suočavanju s pritiskom okoline. Evaluacija koja se obavlja primjenom kratkog upitnika kojim se procjenjuje upotreba cigareta, alkohola i droga pokazuje više nego uočljivo smanjenje rizičnog ponašanja koje se kreće između 30 i 50 posto.

Uz ovaj program tu je još i "Priprema, pozor, zdrav", pilot program kojeg je pokrenuo Nastavni zavod, a koji je usmjeren prema učenicima osmih razreda. Naime, uočeno je kako je upravo prelazak iz osnovne u srednju školu kritičan za pojавu rizičnog ponašanja u mладih. Nova sredina sa sobom donosi i nova pravila ponašanja pa se i ovaj program sastoji od radionica u kojima se uči kako izabrati zdravu grupu i usvojiti zdrave stavove poput: Jednako sam "cool" ako i ne pušim.

Ova dva programa prva su razina prevencije ovisnosti, a Nastavni zavod za javno zdravstvo provodi još i programe na sekundarnoj i tercijarnoj razini. Na sekundarnoj razini je to Savjetovalište za mlade koje je smješteno na adresi u Fiorella

la Guardia 23.

- Populacija koja se ovdje usmjerava obuhvaća sve eksperimentatore upućene od nadležnog suda, centra za socijalnu skrb ili pak školskog liječnika. U Centar dolaze i roditelji, a problemi s kojima se djelatnici Savjetovališta susreću vezani su u prvom redu uz odrastanje. Program se provodi od 2005. godine, a vrata Savjetovališta otvorena su svakodnevno. Dvaput mjesечно djelatnici savjetovališta prisutni su u Gorskem kotaru, objašnjava Malatestinić.

Treća razina borbe

Posljednja razina borbe protiv ovisnosti je tercijarna razina, a u ovom slučaju to je izvanbolničko liječenje u Odsjeku za liječenje ovisnosti na Kalvariji. Posebnost je i u djelovanju Centra za liječenje ovisnosti u penalnom sustavu pa tako stručnjaci centra već tri godine organiziraju posjete u riječkom zatvoru gdje se provodi grupna psihoterapija.

- Primorsko-goranska županija nalazi se na

šestom mjestu po broju registriranih ovisnika u Hrvatskoj, a priobalje bilježi veće stanje ovisnosti. Uz Rijeku i Lovran u kojima je najveći broj ovisnika po broju stanovnika, nešto veći broj ovisnika imaju Mali Lošinj, Klana i Čavle. Inače, porast broja ovisnika na našem području zabilježen je krajem devedesetih, a do stabilizacije dolazi 2005. godine otkad se ponovo bilježi blagi porast. Tako je prošle godine u Centru za liječenje ovisnosti zabilježeno šestotinjak liječenih ovisnika, a od toga je najveći broj bio heroinskih ovisnika. Dobna granica kad su u pitanju ovisnosti se osjetno spušta pa tako djeca već u sedmom razredu osnovne redovito puše što dokazuje goruću potrebu za preventivnim programima kakve mi provodimo, zaključuje Malatestinić.

Dulija Malatestinić: U program prevencije ovisnosti trenutačno je uključeno 3.500 djece učenika šestih i sedmih razreda koji sveukupno pohađaju 51 osnovnu školu u Primorsko-goranskoj županiji

Rizik

Bilten "Rizik" je publikacija koju izdaje Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ od 2005. godine, a izlazi dvaput godišnje. U njemu svoj rad predstavljaju stručnjaci koji rade s djecom i mladima dotičući bitne teme odrastanja. List se tiska u nakladi od 2.000 primjeraka s ciljem da poveže sve subjekte koji djeluju u sferi liječenja ovisnosti. U svakom broju "Rizik" donosi priču ovisnika ili eksperimentatora kojom se nastoji prikazati kako mlade osobe kreću putem ovisnosti. Od svog posljednjeg broja bilten donosi i rubriku za samopomoć u kojoj se pružaju savjeti kako mladi mogu raditi na sebi i pomoći drugima.

Prošle godine u riječkom Centru za liječenje ovisnosti zabilježeno je šestotinjak liječenih ovisnika, a od toga je najveći broj bio heroinskih ovisnika

dogadaji

Zajednički nastup

Prva smotra klapa na Rabu

Koliko je klapsko pjevanje uhvatilo korijene na otoku Rabu ne govori samo iznimna brojnost klapa na malom prostoru već i iznimna posjećenost svih njihovih koncerata od kojih su neki poput božićnog, uskršnjeg i završnog koncerta Rapskih glazbenih večeri, već postali tradicionalni

Nastupom domaćih klapa "Rab", "Eufemija", "Kristofor", ženske klape "Sozal" i djevojačke "Rapske fijolice", te izvrsne klape "Teran" iz istarskog Treviža, "Kadena" iz Zadra i ženske klape Baklje iz Rijeke, na Rabu je održana prva smotra klapa pod nazivom "Rabske vedute 2008".

Rab je tako nakon uspjele prve smotre dječjih klapa, zahvaljujući prije svega misijskom radu maestra Ljube Stipića Delmate na širenju klapskog načina pjevanja na ovom otoku, dobio još jednu vrijednu kulturnu manifestaciju, koju će, kako je sam istaknuo, trebati sljedećih godina

nadopunjavati i obogaćivati. Najavljen je bio i nastup klape "Grobnik" koja zbog bolesti jednog od članova ipak nije mogla nastupiti.

Smotri kojoj je cilj, koristeći snažan zamah klapskog pjevanja na Rabu u posljednjih nekoliko godina, održati i unaprijediti ovaj iznimno baštinski pjevački izričaj, svoju su pokroviteljsku potporu dali Grad Rab, Turistička zajednica Grada Raba, Pučko otvoreno učilište kao i brojni drugi sponzori kojima su ovom prigodom uručene i diplome-zahvalnice.

O tome koliko je klapsko pjevanje uhvatilo korijene na otoku Rabu ne govori samo

iznimna brojnost klapa na malom prostoru već i iznimna posjećenost svih njihovih koncerata od kojih su neki poput božićnog, uskršnjeg i završnog koncerta Rapskih glazbenih večeri, već postali tradicionalni. I za ovu smotru, koja je, vjerujemo, tek prva u nizu, i koja je Rabu omogućila domaćinsku ulogu spram drugih vrijednih klapa našeg uzmorja, tražila se karta više, pa je tako u prostoru novoizgrađene sportske dvorane koncert pratilo četiristotinjak Rabljana od kojih neki čak nisu uspjeli osigurati sjedeća mjesta.

Đakonsko ređenje nakon tri desetljeća

Rapska katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije, biser kršćanske spomeničke baštine, čiju gradnju prema obliku ranokršćanskog oratorija s mozaikom stručnjaci smještaju u IV. st., bila je sve do 1828.g. sjedištem biskupa i središte biskupije. Pamti ova katedrala mnoge slavne dane i mnogo je zanimljivih priča rapske povijesti vezano uz ovu kršćansku bogomolju.

U subotu 8. studenog ove godine, prvi puta nakon 1977., rapskoj je katedrali udijeljena čast da upriliči svečano euharistijsko slavlje s đakonskim ređenjem za dvojicu mladih bogoslova Krčke biskupije Ivana Debelića iz Malog Lošinja, inače porijeklom s Raba, i Božidara Volarića iz Vrbnika. Slavlje ove svečane mise predvodio je krčki biskup

Valter Župan. Svečanost đakonskog ređenja na Rab je privukla i veliki broj vjernika iz rodnih mjesta mladih đakona, te iz župa Vrh, Krk, Malinska i Njivice na otoku Krku. Na kraju svečanosti, u prepuno rapskoj katedrali, đakonima je prijateljske riječi uputio bogoslov Marin Henrich, a djevojčice su ocu biskupu i ređenicima uručile tradicionalnu rapsku deliciju kolač "Rapsku tortu", čiji se nastanak u jednoj od neprovjerenih teorija veže za papu Aleksandra III., njegov dolazak na Rab i nastojanje rapskih švora benediktinki da mu iskažu štovanje priredivši mu te daleke 1177. kolač na hostiji. Obojici, pak, mladih đakona, koji su trenutno apsolventi teološkog studija, sada slijedi tzv. đakonska godina provedena u pastoralnoj praksi i studiju, a dogodine bi trebali biti zaređeni za svećenike.

Obred ređenja

Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN i arhiva ZiP

sport

Stella Zambelli,
najbolja mlada hrvatska jahačica

Prvakinja Hrvatske sa slovenskim iskustvom – Stella Zambelli prvu pobjedu ostvarila je u Mariboru

Jahač mora biti psiholog za konje

Na sreću, svi moji padovi s konja prošli su bez posljedica

Na natjecanju u Dardi Stella je jahala Forever Girl i osvojila državni naslov

Od Tihog do Vlasca

– Moj prvi konj bio je Tihi, njega smo kupili kad je bilo jasno da će se ozbiljnije baviti jahanjem u Sloveniji. Bio je već prije mene prvak države i imao dosta drugih pobjeda, pa je bio pravi konj za jednu početnicu poput mene. No, na jednom natjecanju se ozlijedio, počeо je šepati i nikakve terapije po Sloveniji i Njemačkoj nisu pomogle. Sada je u penziji, na pašnjaku kod Ilirske Bistre zajedno s jednim prijateljem naganja krave. Nakon njega, dobila sam kobilu Carlottu, na kojoj sam trenirala više od godinu dana, a ove godine nabavili smo jednog mladog konja od šest godina, Vlasca. Kroz godinu sam trenirala i na kobili Forever Girl, koja je vlasništvo moje trenerice, na njoj sam pobijedila na državnom prvenstvu. Ona je starija kobilica koju su jahali iskusni jahači, tako da uglavnom jako puno učim od nje. Kod Vlasca je obrnuta situacija, trebala bih puno više ja njega naučiti nego on mene. Konji se počnu natjecati oko pete godine i vijek trajanja u natjecanjima im je obično desetak godina.

U sportskoj obitelji Rijeke i njezine okolice konjički sport ne zauzima visoku poziciju, i po popularnosti, i po masovnosti, iako po svojoj ljepoti i atraktivnosti zaslužuje daleko bolji status. Stoga je priča o Riječanki koja je dosegla hrvatski vrh u ovom sportu uistinu neobična: Stella Zambelli je sa svojih 16 godina već prava zvijezda preponskog jahanja, iako je svoj status morala graditi izvan granica Županije, ali i države. Trenirajući u Sloveniji, uspjela je svrstati se među najbolje mlade jahačice ovog dijela Europe, a u Hrvatskoj se dokazala osvajanjem naslova državne prvakinje u kategoriji uzdanica. U njezinom uspjehu svakako je presudna ljubav prema konjima, zbog koje je i krenula njezina karijera,

sport

ali i ustrajnost da ne posustane u trenucima krize te, naravno, ogromna podrška roditelja, u svakom pogledu.

Stella ostavlja dojam djevojke sigurne u svoj sportski odabir, koja i ne razmišlja o bilo kakvoj drugoj aktivnosti. Iz nje izbjiga mirnoća, nužna za uspjeh u ovom sportu, u kojem treba "hladnu glavu" prenijeti i na svog partnera u natjecanju – konja. Otac Rudi prati je u svakom njezinom koraku, entuzijastički je vodeći na treninge u Prestranek i Lipice te na sve brojnija natjecanja. I sam je preko kćeri upoznao čaroban svijet konja, do te mjere da razmišlja čak o osnivanju vlastitog kluba. Stella je članica kluba Vodičajna iz Lukeži, gdje je još kao djevojčica napravila svoje prve jahačke korake.

– Mama i starija sestra su odlazile na Grobnik na turističko jahanje, pa se jahanje i meni zasviđalo te sam s deset godina položila jahački ispit. Preokret prema ozbiljnijem jahanju nastupio je prije četiri godine, kada smo tata i ja otišli u Lipice, gdje sam počela s dresurom na lipicancima. Učiteljica jahanja u Lipicama, Uliana se zvala, rekla je da imam talenta, što nam je potvrdila i porodica Haber u Umagu, koja se također bavi dresurnim jahanjem.

Rezultati došli ove godine

Kako je došlo do skoka od dresure do prepona?

– Dresura mi je bila malo dosadna, željela sam probati nešto aktivnije, zabavnije, poput preponskog jahanja. Pronašli smo konjički centar u Prestranku, malome mjestu između Pivke i Postojne, gdje djeluju dva najbolja slovenska jahača u preponskom jahanju. Tamo smo upoznali moju današnju trenericu Hanu Travner i njezinog dečka Luku Založnika, višestrukog državnog prvaka u preponskom jahanju. Ove godine s njima radim u Lipici, gdje su još bolji uvjeti, ali zimi ćemo ponovo doći u Prestranek, u zatvorenu dvoranu za jahanje.

Koliko je trebalo čekati na prve rezultate?

– Prije tri godine položila sam u Zagrebu licencu za preskakanje prepona. No, ostala sam u Sloveniji, gdje sam prošle godine sudjelovala na nekoliko turnira. Prvi rezultati došli su ove godine, od 14 nastupa u kategoriji uzdanica, jahačica do 16 godina, pobijedila sam četiri puta, a na većini ostalih bila među prva tri. Riječ je o jakim višednevnim turnirima, većinom po Sloveniji, gdje je jahanje vrlo popularan sport, a samim time je i konkurenčija vrlo jaka, često i međunarodnog karaktera. Najjači turniri na kojima sam nastupala bili su u talijanskoj Cerviji, gdje je skakalo 500 konja i gdje sam bila peta, što je u tom najvišem europskom rangu daleko više nego titula državnog prvaka, te nedavno u blizini Beča.

Međunarodno iskustvo bilo je od koristi u

Stella Zambelli,
najbolja mlada hrvatska jahačica

*Nastup u Wiener Neustadt
nedaleko Beča*

Skupoća nije problem, nego stručni ljudi

Je li jahanje, kao što bi se reklo na prvi pogled, vrlo skup sport?, pitamo tatu Rudiju Zambelliju.

– Nije to tako skupo, mislim da si jedna malo bolje stoeća porodica to može priuštiti – odgovara Rudi, poznati riječki tiskar. – Nije čak ni neophodno imati svoga konja, može ga se iznajmiti za ne preveliki novac. Djeletu se može omogućiti natjecanje već za dvjestotinjak eura mjesечно. Najveći problem su stručni ljudi koji mogu mladog jahača dovesti do nekih rezultata. No, za početak se može jahati i proći tečaj u Vodičajni, a da toga nije bilo na Grobniku, Stella se vjerojatno nikada ne bi bavila ovim sportom. Jahači su vani većinom profesionalci koji imaju svoje ergele konja i žive od prodaje konja i od treninga. Financiraju se i uz pomoć sponzora jer je bogat svijet zainteresiran za konjički sport. Stella u Sloveniji jaše, primjerice, s kćerima od Riccarda Illyja i Mirka Tuša.

Ovo je specifičan sport jer se dijeli soubina s jednim živim bićem. Ja moram biti raspoložena i dobro utrenirana, ali konj još i više, što se ne poklopi uvijek. Nevjerojatno je kako konj osjeti što se s jahačem događa, pa nema šanse uspjeti na natjecanju ako si ljut ili indisponiran

*S novim konjem
Vlascom*

hrvatskim okvirima?

– U lipnju sam sudjelovala na Prvenstvu Hrvatske u Dardi kraj Osijeka. U dva dana bila sam najbolja u kadetskoj konkurenciji, osvojila državni naslov i time dobila još jednu potvrdu da sav taj rad ima smisla. Iduće godine prelazim među juniorke, vjerujem se da će se brzo prilagoditi. U jahanju je zanimljiva stvar da se zajedno natječu muškarci i žene, pa je među seniorima teško odmah očekivati dobre rezultate. Iskustvo je jako bitno, važnije od tjelesne spreme, često su najbolji natjecatelji tek oni iznad 40. godine.

Najviše vremena odlazi na putovanja

Koliko je konjički sport razvijen u Hrvatskoj?

– Daleko slabije nego u Sloveniji ili Austriji i Italiji, pa planiramo i ubuduće tamo nastupati, na jačim natjecanjima, na puno višoj razini. U Zagrebu na hipodromu postoje dosta dobri uvjeti, nešto je malo jahanje razvijeno u Osijeku i Varaždinu, ali generalno gledajući, nažalost nema prevelikog interesa. Sve se svodi na rekreaciju, natjecateljski pogon nije baš razvijen.

Kakva je situacija na Grobniku, u tvom matičnom klubu?

– Klub nema natjecateljskih članova, dolaze samo rekreativci. U posljednje vrijeme ima više članova, čak je jedna cura počela učiti djecu dresuri, ali sportska aktivnost nije u prvom planu. Osim mene, iz kluba se u Sloveniji natječe još jedna djevojka iz Rijeke, Maša. Voljela bih kada bi se jahanje kod nas dovelo

na višu razinu jer uvjeti postoje. Nadam se da će moći imati svog konja u Rijeci ili na Grobniku, da će privuci što više ljudi u ovaj sport. U okolini Rijeke ima još nekoliko mjesta gdje se može jahati, postoji jedna ergela na Učki, pa u Urinju i na Krku. U Lopaci djeluje udruga terapijskog jahanja Pegaz.

Koliko je rada potrebno za postizanje tvojih rezultata?

– Treniram dva puta tjedno te u danima vikenda, ako nemam natjecanja. Jako puno vremena mi odlazi na putovanje do Slovenije i natrag, čak više nego što provedem na treningu. Samo jahanje obično traje oko 45 minuta, a još toliko mi treba za pripremu te čišćenje konja nakon treninga. Ukupno se potroši oko pet-šest sati, a treba to uskladiti i sa školom. Idem u prvi razred talijanske gimnazije, gdje mi bez problema izlaze ususret kada odlazim na natjecanja. No, tempo nije lagan jer često ručam u autu dok me tata vozi u Sloveniju, u autu i odspavam, a učenje dolazi na red tek navečer kad dođemo doma.

Konj osjeti što se s jahačem događa

Kako ostvaruješ nužnu "suradnju" s konjem?

– Ovo je specifičan sport jer se dijeli soubina s jednim živim bićem. Ja moram biti raspoložena i dobro utrenirana, ali konj još i više, što se ne poklopi uvijek. Na neki način treba biti psiholog za konja. Nevjerojatno je kako on osjeti što se s jahačem događa, pa nema šanse uspjeti na natjecanju ako si ljut ili indisponiran. Treba biti hladnih živaca, smiren, onda će i konj dobro reagirati. Kod mene je

mali problem što sam ponekad na treningu nervozna, ali to kompenziram smirenošću na natjecanju, gdje uspijem prikriti tremu pred nastup. Možda sam na treningu malo lijena, ne grizem "do daske", ne razmišljam o uspjehu pod svaku cijenu.

Kako trenerica reagira ako ne daješ sto posto na treningu?

– Dere se kao luda... Ma, trudim se ja na treningu, ali jednostavno me natjecanje više motivira.

Koliko ima ozljeda u ovom sportu?

– Najviše se ozljeđuju ljudi koji su neuki u jahanju, a idu s konjima koji su utrenirani za sportsko jahanje. Ima padova, ima situacija kada nespremni ljudi prestraše konja kada dođu kraj njega, pa ih on udari i sličnog. Ja, nasreću, dosad nisam imala ozbiljnijih ozljeda, svi moji padovi su prošli bez posljedica. Konji češće doživljavaju ozljede budući da su oni zapravo sportaši, a mi ih samo vodimo. Ozljeđuju najviše noge, stradavaju im zglobovi, teticu, pa i kičma. Uglavnom, svi su konji razbijeni jer njima nije prirodno da skaču, nego da trče, oni u prirodi skaču samo u iznimnim situacijama.

Koliko su visoke prepone?

– Visine prepona su od 60 do 160 centimetara, ove najviše se preskaču na Olimpijskim igrama i svjetskim prvenstvima, a visine na natjecanjima u Sloveniji dosižu do 140 centimetara. Ja sam sada došla do 120, još se privikavam na tu visinu, najbolje rezultate sam postigla na 110 centimetara.

sport

Marinu Miličeviću i Leu Brniću, mladim boćarima riječkog "Benčić Vargona", bila je ovo godina za pamćenje. Naravno, najviše zbog vrhunskih dometa na juniorskom svjetskom prvenstvu u Zagrebu u kolovozu, gdje se Marino okitio zlatom u disciplini bližanje i izbijanje u krug te srebrom u paru s Leom. Još je jedan član "Benčića" osvojio srebro u konkurenciji do 23 godine, Sebastijan Mrvčić u štafeti, a igrač "Marinića" Marko Beaković bio je brončani u preciznom izbijanju. Prije toga su Marino i Leo zajedno "poharali" Prvenstvo Hrvatske u Lovranu, a s reprezentacijom su još na proljeće pobijedili na jakom Četveroboju nacija.

Rezultati su to kakve velika većina sportaša ne ostvari tijekom čitave karijere, a ova dvojica 16-godišnjaka to doživljavaju kao nešto normalno, bez posebne potrebe za isticanjem. Skromnost je odlika koju su stekli kućnim odgojem, a pogotovo učenjem kod trenera Čeda Vukelića, koji ih "odgaja" i u klubu i u reprezentaciji. Različitih karaktera, Marino tih, nenametljiv, a emotivac Leo impulzivan, izvrsno se nadopunjavaju u zajedničkim nastupima, što se odražava i u njihovim rezultatima u paru. Pojedinačno, Marinova mirnoća dolazi do izražaja u krugovima i preciznom izbijanju, a Leov temperament je idealan u brzinskom izbijanju. No, ničega ne bi bilo bez ogromne volje za radom i gotovo svakodnevnih treninga, ali i bez velike podrške roditelja koji ih često dovoze iz Crikvenice, odnosno Jadranova.

Najbolji je bio doček na Podvežici

Na svoje dojmove iz Zagreba Marino ne troši puno riječi, bez obzira što mu pripada slava svjetskog prvaka.

– Bilo je odlično, zadovoljan sam kako sam igrao. Podrška s tribina je također bila vrlo

Inkubator "Benčić Vargona"

Leo je već osam godina u bočanju, ponikao je u "Benčiću", gdje je prošao sve kategorije, od škole bočanja do seniora. Marino ima podjednaki boćarski staž, a već s 10 godina odigrao je prvu službenu utakmicu u trećoj seniorskoj ligi za matični "Gornji kraj" iz Crikvenice. Leo je u istoj dobi igrao za drugu momčad "Benčića", u prvi sastav ušao je već s 14 godina i bio jedan od najmladih prвотима u klupskoj povijesti.

"Benčić Vargon" je jedan od rijetkih prvoligaških klubova koji svoje redove stalno popunjava mlađim igračima iz vlastitog "inkubatora". Ima i drugu ekipu, u kojoj mlađi stječu iskustvo.

Marino Miličević i Leo Brnić, boćari

dobra, ali najbolji je bio doček na Podvežici, ipak je Rijeka boćarski grad. Žao mi je jedino što nismo otišli do kraja u parovima, s obzirom da smo sve do finala igrali odlično. Nedostajalo nam je malo više koncentracije, ali moramo biti zadovoljni i srebrom, drugi smo na svijetu.

No, Marino je zato u krugovima dobio satisfakciju, u njegovu čast svirala se "Lijepa naša".

– Išlo mi je zaista jako dobro, bio sam najmirniji kada je najviše trebalo. Dobro sam se spremao, dobro sam igrao čitave sezone, trener je bio uvjeren da će biti u krugu favorita.

I Leo je zadovoljan srebrom, iako se nadao zlatu. Leo je treća svjetska medalja u konkurenciji do 18 godina. Prije dvije godine osvojio je kao 14-godišnjak srebro u brzinskom izbijanju u Bijeli, a lani je zajedno s Marinom u Lyonu bio brončani u štafeti. Sve te medalje imaju posebnu težinu jer su osvojene u konkurenciji s dosta starijim protivnicima, u još dvije godine u ovoj kategoriji moći će dopuniti svoju kolekciju.

Važno je da medalje dolaze svake godine

– Sve te medalje su mi drage, za svaku se trebalo pomučiti i puno trenirati, ponekad čak i dvaput dnevno. Nema veze što nema zlata, važno je da medalje dolaze u nizu svake godine. Nadam se da će jednom stajati i na najvišem postolju. Šteta je što ove godine nije bilo brzinskog izbijanja na svjetskom prvenstvu do 18 godina, nego samo na onom do 23 godine, vjerujem da bih bio u uskom krugu favorita. No, zato se medaljai nadam dogodine, očekujem da će zaslužiti ponovni ulazak u reprezentaciju.

Mjesec dana iza svjetskog prvenstva Marino i Leo osvojili su vrlo jak turnir parova u Monacu "Denis Ravera", koji je u rangu svjetske smotre, a već je juniorsko Prvenstvo Hrvatske, u Lovranu krajem srpnja, pokazalo da će Leo i Marino biti u dobroj formi u Zagrebu. Marino je bio apsolutno najbolji igrač prvenstva s četiri zlatne medalje i jednim srebrom, u štafeti ga je pobijedio partner iz para Leo, koji ga je u ukupnom zbroju medalja dobro pratio, osvojio

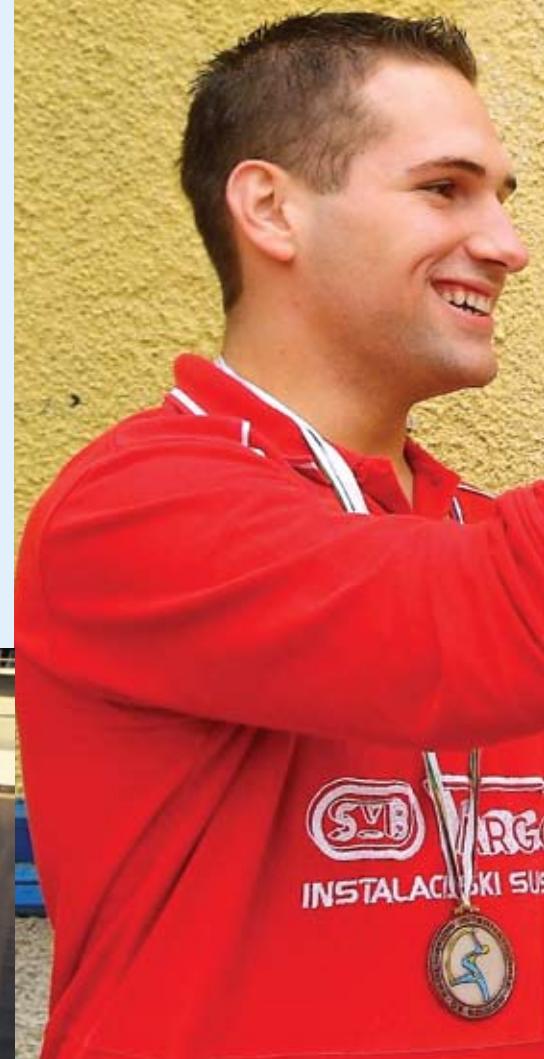
Svjetsko srebro u parovima, s trenerom Vukelićem

"Fotograf" zbumio Marina

Marino Miličević je nakon 34 puncta u krugovima na svjetskom prvenstvu odmah osvanuo na službenoj stranici Svjetske boćarske federacije FIB, koja mu je, kada je nekoliko dana kasnije postao svjetski prvak, posvetila posebnu stranicu. Mladi igrač koji ostvari takav rezultat, nedostižan i seniorima, prepoznat je kao ogroman potencijal i zvijezda ovog sporta.

– Mogao je Marino ostvariti i dva puncta više, da mu u jednom trenutku u teren nije uletio jedan član Tehničke komisije FIB-a i slikao ga, što nije uobičajena situacija. Nakon toga je Marino, ipak malo zbumjen, promašio dvije boće i umanjio ukupan skor. No, sve je to djelovalo vrlo simpatično, nitko se nije naljutio zbog toga – ispričao je trener Vukelić.

Tako

Marino tih, nemetljiv, a emotivac Leo impulzivan, izvrsno se nadopunjavaju u zajedničkim nastupima, što se odražava i u njihovim rezultatima u paru. Pojedinačno, Marinova mirnoća dolazi do izražaja u krugovima i preciznom izbijanju, a Leov temperament je idealan u brzinskom izbijanju

je dva zlata, dva srebra i broncu.

– Igrali su jedan protiv drugoga štafetu i finale krugova, u kojem je Marino pobjedio za jedan punat, zajedno su stvarno sve osvojili. Oni su i u klubu i na natjecanjima konkurenca jedan drugome, ali zdrava konkurenca, ona koja tjera na još bolje rezultate. Marino ima poseban gušt pobjediti Lea u "njegovom" brzinskom izbijanju, to se već nekoliko puta dogodilo – govori trener Vukelić.

Početak izvrsne godine označen je na Četveroboju nacija u Nici u travnju, kada je

Hrvatska pobijedila u konkurenciji najjačih bočarskih nacija nakon šest godina.

– Tu smo pokazali naše kapacitete, što se kasnije nadogradilo do medalja u Zagrebu. Najbolji igrač bio je još jedan igrač "Benčića", Luka Kukuljan, koji je u drugom dijelu sezone malo pao u formi, pa nije bio u Zagrebu. U Nici se istaknuo Leo u brzinskom izbijanju, pobjedio je u sve tri utakmice, svaki put s više od 40 punata. Vrhunski je odigrao i u polufinalu Kupa prvaka, ostvario je 45 punata, što je hrvatski juniorski rekord, nedostajala mu je samo jedna boća do svjetskog rekorda. Iz godine u godinu napreduje u broju izbačaja, pa će njegovi rezultati samo rasti, a već sada pripada svjetskom vrhu – govori Vukelić.

Cure "zabranjena" tema

Kad je osvojio zlatnu medalju u Zagrebu, Marina su salijetale i obožavateljice, željele su fotografiju sa svjetskim prvakom. "A, što da pričam o tome... Došle su cure, slikale se sa mnom i to je to. Nismo se dalje družili, mi smo morali otići, ostala je samo uspomena."

– Tražili su i autograme od Marina, došao je jedan stariji čovjek i želio da mu napiše posvetu za njegovog unuka. Od svjetskog prvaka... – dodaje Vukelić.

Leo nije želio govoriti je li bilo susreta s curama nakon uspjeha na jogima, ali nije puno rekao ni o svojoj curi, koja mu je već duže vrijeme podrška u svemu što radi.

mladi a već "tvorničari" svjetskih medalja

okonas

Obitelj Leš (Neven, Marijan i Alen) pod skulpturom Petra Klepca

Obiteljska radionica Leš

Velike skulpture

Marijan Leš se uspješno bavi i uređenjem interijera ugostiteljskih objekata i stanova, a poznat je i po izradi velikih skulptura od kojih je na području naše županije najpoznatija ona Petra Klepca, smještena na temeljima kuće tog narodnog hrvatskog junaka. Leš je izradio i golemu, pet metara s postoljem visoku statuu svetog Martina koja u crkvi u Gornjoj Gračenici kraj Kutine služi i kao oltar u mjesnoj crkvi. Za tu istu crkvu izrađuje i Križni put.

Već dvadeset godina

Goranski suvenir

Marijan Leš posebno je zadovoljan izradom suvenira koje smatra autohtonim, originalnim i domaćim. "Godinama sam razmišljao o tome kako stvoriti originalni goranski suvenir, a da bude i pristupačan cijenom. Na kraju sam se odlučio za reljef u drvu što je ispalo iznimno zapaženo. Otkrio sam i način na koji se to može izrađivati bez velikih troškova i zahvaljujući tome uspio stvoriti kvalitetan goranski suvenir koji je sto posto dio ovog kraja, od drva koje je ovde srušeno pa do motiva koji je vezan uz naš zavičaj", ističe Leš.

Narudžbi ima dovoljno, neki put je godina jača, neki put slabija, ali već sada smo svojom singalizacijom prisutni u cijeloj Hrvatskoj, od Slavonije do Gorskog kotara. Naša turistička signalizacija nalazi se u gotovo svim nacionalnim parkovima Hrvatske, čak i na Mljetu

Marijan Leš u radionici

Turistička signalizacija

goransko drvo pretvaraju u umjetnost

Od malih nogu sam radio s drvom, čim bih video drvo javljale su mi se ideje o tome da ga preoblikujem, da ga pretvorim u nešto drugo. Prvi predmet koji sam izradio bio je jedan okvir za sliku koji sam izradio s jednim zaista tupim nožem. Mislim da mi je bilo 7-8 godina i nikako mi nije bilo jasno kako tim nožem ne mogu izraditi ono što bih želio. Tek kasnije sam shvatio da je nož bio pretup da bi slijedio stvaranje slike onoga što sam ja imao u svijesti”, govori nam Marijan Leš, poznati i priznati goranski umjetnik, autor bezbrojnih stiliziranih drvenih satova, reljefa i skulptura, pažnje vrijedne originalne i uočljive turističke signalizacije te niza izvrsnih suvenira od drva, minijaturnih reljefa s goranskim motivima. Marijan Leš okrenuo se profesionalno obradi drva pred dvadesetak godina, a danas njegov posao nastavljuju sinovi i to tako da je posao podijeljen – stariji sin Alen bavi se isključivo turističkom signalizacijom, Neven se okrenuo izradi malih suvenira od drva, a Marijan je i dalje ponajprije vezan uz umjetničku obradu drva.

Pro jutino platno

No, kako je došlo do tog obiteljskog “biznisa” s obradom drva, pitamo Marijana i slušamo dalje njegovu priču:

– Moju nadarenost uočili su učitelji u osnovnoj školi pa sam djelomično i zbog te sklonosti krenuo u školu za drvene tehničare koju sam i završio. Istina, želio sam tada upisati se u školu primijenjenih umjetnosti, ali financijski to nije bilo moguće pa sam morao ostati kod kuće. Punih 18 godina radio sam u tadašnjem Goranproduktu, ali sam stalno uz rad, tamo još od 1972. godine, izrađivao predmete od drva, prodavao ih ili poklanjaо...

Tako je počelo, a ozbiljniji pristup dogodio se nakon što je na jutinom platnu naslikao

motiv goranskog pejzaža koji se dopao jednom rođaku njegove žene toliko da ga je – kupio. “Tog sam trenutka osjetio da se time mogu baviti, da mogu zarađivati. U početku sam, možda baš zbog te prve uspješne prodaje, stvarao ponajprije slike i grafike, posjećivao izložbe, proučavao literaturu i ušao u taj svijet. No, tamo negdje 1978. godine svoje sam radevine pokazao jednom uglednom stručnjaku koji mi je diskretno dao do znanja kako je drvo moja jača strana. Od tog trenutka prekinuo sam rad na izradi slika i okrenuo se isključivo drvu”, govori Marijan.

Nema radnog vremena

U međuvremenu je napravio izuzetno puno, stekao ime, ugled i prepoznatljivost svojim satovima, suvenirima i turističkom signalizacijom. Osobno, napominje, najviše uživa u izradi reljefa. “Oni su ustvari i temelj mojih poznatih satova i za mene je sat dodatak reljefu koji je i bez tog sata vrijedan. Volim izrađivati i velike reljefe, bilo ih je i od šest metara. Motivi reljefa su raznovrsni. Najviše volim izrađivati lovačke teme i pejzaže jer pružaju najviše slobode, ali radim i po narudžbi pa se na mojim reljefima mogu naći najrazličitiji motivi. Radim na svim vrstama drva, ali satove gotovo isključivo na brijestovim drvu koje je najpogodnije za to. Prosječno jedan dobar sat napravim za otprilike dva dana, a godišnje ih, ako postoji narudžbi, mogu napraviti oko 150. Praktično, radnog vremena nema, radimo kad treba i kad osjećamo zadovoljstvo. A to je vrlo često”, govori Leš koji je, prisjeća se, 1986. godine dao otkaz u tadašnjem Goranproduktu i okrenuo se isključivo umjetničkoj obradi drva.

– U međuvremenu su sinovi rasli, zainteresirali se za ovaj posao i tako je došlo do toga da razvijamo ovu vrstu posla. Naravno, oba moja sina, pogotovo

Alen, pokazivali su tu sklonost prema radu s drvom koju su očigledno naslijedili od mene pa tako danas imamo dva obrta, Drvorezbarsku radionu Leš koju će uskoro, nakon mog odlaska u mirovinu, preuzeti Neven, te Obrt Leš kojeg već uspješno vodi Alen.

Pratitelji hrvatskih ljetopisa

Stariji Marijanov sin Alen još se od kraja školovanja u elektroškoli bavi izradom turističke signalizacije, a tijekom posljednje četiri godine taj je posao vezao uz rad male turističke agencije koju vodi zajedno sa suprugom: “Poslom smo vezani uz narudžbe iz nacionalnih i parkova prirode te sličnih javnih ustanova. Narudžbi ima dovoljno, neki put je godina jača, neki put slabija, ali u principu posla ima dovoljno i svojom smo singalizacijom prisutni u cijeloj Hrvatskoj, od Slavonije do Gorskog kotara. Naša turistička signalizacija nalazi se u gotovo svim nacionalnim parkovima Hrvatske, čak i na Mljetu, a surađujemo i s brojnim turističkim zajednicama u Hrvatskoj jer se pročulo za nas i za našu turističku signalizaciju koja je originalna, poštuje duh regije u kojoj je postavljamo, a prednost nam je i to što ne nudimo, kao većina drugih, samo drvo posebnog oblika i izgleda te natpise na njemu, ako su potrebni, već i kompletну kompjutersku izradu teksta u slučajevima kad se i on nalazi na tablama”, govori Alen, a Neven ističe kako je počeo uz oca čija je ideja i bila izrada ove vrste suvenira.

– Tijekom posljednje tri-četiri godine isključivo sam vezan uz te suvenire, a prije sam s Alenom radio na signalizaciji. Motivi su raznovrsni, trudimo se da kroz njih iskažemo karakteristike Gorskog kotara i za sada uspijevamo u tome i u prodaji koja uvijek može biti bolja, ali je i ovako zadovoljavajuće – kaže Neven.

obljetnice

Puno je oblika ljudske djelatnosti kojima se stanovnici Primorsko-goranske županije mogu hvaliti, a jedno od onih na koje posebno treba biti ponosan je – vatrogastvo. Naime, po tradiciji postojanja dobrovoljnih vatrogasnih društava, kao i po broju tih pažnje vrijednih udruga, naša je Županija u samom vrhu Hrvatske, a to znači i Europe, budući da je tradicija hrvatskog vatrogastva među starijima u Europi. Uzroke toj predanosti borbi protiv vatre nije teško logično objasniti – tradicija gradnje drvenih kuća, pogotovo u kontinentalnom dijelu Županije, duga je stoljećima, a budući da svakom takvom objektu prijeti opasnost od požara, potpuno je shvatljivo da su naši stari još u drugom dijelu 19. stoljeća itekako bili zainteresirani za osnivanje i razvoj udruga koja će obučenim ljudstvom i pripadajućom tehnikom čuvati imovinu i sprječavati požare koji kobni mogu biti, povijest to pokazuje, za čitava naselja i gradove.

No, ako se dugovječnost primorskih i goranskih "pompjera" već i može protumačiti racionalnom razumskom logikom, za njeno očuvanje, razvoj i širenje

nužan je i onaj drugi bitan sastojak svakog uspjeha – ljubav. Jer, da nije bilo ljubavi prema tom plemenitom pozivu, odanosti i požrtvovnosti prema svom mjestu i ljudima s kojima živimo, ne bi danas u Primorsko-goranskoj županiji djelovalo čak 68 DVD-a, ne bi među njima bilo čak 14 onih koji slave više od 100 godina, a ne bismo imali ni takav slučaj da je između najstarijeg, a to je DVD Delnice osnovan davne 1875. godine, i najmlađeg: DVD-a Učka stvorenog 2007. godine – čak 132 godine razlike! Ljubav prema vatrogastvu, dakle, ne samo da ne nestaje. Ona se i širi!

14 "časnih starina"

A sve pozitivne strane dobrovoljnih vatrogasnih udruga najbolje čuvaju i dokazuju stogodišnjaci. Tih, rekosmo već, 14 "časnih starina" brojka je kojom se malo tko u Hrvatskoj, pa i u Europi na ovako malom prostoru, može pohvaliti. Najstariji su već spomenuti Delničani koji pred punе 133 godine, davne, davne 1875. godine osnivaju prvi DVD na ovim prostorima. Samo godinu dana kasnije učinili su to i Fužinarci, a treće mjesto u tom nizu ponosa pripada

Brodu na Kupi gdje je vatrogastvo zaživjelo 1882. godine. Dalje slijede – Prezid i Opatija (1886.), Ravna Gora (1888.), Sušak (1889.), Vrbovsko (1890.), Kastav (1893.), Lokve (1895.), Mrkopalj (1898.), Sunger (1907.) te Tršće i Gerovo (1908.), a spomenimo i Čabar (1909.) koji će sljedeće godine slaviti stoljeće postojanja i rada. Budući da bi nabranjanje ostalih uzelo još "pola stranice", zastanimo na ovoj granici "stotke", a čisto za one kojima matematika baš ne ide, evo uz popis godina osnutka i popisa godina starosti: Delnice (133), Fužine (132), Brod na Kupi (126), Prezid i Opatija (122), Ravna Gora (120), Sušak (119), Vrbovsko (118), Kastav (115), Lokve (112), Mrkopalj (110), Sunger (101) te Tršće i Gerovo točno 100!

Uz snagu tradicije jasno uočljivu kroz ove troznamenkaste brojke neizostavno se mora istaći kako su u svakome od navedenih mjesta, kao i u svima ostalima gdje postoje dobrovoljne vatrogasne udruge, vatrogasci gotovo uvijek bili među nositeljima, ili čak i nositelji, svekolikog života, od društvenog preko zabavnog do sportskog. Štoviše, u onim najmanjim sredinama kao što su,

Dobrovoljna vatrogasna društva u Županiji

Vartru gasi brata spaši!

Ovogodišnji mimohod u Mrkoplju pri obilježavanju 110. godišnjice DVD-a Mrkopalj

Vježba - Spašavanje ozlijedjenog iz automobilске nesreće

"Vatru gasi – brata spasi!" – tradicionalni vatrogasni poklič na prostorima zeleno-plave županije traje više od stoljeća u čak 14 općina i gradova

Milenijska fotografija riječkih vatrogasaca i DVD-a riječkog prstena koju je 9. svibnja 2004. snimio Šime Strikoman

primjerice, Sunger, Begovo Razdolje, Divjake, Hribac, Bukov Vrh, Stari Laz, Jadro – i slični – DVD-i su najbitnije društvene udruge i o njima u velikoj meri ovisi život tih mesta. Kao bitnu karakteristiku svakako valja istaći i činjenicu da, bez obzira što su se vremena bitno promijenila, većina primorsko-goranskih DVD-a ne brine zbog nedostatka mladosti. Štoviše, u nekim su sredinama mlađi među nositeljima aktivnosti pa se na taj način najbolje nastavlja ova duga i lijepa tradicija.

U samom vrhu hrvatskog vatrogastva

Naravno, značaj i vrijednost brojnih

vatrogasnih udruga na svom području prepoznala je i Primorsko-goranska županija iz čijeg se proračuna redovno izdvajaju sredstva kojima se na različite načine pripomaže rad DVD-a. Tako je ove godine u tu svrhu izdvojeno 2,1 milijun kuna što su i te kako značajna sredstva. Vrlo zadovoljan odnosom Županije, ali i gotovo svih općina i gradova na području PGŽ-a je Slavko Gauš, zapovjednik Vatrogasne zajednice PGŽ-a koji nam je rekao: "Tijekom posljednjih nekoliko godina naša suradnja s 36 primorsko-goranskih lokalnih samouprava i samom PGŽ na takvoj je razini da slobodno možemo reći kako smo po tom odnosu u

120 godina DVD-a
Ravna Gora

Kolijevka vatrogastva

Koliko dugu tradiciju ima vatrogastvo na području naše županije, najbolje svjedoče podaci vezani uz početke vatrogastva u Hrvatskoj – najstarija profesionalna postrojba u Hrvatskoj, čak i u ovom dijelu Europe, je "Zbor gradskih vatrogasaca u Rijeci" osnovan 1863. godine, a prvo dobrovoljno vatrogasno društvo osnovano je 1864. godine u Varaždinu pod nazivom "Prvi hrvatski dobrovoljni vatrogasni zbor". Godine 1876. osnovana je Hrvatsko-slavonska vatrogasna zajednica, a među deset društava osnivača bili su i fužinski vatrogasci, jedini iz naše županije. Godine 1892. u Rijeci, na Trsatu, pokrenut je list "Vatrogasac", najstarije vatrogasno glasilo u Hrvatskoj...

samom vrhu hrvatskog vatrogastva. Sve što na terenu uz pomoć naših samouprava pokušavamo realizirati, uglavnom i uspijeva, a ono što me posebno raduje je da taj pozitivan odnos prema vatrogastima uočavam kod svih, bez obzira na političke opcije i pripadnost strankama. Sredstva koja dobivamo ulažemo u opremu i objekte, a veliku pažnju poklanjam i osposobljavanju i usavršavanju kadrova", rekao je Gauš naglasivši kako je u posljednjih desetak godina pomoći u većoj mjeri bila usmjerena prema području Gorskih kotara gdje je prije petnaestak godina stanje bilo znatno teže.

Nositelji svekolike aktivnosti

Gaušove stavove dijeli i predsjednik VZ PGŽ-a Hinko Mance koji ističe kako vatrogastvo na području PGŽ-a zasigurno spada među najbolje i najrazvijenije.

obljetnice

Dobrovoljna vatrogasna društva
u Županiji

DVD Fužine u akciji

“Činjenice koje govore u prilog tome su broj od 68 dobrotvornih i 6 profesionalnih postrojbi, dugogodišnja tradicija, podatak da svaka općina i grad imaju Plan zaštite od požara te osnovano najmanje po jedno dobrotvorno vatrogasno društvo ili postrojbu, a kad treba interveniraju ne samo u našoj nego i u drugim županijama. Uz svoj temeljni posao vatrogasne druge su društva decenijama bili nositelji društvenog, humanitarnog i kulturnog života u svojim mjestima. Pod njihovim okriljem osnivane su limene glazbe, sportska društva, a njihovi domovi nekad i danas su mjesta u kojima se održava većina manifestacija u mjestu. Iako će mnogi reći da je vatrogasnih društava previše i da su naročito u malim ruralnim sredinama nepotrebna, upravo njihova tradicija i društvena aktivnost važni su za opstojnost mesta, a njihovo postojanje i rad ne bi trebao biti trošak, nego ulaganje u budućnost. Vatrogasci su danas temelj zaštite i spašavanja i građanima su uvijek prvi na pomoći bilo da se radi o požaru, poplavi, nevremenu ili o bilo kojoj drugoj nesreći. Također, mislim da je jako važno da današnja dobrotvorna vatrogasna društva okupljaju mnogo mladih i kroz vježbe, natjecanja, izlete i zajednička ljetovanja uče ih zajedništvu, humanosti i zaštiti od požara. Iako mnogi kad odrastu ne postanu vatrogasci, ipak nauče kako požar sprječiti i kako ga ugasiti, te zasigurno svojim ponašanjem i djelovanjem pridonose općoj sigurnosti”, istaknuo je Mance.

2006. godine, pri proslavi 130 godina DVD-a Fužine, priznanje za životno djelo dobio je tada stogodišnji Andrija Mihaljević, u tom trenutku najstariji hrvatski vatrogasac (umro je godinu dana kasnije)

Pokazna vježba akcije u slučaju prometne nezgode

Gorski kotar je puno gorio

Već pri prvom pogledu na popis županijskih stogodišnjaka uočavamo da je od njih 14 čak 11 iz Gorskog kotara! Tumačeci ovu goransku prevlast predsjednik VZ PGŽ-a Hinko Mance, i sam Goranin, član DVD-a Vrata, jednog od ponajboljih DVD-a na području PGŽ-a, kaže: “Uzroke treba tražiti u drvenim kućama, sa slamnatim ili drvenim pokrovom, te jakom potrebotom za grijanjem, što je potenciralo veliki broj požara na kućama, često puta i nekoliko kuća u nizu. Gorski kotar u to vrijeme bio je veliko gradilište (ceste, željezničke pruge...), na tim gradilištima radili su brojni radnici iz srednje Europe, koji su ideju osnivanja vatrogasnih društava donijeli iz svojih krajeva u naše”, kaže Mance.

Ravnogorski old-timeri svjedoci su tradicije vatrogastva. Ovako starih članova ima svaki DVD na području PGŽ-a

Hotel "Risnjak", Goranska kuća

pijat

Hotel "Risnjak" najstariji je delnički hotel čija tradicija seže u početke prošlog stoljeća, a nakon što ga je početkom ovog stoljeća obnovila obitelj Kraljević, iznova je preuzeo perjanicu ugostiteljske i smještajne ponude cijelog ovog kraja. Vrlo brzo po obnovi "Risnjak" je postao odredište brojnih gostiju među kojima se posebno izdvajaju brojne sportske ekipe koje u hotelu i okolini nalaze sve uvjete potrebne za kvalitetne pripreme za natjecanja. Uz iznimno kvalitetan smještaj, "Risnjak" najvišu razinu usluge nudi i u svemu ostalom – odličnom fitness centru, suvremeno opremljenoj konferencijskoj sali, caffe baru, terasi te restoranu koji ima zaseban dio nazvan "Goranska kuća" u kojem se objedovati može u ambijentu koji nudi sve elemente goranske prošlosti. Upravo po izvrsnoj ponudi hrane "Risnjak" je već stekao ugled diljem Hrvatske.

Hotel "Risnjak", Goranska kuća
Lujzinska 36, Delnice
tel. (051) 508-160
www.hotel-risnjak.hr

Recept

SRNEĆI OREZAK S GLJIVAMA

Sastojci (za 4 osobe): 800 g smetnine od buta, 200 g bukovača, 50 g maslaca, 100 g džema od brusnica, 200 ml bijelog vina, 2 klinčića, 20 g brašna, 4 polovice krušaka iz komposta, sol, papar

Priprema: Srneći but očistimo od kožica i žilica te ga narežemo na tanke odreske koje začinimo solju i paprom, uvaljamo u brašno te u tavi poprižimo na ugrijanom maslacu. Pržene odreske izvadimo na stranu, na toplo. U tavu na masnoću od prženja dodamo očišćene i na veličinu zalogaju narezane gljive, nekoliko klinčića i kratko ih pržimo. Nakon dvije-tri minute iz tave izvadimo klinčiće, dodamo džem od brusnica, ulijemo bijelo vino i na laganoj vatri kuhamo dok umak ne ukuha! Na kraju u umak umiješamo kiselo vrhnje i možemo poslužiti jelo.

Odreske stavimo na tanjure s kruškama nadjevenim džemom od brusnica i prelijemo ih pripremljenim umakom.

Kako bi revalorizirali ovaj tradicionalni prehrabeni proizvod, mladi stanovnici Brguda svake jeseni organiziraju "Kapuzijadu"

Brgujski kapuz

Zdenko i Ljubica Afrić:
Brgujski kapuz zaista je poseban

Brgujski kapuz gastronomski brand

Slaba godina

Ova je godina bila veoma loša za poljoprivrednike gornjih matuljskih krajeva, jer je elementarna nepogoda krajem ljeta praktički desetkovala njihova dobra. Nisu dobro prošli ni uzgajivači kapuza, čiji je urod spao na trećinu onog uobičajenog. Ipak, nisu klonula brgujska srca, pa su mladi "kapuzari" u svoju manifestaciju ubacili i dozu ironije – tradicionalni voz nakrcali su kockicama leda, koje su predstavljale grašići, odnosno tuču. Skupilo se ipak dovoljno kapuza da se nahrane svi oni željni pravih težačkih obroka, pa je lokalna fešta ipak uspjela i dokazala kako su duhovitost i dobra volja jače od svih nepogoda.

Kupus se slavi i u narodnim stihovima

Veli Brgud

Mozart kugle iz Salzburga, pjenušac i grčki feta sir – neki su među europskim gastronomskim brandovima, a na toj bi se listi uskoro mogao naći i brgujski kapuz. Ovaj se izvorni domaći proizvod od ostalih vrsta kupusa razlikuje svojim prepoznatljivim izgledom – velikim tvrdim glavicama i crvenom bojom, ali i procedurom sađenja i konzerviranja.

– Taj naš kapuz je otporan na bolesti i štetnike, tako da ga se ne šprica, a njiva se gnoji samo ziz stajskin gnojen, pa moremo reć da je stvarno "ekološki". Sije se va Josipovskoj štemani (sredinom ožujka), na otpojoj njivi, a onda se presajiva ručno ziz prižion (poseban alat za presađivanje kupusa), od Ivanje do Petrove (kraj lipnja), kada se čeka veliki daž – biju naši nonići rekli – kapužnjar. Kapuz se je kiseli i još se vavik kiseli na stari način, va velikin drvenin čabri. Na dno se staviju glavice ke se posipaju ziz krupnu sol, na glavice se stavlja naribani kapuz i dobro se napešta, i tako do vrha. Se to se dela va pravoj brgujskoj konobi, kadi se i čuva priko zime – objasnila je Željka Brentin, članica skupine mladih stanovnika Brguda koji su prije nekoliko godina pokrenuli zanimljivu inicijativu.

Kako bi revalorizirali ovaj tradicionalni prehrambeni proizvod, oni za vrijeme lokalne proslave "Kuzmove" organiziraju "Kapuzijadu" koja je ove godine doživjela svoje treće izdanje. Uz tradicionalnu gastronomsku ponudu, poput kupusa s palentom "konpiricun", kobasicama ili suhim mesom, jote te kupusa na salatu i na padelu, ova je manifestacija oživjela i narodne stihove "Prišal je h Matujan voz kapuza, voz kapuza brgujskega...". Naime, prema starom običaju, za proslavu su se svi težaci iz svojih "leha i lešica" skupljali u zajedničku povorku – voz – koja je od vrha sela kretala prema njegovu centru, i u kojoj su prezentirali rezultate svog mukotrpnog cijelogodišnjeg rada. Njima bi opskrbljivali cijelo matuljsko područje, a o tome koliko su im se Matuljci radovali, svjedoče i citirani stihovi.

Ne uspijeva nigdje drugdje

Uz mlade Brjuje, na održavanju tradicije rade i oni nešto stariji. Zdenko Afrić, vlasnik oštarije "Veseljak", jedan je od rijetkih preostalih uzgajivača brgujskog kapuza. Posao je, kaže, težak i zahtjevan, pa se sve manje ljudi želi njime baviti.

– Posadio sam oko 1.200 sadnica ove godine, ali ostat će mi samo oko 150 kilograma kapuza, jer su mi tuča i nevrijeme

praktički desetkovali urod. Čak i onaj kupus koji nije direktno uništen, slabije je rodio, pa glavice umjesto dva kilograma imaju kilogram do kilogram i pol – požalio se Afrić, ekspert po pitanjima sadnje i obrađivanja izvornog brgujskog kupusa.

– Čujte, nije to jednostavan posao, treba puno toga znati. Sitnice su te koje određuju kvalitetu i uspjeh uroda. Brgujski je kapuz poseban zbog svog podneblja. On ne uspijeva nigdje drugdje. Čak i ako se premjesti iz lešice u vrt, on propada. Stvar je da u lešicama preko noći kondenzira vlaga, koju kupus treba, i to taman u dovoljnim količinama. To se ne može postići umjetnim zalijevanjem, jer od previše vode kupus istruli – kaže Afrić, i objašnjava koliko je procedura uključeno samo u dobivanje sjemena.

– Kad se kapuz pobira, desetak glavica treba iščupati skupa s korijenom i ostaviti ih da se osuše. E, sad, tako sušeni kupus treba izdržati zimu, a da se ne pokvari, treba nekoliko mjeseci odstajati. Ja ga zato prekrijem piljevinom koja ga čuva. U ožujku taj kupus treba ponovo posaditi, i to zagrnut skroz do glavice. On će onda "potirat mladicu" i dobit ćemo sjeme – kazao je Afrić, uz napomenu da kapuz treba saditi "na široko" kako bi dobili velike i lijepo oblikovane glavice.

Specifičan okus

Zahvaljujući povoljnem brgujskom podneblju i trudu koji Zdenko Afrić i njegovi kolege utroše u njegovo uzgajanje, crveni brgujski kapuz ima svoj jedinstven i prepoznatljiv okus.

– To je jedan specifičan okus, ljut, kao da ste papar stavili u njega. A što se recepata tiče, najbrže je uzeti kapuz iz bačve u kojoj se kiseli, hitit na malo masti ili ulja, dodati češnjaka i kratko popržiti... Uz to fantastično idu i domaće kobasice – otkriva Afrić tajne okusa i pripreme brgujskog kapuza.

Osim mještana – mladeži i uzgajivača – koji se ponose svojim autohtonim gastronomskim unikatom, inicijativu za proglašavanje brgujskog kapuza brandom pokrenula je i Primorsko-goranska županija. Stvaranjem Proizvodno-trgovačke zadruge "Zeleno i plavo", u koju su se ujednili pojedini proizvođači raznih autohtonih proizvoda s cijelokupnog županijskog područja, stvoren je okvir za zajedničku prezentaciju, promociju i brendiranje regionalnih proizvoda. Jedan od prvih značajnijih rezultata djelovanja udruge otvaranje je nekoliko trgovina ovim proizvodima, među kojima je i matuljska "Agroliburnia". Njihov najznačajniji artikal

Zahvaljujući povoljnom brgujskom podneblju i trudu uzgajivača, crveni brgujski kapuz ima svoj jedinstven i prepoznatljiv okus. Brgujski kapuz je poseban i zato što ne uspijeva nigdje drugdje

Zbog tuče ovogodišnji urod spao je na trecinu onog uobičajenog

upravo je brgujski kapuz, ali nude i puževe iz Rukavca, brokul, cvjetaču i kelj, te domaće sorte jabuke i breskve. Osim kroz vlastitu trgovinu, "Agroliburnia" proizvode plasira i kroz mreže trgovačkih lanaca, omogućujući tako lokalnim sortama nacionalnu zastupljenost.

Kupusara na matuljskom području

Veliku ulogu u priči o zadrugi "Zeleno i plavo" odigrao je i Centar za brdsko-planinski poljoprivrednu PGŽ-a, čija je zadaća poticati i promicati gospodarstvo na tim područjima od posebnog značaja.

– Kupus s područja Brguda ukomponiran je u naš program zaštite autohtonih proizvoda, koji provodimo na lokalnoj razini u suradnji s Općinom Matulji, Agronomskim fakultetom u Zagrebu te Veleučilištem u Rijeci – kazao je v.d. ravnatelj Centra Dalibor Šoštaric.

– Posadili smo pokusnu količinu da se vidi kvaliteta tog kupusa, odnosno čvrstoća glavica, koje smo na daljnja testiranja dostavili Agronomskom fakultetu, na kojem je voditeljica projekta prof. dr. Nadica Dobričević. Ona je zadužena i za izradu tehničko-tehnoloških uvjeta za kupusaru koja bi se trebala izgraditi na matuljskom području, i koja bi se bavila preradom kupusa koji uzgaja zadruga. Proizvodnju kontrolira dr. sc. Dean Ban s Instituta u Poreču, koje je pod nadležnošću Veleučilišta u Rijeci – rekao je Šoštaric, te dodata kako sve projekte sufinanciraju PGŽ i Općina Matulji.

– Konačni cilj je zaštita, proizvodnja i promocija brgujskog kupusa, koji će se zaštiti kao autohton proizvod, odnosno brand, na temelju uskog geografskog područja na kojem se uzgaja i svojih posebnih svojstava – zaključio je Šoštaric.

Ideje o brandiranju i standardiziranju domaćih proizvoda, posebno brgujskog kapuza, dobivaju novu dimenziju u kontekstu skorog ulaska Hrvatske u Europsku uniju, jer samo adekvatno zaštićeni, registrirani i prezentirani autohtoni proizvodi mogu uspješno konkurirati na prezasićenom europskom tržištu.

"Prišal je h Matujan voz kapuza, voz kapuza brgujskega..."

Alen Liverić,

član HNK Ivana pl. Zajca,
filmski i televizijski glumac

petpitanja

Teatar je baza,
ali više bih se volio baviti

Ne želim pred novinare istresati priču o mojoj obitelji i fotografije iz mojega doma, to nije za mene - Alen Liverić

Zvali su me u Zagreb, ali ljubav prema Rijeci je jača. Uostalom, izgradnjom autoputa međusobno smo se toliko približili da je Rijeka Zagrebu, ma ipak, Zagreb Rijeci predgrađe

Ljubić: Napravio sam odmak od Rijeke i shvatio da ne mogu bez nje

Onemu se ljetos govorilo na sve strane. Na 55. festivalu igranog filma u Puli za ulogu Ivana u filmu "Ničiji sin", redatelja Arsena Antona Ostojića, ovjenčan je Zlatnom arenom za nabolju mušku ulogu. Kasnije je rekao da je uistinu želio tu ulogu pa je i to, uz njegov poslovnično predan rad na ulogama, ali i na sebi kao glumcu, razlog za uspjeh. Nije to ni prva ni jedina nagrada, ali je svakako jedna od najznačajnijih, jer svi su uvjereni da Zlatna arena otvara "zlatna vrata" u svijet filma. Međutim, njemu to nije ni trebalo, jer iza sebe ima već nekoliko filmova, a da se o kazališnim ulogama tijekom dvadeset godina i ne govori. Trenutačno živi na relaciji Rijeka – Zagreb – Rijeka. U matičnom kazalištu s Vitom Tauferom priprema predstavu "Ljepotica i zvjer", prema prići Jeanne-Marie Le Prince de Beaumont i filmskom scenariju Jeana Cocteaua i, kako kaže, kao i uvijek kad Vito režira, radi se punom parom, a u Zagrebu je, kada smo dogovarali razgovor, snimao seriju "Hitna 94". I odmah nam je napomenuo: "Da se razumijemo, to nije sapunica nego dramska serija u 16 epizoda."

1 POSTOJI MIŠLJENJE DA GLUMCI KOJI ŽIVE IZVAN ZAGREBA RIJETKO DOBIVAJU TV I FILMSKE ULOGE. KAKO TO VAMA USPIJEVA?

– Naravno da je glumcima koji žive u Zagrebu nešto malo lakše jer su "pri ruci" redateljima, ali bitan je rad i samo rad. Rad na ulogama i rad na sebi. Ja sam imao sreće što su mi dali šansu, ali sretan sam i zbog toga što radim u riječkom kazalištu gdje je uvijek radna atmosfera, gdje nam dolaze veliki redatelji i gdje je ansambl vrlo složan. To se prepoznaje i na nacionalnoj razini. Ali moram reći da imam i već dosta dugo filmsko iskustvo jer sam prvi film smimio s Vrdoljakom 1988. godine. Mislim da je ta tvrdnja kako se uloge ne dijele nikome izvan Zagreba floskula ili opravdanje za nerad.

2 KOJE SU VAM ULOGE DRAŽE – KAZALIŠNE, FILMSKE ILI TELEVIZIJSKE?

– Film mi je apsolutno na prvom mjestu i volio bih se što više baviti snimanjem filmova. Glumac dobije scenarij, može ga nekoliko puta pročitati, "sjedne mu" i snima se od točke A do točke B. Premda se može činiti da je ista stvar s TV serijama, postoji velika razlika jer u svakoj epizodi glumac prolazi kroz drugačiju situaciju i to je mnogo teže. Ali volim ja i teatar, jer to je ipak moja baza.

3 NAKON NEKOLIKO GODINA U VARAŽDINSKOM KAZALIŠTU, VRATILI SE U RIJEKU. ZAŠTO?

– Zato što je Rijeka moj grad i ja ju neizmjerno volim. Imao sam ponuda da se preselim u Zagreb, ali sve sam ih odbio. Danas, s novim autoputom, dva grada su se toliko približila da je Rijeka predgrađe, ma ipak mislim, da je Zagreb predgrađe Rijeke. A varaždinsko iskustvo mi je dobro došlo. Napravio sam odmak od Rijeke i shvatio da ne mogu bez nje, ali osjetio sam atmosferu u drugom gradu i drugom kazališnom ansamblu, što uvijek dobro

dođe. U Varaždinu sam napravio i jednu lutkarsku predstavu, "Okom na oko", na nagovor Zvonimira Torjanca, koja je doživjela veliki uspjeh ne samo u Hrvatskoj nego i u Londonu, gdje sam glumio na engleskom jeziku, i u Lahoreu u Pakistanu, gdje je i nagrađena.

4 POSTOJI LI ULOGA KOJU "MORATE" ODIGRATI KAD-TAD U KARIJERI?

– Ulogu Ivana u "Ničijem sinu" uistinu sam želio, ali u ovom trenutku mislim da ne bih mogao izdvojiti ni jednu. Sve uloge koje dobijem ili bolje reći prihvatom, jednako volim. Volio sam jednako i Mozarta i Othella, a volim i ansambl predstave kao što je "Turbofolk" u kojima su svi glumci jednako važni. Kada radim ulogu nikada ne držim figu u džepu i nikada ne mislim – ajde da to odradim, jer to ne bi bilo pošteno ni prema meni samome, a još manje prema publici. To vam je tako kada radite nešto što jako volite, a ja jako volim biti glumac.

5 ZAŠTO NE VOLITE DAVATI INTERVJUE NI PREVIŠE KOMUNICIRATI S NOVINARIMA?

– Kad imam nešto za reći tu sam, ali ponavljati stalno istu stvar po medijima za mene je bespredmetno. Nadlete se par puta u lošim serijama i žutim novinama i to vas označi, što ne želim. Ne volim govoriti o ulozi na konferencijama za novinare uoči predstave u HNK Ivana pl. Zajca jer glumac ne treba govoriti unaprijed nego pustiti sve sudu publike i kritike. Inače, ne volim uopće o sebi govoriti, osobito ne o privatnom životu. A reći ču vam i otkada izbjegavam novinare. Nakon "Duge mračne noći" nazvala me je novinarka jedne naše revije i zamolila za razgovor. Željela je priču o mojoj obitelji i fotografije iz mojega doma, a kad nisam pristao na to, urednica je odustala od razgovora. Tada mi je postalo jasno da nisu željeli govoriti ni o mojem radu na filmu ni o mojoj ulozi, nego mi zadirati u život. A to nije to. Barem ne za mene.

infopgž

Grad Rijeka

Korzo 16,
51000 Rijeka
T: ++385 51 209 333
F: ++385 51 209 520
protokol@rijeka.hr • www.rijeka.hr
Gradonačelnik: mr. sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća: Dorotea Pešić-Bukovac

Grad Bakar

51222 Bakar,
Primorje 39
T: ++385 51 761 119
F: ++385 51 761 137
grad-bakar@ri.t-com.hr • www.bakar.hr
Gradonačelnik: Tomislav Klaric
Predsjednica vijeća: Ivana Herceg

Grad Cres

51557 Cres,
Creskog statuta 15
T: ++385 51 661 500 / 661 954
F: ++385 51 731 331
grad-cres@ri.t-com.hr • www.cres.hr
Gradonačelnik: Gaetano Negovetić
Predsjednik vijeća: Nivio Toich

Grad Crikvenica

51260 Crikvenica,
Kralja Tomislava 85
T: ++385 51 241 445 / 242 009
F: ++385 51 241 655
ured-grada@grad-crikvenica.t-com.hr
www.crikvenica.hr
Gradonačelnik: Božidar Tomašek
Predsjednik vijeća: Eduard Rippl

Grad Čabar

51306 Čabar,
Narodnog oslobođenja 2
T: ++385 51 821 042 / 821 008
F: ++385 51 821 137
grad.cabar@ri.t-com.hr
Gradonačelnik: Marijan Filipović
Predsjednik vijeća: Zoranin Kuzele

Grad Delnice

51300 Delnice,
Trg 138. brigade HV 4
T: ++385 51 812 055
F: ++385 51 812 037
grad-delnice@ri.t-com.hr • www.delnice.hr
Gradonačelnik: Marijan Pleše
Predsjednik vijeća: Goran Muvrin

Grad Kastav

51215 Kastav,
Zakona kastavskega 3
T: ++385 51 691 452 / 691 454
F: ++385 51 691 453
grad-kastav@ri.t-com.hr • www.kastav.hr
Gradonačelnik: Dean Jurčić
Predsjednik vijeća: Dalibor Ćiković

Grad Kraljevica

51262 Kraljevica,
Frankopanska 1A
T: ++385 51 282 450
F: ++385 51 281 419
gradska.uprava@kraljevica.hr
www.kraljevica.hr
Gradonačelnik: Josip Turina
Predsjednik vijeća: Danijel Frka

Grad Krk

51500 Krk,
Trg Josipa bana Jelačića 2
T: ++385 51 221 415 / 221 115
F: ++385 51 221 126
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik: Dario Vasilić
Predsjednik vijeća: Ivan Jurešić

Primorsko-goranska županija

Župan: Zlatko Komadina
Zamjenici:
prof.dr.sc. Vidoje Vujić, Nada Turina-Đurić
Predsjednik Skupštine: Marinko Dumanić
Adamićeva 10, 51000 Rijeka
T: ++385 51 351-600 F: ++385 51 212-948
info@pgz.hr • www.pgz.hr

Grad Mali Lošinj

51550 Mali Lošinj,
Riva lošinjskih kapetana 7
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
gradonacelnik@mali-lostinj.hr
tajnik@mali-lostinj.hr • www.mali-lostinj.hr
Gradonačelnik: Gari Cappelli
Predsjednik vijeća: Milan Mužić

Grad Novi Vinodolski

51250 Novi Vinodolski
Trg Vinodolskog zakona 1
T: ++385 51 245 045
F: ++385 51 244 409
poglavarstvo@novi-vinodolski.hr
www.novi-vinodolski.hr
Gradonačelnik: Oleg Butković
Predsjednik vijeća: Milorad Komadina

Grad Opatija

51410 Opatija,
Maršala Tita 3
T: ++385 51 701 322
F: ++385 51 701 316
grad.opatija@opatija.hr • www.opatija.hr
Gradonačelnik: dr. sc. Amir Muzur
Predsjednik vijeća: Adriano Požarić

Grad Rab

51280 Rab,
Trg Municipium Arba 2
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
info@rab.hr • www.rab.hr
Gradonačelnik: Željko Barać
Predsjednik vijeća: Željko Peran

Grad Vrbovsko

51326 Vrbovsko,
Goranska ulica 1
T: ++385 51 875 115 / 875 228
F: ++385 51 875 008
gradska.poglavarstvo.vrbovsko@ri.t-com.hr
Gradonačelnik: Anton Mance
Predsjednik vijeća: Slavko Medved

Općina Baška

51523 Baška,
Palada 88
T: ++385 51 856 809 / 856 103
F: ++385 51 856 889
opcina-baska@ri.t-com.hr
Načelnik: dr. sc. Milivoj Dujmović
Predsjednik vijeća: Mišel Budimilović

Općina Brod Moravice

51312 Brod Moravice,
S. Radičev br. 2
T: ++385 51 817 180 / 817 355
F: ++385 51 817 180
dragutin.crnkovic@ri.t-com.hr
Načelnik: Dragutin Crnković
Predsjednik vijeća: Branimir Svetličić

Općina Čavle

51219 Čavle,
Čavle 206
T: ++385 51 208 310
F: ++385 51 208 311
opcina-cavle@ri.t-com.hr • www.cavle.hr
Načelnik: Željko Lambaša
Predsjednik vijeća: Josip Čarbonja

Općina Dobrinj

51514 Dobrinj,
Dobrinj 103
T: ++385 51 848 344
F: ++385 51 848 141
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr • www.dobrinj.hr
Načelnik: Neven Komadina
Predsjednik vijeća: Zoran Kirinčić

Općina Fužine

51322 Fužine,
Dr.Franje Račkog 19
T: ++385 51 829 500 / 829 503
F: ++385 51 835 768
opcina-fuzine@ri.t-com.hr
Načelnik: Marinko Kauzlaric
Predsjednik vijeća: Miljenko Fak

Općina Jelenje

51216 Dražice,
Dražičkih boraca 64
T: ++385 51 208 080
F: ++385 51 208 090
opcina-jelenje@ri.t-com.hr
www.jelenje.hr
Načelnik: Branko Juretić
Predsjednik vijeća: Damir Maršanić

Općina Klana

51217 Klana,
Klana 33
T: ++385 51 808 205
F: ++385 51 808 708
opcina@globalnet.hr • www.klana.hr
Načelnik: Ivan Snajdar
Predsjednik vijeća: Slavko Gauš

Općina Kostrena

51221 Kostrena,
Sv. Lucija 38
T: ++385 51 209 000
F: ++385 51 289 400
opcina-kostrena@ri.t-com.hr
www.kostrena.hr
Načelnik: Miroslav Ulijan
Predsjednik vijeća: Sanjin Vrkić

Općina Lokve

5116 Lokve,
Šetalište Golubinjak 6
T: ++385 51 831 336 / 831 255
F: ++385 51 508 077
opcina.lokve@ri.t-com.hr
Načelnik: Anton Mihelčić
Predsjednik vijeća: Dragan Hrvat

Općina Lopar

51281 Lopar,
Lopar BB
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
tajnik@opcina.lopar.hr
Načelnik: Alen Andreškić
Predsjednik vijeća: Damir Paparić

Općina Lovran

51415 Lovran,
Šetalište maršala Tita 41
T: ++385 51 291 045
F: ++385 51 294 862
opcina-lovran@ri.t-com.hr
Načelnik: Emil Gržin
Predsjednik vijeća: Serđo Basan

Općina Malinska-Dubašnica

51511 Malinska,
Lina Bolmarčića 22
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
info@malinska.hr • www.malinska.hr
Načelnik: Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća: Josip Sormilić

Općina Matulji

51211 Matulji,
Trg Maršala Tita 11
T: ++385 51 274 114
F: ++385 51 274 114
info@matulji.hr • www.matulji.hr
Načelnik: Bruno Frlan
Predsjednik vijeća: Mario Ćiković

Općina Viškovo

51216 Viškovo, Vozišće 3
T: ++385 51 503 770 / 503 772
F: ++385 51 257 521
opcina-viskovo@ri.t-com.hr
www.opcina-viskovo.com
Načelnik: Goran Petre
Predsjednik vijeća: Radovan Brnelić

Općina Vrbnik

51516 Vrbnik,
Trg Škujica 7
T: ++385 51 857 099 / 857 310
F: ++385 51 857 099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
Načelnik: Ivan Lukarić
Predsjednik vijeća: Branko Pavan

Resori županijskog poglavarstva:

Proračun i financije

- Ljiljana Mihić

Zdravstvena zaštita i socijalna skrb

- Vedrana Fržop-Kotulovski

Komunalne djelatnosti

- Ingo Kamenar

Turizam i ugostiteljstvo

- Kazimir Janjić

Kultura, sport i tehnička kultura

- mr. sc. Elida Ružić

Školstvo, znanost i tehnologija

- mr. sc. Tatjana Stanin

Regionalna suradnja, lokalna samouprava i civilno društvo

- Nedeljko Tomic

Gospodarstvo

- Zdenko Antešić

Pomorstvo i promet

- nepotpunjeno od 30.10.2008 zbog ostavke predhodnika

Prostorno i urbanističko planiranje te zaštita okoliša

- Georg Žeželić

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ

Pomorski i povjesni muzej Hrvatskog primorja

Muzejski trg 1,
51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51 213-572
F: ++385 51 213-578
pomorski-povjesni-muzej
@ri.hnet.hr

Prirodoslovni muzej

Lorenzov prolaz 1,
51000 Rijeka
v.d. ravnateljica:
Marin Kirinčić
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
primmuzri@ri.hnet.hr
www.prirodoslovni.com

Ustanova

Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Darko Čarbonja
T: ++385 51 257-340
F: ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr

Javna ustanova Priroda

Ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u PGŽ
Grivica 4, 51000 Rijeka
Ravnateljica: Sonja Šišić
T: 00385-51-352-400
F: 00385-51-352-401
info@ju-priroda.hr
www.ju-priroda.hr

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije

Splitska 2/I, Rijeka
Ravnatelj:
prof. dr. sc. Mladen Črnjar
T: ++385 51 351 772
F: ++385 51 212 436
zavod@pgz.hr

Izvori statističkih podataka: Hrvatska gospodarska komora - Županijska komora Rijeka; Statistički ljetopis Primorsko-goranske županije 2007. Odsjek za statistiku Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji i FINA

Gospodarski podaci se odnose na 2007. godinu.

PANTHEON™ 5.5

datalab Business operating system

datalab
Promjenite podatke u dobit!

Datalab HR d.o.o.
Trg 1. istarske brigade 6,
HR-52100 Pula
t. +385 52 380 147,
f. +385 52 500 087
info@datalab.hr, www.datalab.hr

Što može PANTHEON napraviti za Vas?

PANTHEON je cijelovit poslovni operativni sistem, koji Vam daje mogućnost da možete:

1. SPOZNATI dimenzije Vašeg poslovanja,
2. UČINITI posao jednostavnijim,
3. RIJEŠITI situacije brzo i efikasno,
4. IZABRATI sistem po Vašoj mjeri,
5. POSLOVATI internacionalno,
- 5.5 BITI jedinstveni.

Ventex
informaticke tehnologije

Ventex d.o.o., Dražice 123c,
Martinkovac (Zamet), 51000 Rijeka
t. 051 659300, f. 051 659301
prodaja@ventex.hr, www.ventex.hr

datalab
SILVER PARTNER

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske županije
zelenoplavo • info@pgz.hr • www.pgz.hr • tel: 051 / 351 612

zelenoplavo

Impressum: zelenoplavo, magazin PGŽ • ISSN 1845-5220 • Izlazi 5 puta godišnje
• Godina IV • Broj 15 • Prosinac 2008. • **Izdavač:** Primorsko-goranska županija, Adamićeva 10, Rijeka • info@pgz.hr • tel: 051 / 351 612
Za izdavača: Zlatko Komadina • **Odgovorni urednik:** Branko Škrobonja • **Glavni urednik:** Dragan Ogurlić • **Urednički savjet:** Marinko Dumanić, dr. Mladen Črnjarić, mr. Daina Glavočić, Zdravko Čiro Kovačić, Damir Lončarić, dr. Joža Perić, Neven Šantić • **Autori tekstova:** Dragan Ogurlić, Marinko Krmpotić, Nevenka Kočić, Aleksandra Kučel-Ilić, Boris Perović, Barbara Čulović, Hrvoje Hodak, Mira Krajnović Željak, Davor Žic, Walter Salković, Branko Škrobonja (kronika) • **Fotografije:** Petar Fabijan, Mira Krajnović Željak, Walter Salković, Marin Aničić, Marinko Krmpotić, Vladimir Ćikić • **Naslovna:** Sandra Rubinčić • **Ilustracija:** Vojko Radočić • **Lektor:** Jasna Škorić • **Likovno oblikovanje:** Ivica Oreb • **Marketing i produkcija:** Makol marketing, Rijeka, narudžba oglasa na e-mail: makol@makol.hr ili fax 051 / 677 226 • **Tisk:** Radin-Repro i roto,d.o.o. Zagreb • **Naklada:** 20.500 • Idući broj magazina "Zeleno i plavo" izlazi u veljači 2009.

Dobitnici nagradne križaljke iz 14. broja ZiP-a

(pristiglo 331 koverti, dopisnica i razglednica)

Ručak/večera za dvije osobe u konobi „FRANKOPAN“ u Rijeci	Poklon paket eko-proizvoda	Marica Vranković
Branko Kranjac Šetalište maršala Tita 36 51 415 Lovran	Radojka Grbac Sveti Kuzam 32 51 223 Škrilevo	Duborka 1 51 550 Mali Lošinj
Tanja Malovoz Glagoljaška 19 51 260 Crikvenica	Mirjana Lučić Ćikovići 73 51 215 Kastav	CD Klape Nevera „Pjesmom kroz zavičaj“
Dragana Šorak Rakoš Viškovo 150 b 51 216 Viškovo	Hrvoje Martinović Kvaternikova 70a 51 000 Rijeka	Diana Bernobić Markovac 40a 52 463 Višnjan
Monografija Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“	Knjiga Vlaste Juretić „Kako si znao da volim leptire“	Jelena Crljenko Kricin 16 51 212 Baška
Damir Jakovac Dubrovačka 1 51 000 Rijeka	Ivana Antonić Gradac 47 51 253 Bibir	Ozren Gallat Franje Čandeka 36 51 000 Rijeka
Josip Laginja Predboršt 5 51 217 Klana	Filip Ostojić Laginina 10 51 000 Rijeka	Katica Furdin I. Ferenčica 61 10 000 Zagreb
Tomislav Oršolić Bok 2 51 000 Rijeka	Ema Žeželić Ričinska 11 51 218 Dražice	Bisera Košćec Tončićev 25 51 260 Crikvenica
Knjiga Vesne Miculinic Prešnjak „Svita s dvora riječkog kolodvora“	Beata Kramar Vatroslava Lisinskog 2 51 500 Krk	Beata Kramar Vatroslava Lisinskog 2 51 500 Krk
Željka Medin Žrtava fažizma 14b 51 415 Lovran	Dinka Kruljić Kralja Tomislava 13 51 301 Brod na Kupi	Dinka Kruljić Kralja Tomislava 13 51 301 Brod na Kupi
Viviana Pavešić Zametskog korena 36b 51 000 Rijeka	Valter Kezele Lošinjskih brodograditelja 15 51 550 Mali Lošinj	Silvia Marčac Kukuljanovo 207c 51 223 Škrilevo
Biserka Poje I. Gorana Kovačića 9 10 306 Čabar	Gordana Laloš S. Strahimira Kranjčevića 16 51 300 Delnice	Zvonimir Pajnić Brage Žagar 12 51 307 Prezid
	Darko Šorak Franje Čandeka 36 51 000 Rijeka	Goranka Tomac E. Kvaternika 44 51 304 Gerovo

križaljka

Rješenja traženih pojmoveva pošaljite do 5. veljače 2009.

na adresu:

Primorsko-goranska županija
Magazin „Zeleno i plavo“ (za nagradnu križaljku),
Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će 5. veljače 2009. g na Kanalu RI,
a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.

Nagrade za točne odgovore broja 15

3 ručka/večere za dvije osobe u hotelu „RISNJAK“ u Delnicama
3 poklon paketi eko-proizvoda
3 foto-monografije Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“
3 knjige Vesne Miculinić Prešnjak „Svita s dvora riječkog kolodvora“
5 županijskih rokovnika
5 knjiga fotografija Mire Jurković „I drvo priča...“
10 CD-a grupe PUTOKAZI „Treća zemlja“

AUTOR: ANTRAKS	NAŠ NOGOMETNI STRUČNJAK (CIRI)	JEDNAKO, ISTO (FR.)	KOJI NIJE OKRETAN, KOJU JE UKOĆEN (PREN.)	TEŽAK, NIEUGODAN ZADAH	EKAVSKI GOVOR, EKAVSTINA	AMERIČKI KNUJEVNIK (CBLJELI OČNJAK)	NAJVEĆI KONTINENT							
NALJEPŠA PLAZA NA LOVRANSTINI								"SOUTH"	VESNA PARUN	SEDMI MJESEC, SRPANJ	STUPITI U PROSTORIJU, UCI	"REAL INTERNAL GROWTH"	TURSKA NOVINSKA AGENCIJA	OVČJE MLADUNČE
JEDNO- STAVNI KAZALIŠNI KOMAD														
RAVNA POVRŠINA ZEMLJE (MN.)														
UZVIK U KORIDI			"VATERPOL- SKI KLUB JADRAN" GLUMAC ECKHART											
SUMPOR	NALJOVA IMENJAKINJA VLADARI EMIRATIMA	KOŠ. TRIENER PETROVIĆ SLOVENSKI SKLADATELJ, BOJAN												
LINDA EVANS			UTORAK ILI PETAK FINSKI SKA- KĀC NA SKI- JAMA, TAMI			UBIO ZMAJA I IZBAVIO DJEVOJKU PRILOG: UPRAVO, BAŠ	PUNOČA, SPUNJENOST HRV. NOGO- METNI REPRE- ZENTATIVAC							
TEŠKO I TVRDO DRVO VISOKIH MAHUNARKI, SCIR									Mjesto IZNAD LOVRANA SUPROT- NOST JANGU					
BIVŠI DUBROVAČKI GRADO- NAČELNIK BOGDANOVIĆ														
KOLUMNIST "NOVOG LISTA"													DELNICE	
TANKA PLOČA KOVINE			ŠPANJOLSKI RUKOMETAS URDANGARIN EUR. OTOCNA DRŽAVA					IMENKO OD MILJA SPARINA, OMORINA						ESKIMSKA VJETROVKA S KAPULJA- ČOM
AUSTRIJA	"IOWA MEMO- RIAL UNION" INDUSTRija KUGLIČNIH LEŽAJEVA				DJED U PRIMORJU REDATELJ VRDOLJAK	KALLI AFRIČKA DRŽAVA (GL. GRAD ACCRA)								
POVEZIVAT ČE MEDVEJU I UČKU							UKUSAN, HRANJIV PLOD PODON UCKE PIŠUŠANI MEDvjEDIČI							
EUGEN. KUMIĆIĆ	OBALNI PUT OVAMO, NA OMU STRANU												KISIK	
STABLIJKA TRAVE			FR. REDAT „ BERTRAND ("VELIKO ČISCENJE") RIJEKA										GLE, EVO	
"ISTOK"	35. LOVRANSKA FEŠTA "AMPER"												"RIBO- NUKLEINSKI ACID" FOSFOR	
LEŽERAN POZDRAV MLADIH			PRILOG: OSIM TOGA, PORED TOGA					GRČKI NOGOMETNI KLUB						

Rješenja traženih pojmoveva iz prošlog broja:

Neimar Tratskog svetišta, fra: SERAFIN; Papa Ivan Pavao drugi, Tratski: HODOČASNIK; Posljednji vlasnik Gradine, grof: LAVAL; Stoljećima čuvari svetišta: FRANJEVCI; Budući dom tisuća studenata: KAMPUS; Keltski „brod uz rijeku“: TARSA

štoria

Zaboravljeni mladoženja

Bulin

(istiniti događaj iz sušačkog društva tridesetih godina)

Vi koji nikada niste igrali na "baloti" zacijelo ne znate što je to "bulin". Međutim oni koji se samo malo razumiju u ovu našu originalnu igru, koju je jedan engleski kralj otkrio na hrvatskom Jadranu i prenio u Englesku, vrlo dobro znaju da je bulin ona najmanja kugla, koju se prvu baca i prema kojoj svi smjeraju te često u nju pucaju. Značenje ove kugle o koju se svi spotiču prenio je naš puk i na ljude pa "bulinom" krste čovjeka koga svi zadiraju i kome nitko ne da mira.

Jedan takav sušački Bulin zagledao se na sušačkom Korzu u jednu od mnogobrojnih sušačkih djevojčica. Dosta je muke trebao dok se svojoj lijepoj i mladoj odabranici

približio. Uspjeh je bio tu. Sklopio je poznanstvo s gospodicom i počeo se s njome dopisivati. Konačno mala se je zaljubila u Bulina, kao ona lijepa žena u Shakespeareovom komadu "San ljetne noći" u magarca. Ljubav između Bulina i lijepih djevojčice rasla je iz dana u dan.

Brižna majka opazila je promjenu kod svoje mlade kćeri i kao iskusna žena počela tome tražiti uzročnika. Našla ga je u formi ljubavnih pisama koje je Bulin pisao njezinu kćeri. Majka je htjela pasti u nesvijest kad je doznaла да joj se kći dopisuje s Bulinom.

Bilo je mnogo suza, mnogo riječi i konačno majka je uvjerala kćer u nemogućnost daljnje ljubavne veze s

Bulinom. Sama gospodica uvidjela je da bi joj bio gorak život i da je on sam na podsmijeh svima i svakome. Sjela je za stol i napisala dugačko oproštajno pismo svome nesuđenom draganu. Kad je Bulin primio ovo pismo bilo mu je teško pri duši. U svom ljubavnom očaju napisao je lijepoj gospodici odgovor u kojem se grozio da će ubiti nju, sebe i još nekog trećeg. Da komedija bude veća, na posebnom je papiru nacrtao revolver i priložio pismu.

Djevojčica se prestrašila kad je primila ovo "revolversko" pismo zaljubljenog Bulina i u nju se uvukao strah. Znala je da je mahnit i da može počiniti kakvu glupost.

Kći je pokazala pismo majci, majka ocu. Otac kao pametan čovjek uzeo je pismo u džep i nosio ga nekoliko dana dok se nije namjerio na Bulina, svog nesuđenog zeta.

- Molim vas - počeo je otac - jeste li vi taj X.Y.?

- Da, ja sam - odgovori Bulin, koji nije ni pomislio da bi ovo mogao biti otac njegove nesuđene drage.

- Ja sam otac gospodice... Veseli me što sam se mogao s vama upoznati, tim više što je ona od vas primila evo ovo pismo s ovim revolverskim crtežom i grožnjom.

- Ona je mene odbila. Ja ne mogu bez nje! - počeo je jadikovati Bulin.

Razumno otac prekine nesuđenog zeta.

- Dobro je. Meni je drago da vi ne možete bez nje. To je i lijepo, kad se volite. Znači da će vam i život biti miran. Ali molim vas jedno pitanje: jeste li kada pomislili od čega ćete živjeti? Ja mojoj kćeri ne mislim ništa dati. Vi namještena nemate, nit imade izgleda da ćete ga dobiti. Pored toga moja kći imade prilično velike zahtjeve. Hoćete li njenim zahtjevima moći udovoljiti?

- Ja, vidite - zbumio se Bulin - ja na ovo nisam nikada mislio...

- Kakav ste vi mladoženja koji se vjenča a ne vodi računa od čega će živjeti? Vi ste, mladiću, i drzak. Ako vam je život dojadio, izvolite raditi što vas je volja. Okanite se moje kćeri i prijetnja jer ćete imati sa mnom posla.

- Ja, ja - prekidaо je Bulin, kao da se želio ispričati - nisam mislio od čega ćemo živjeti. Zbilja nisam mislio od čega ćemo živjeti... - i tako cijela tragedija završi mirno i tiho.

Kći i majka grohotom se nasmijaše kad im je otac ispričao susret s Bulinom, mladoženjom koji je zaboravio promisliti od čega će živjeti kad se vjenča.

LJEKARNA
JADRAN

www.ljekarna-jadran.hr

Neka nadolazeća godina
bude savršena poput
kapljice vode - puna
zdravlja, sreće i ljepote!

Zdravstvena ustanova **Ljekarna JADRAN**
51000 Rijeka, Trg Vlačića Flaciusa 3
tel. 051/339-600, 337-217, fax: 051/337-398

Rijeka:

Ljekarna KORZO, Korzo 22, tel.051/211-036
Ljekarna BRAJDA, Krešimirova 24, tel. 051/213-732
Ljekarna CENTAR, Riva 18, tel.051/213-101
Ljekarna KAZALISTU, Ulijarska 3, tel.051/211-479
Ljekarna STROSSMAYER, Strossmayerova 6, tel.051/371-127
Ljekarna ZAMET, Avelina Turka 137, tel.051/264-717
Ljekarna RIVA BODULI, Riva Boduli 7, tel.051/215-301

Ljekarna BAKAR, Veberova 137, 051/761/319
Ljekarna CRES, Trg Franje Petrića 4, tel.051/571-243
Ljekarna VRBOVSKO, Dobra 12, tel.051/875-219

Ljekarnički depo:

Šilo: Stara cesta 4, tel.051/852-161;
Klana: Klana 63, tel.051/808-168;
Nerezine: Trg Studenac 13, tel.051/237/226

...15

1993 | PRIMORSKO GORANSKA ŽUPANIJA | 2008

zelenoplava

Primorsko - goranska županija
Adamićeva 10
HR - 51000 Rijeka

+385 51 351 600
info@pgz.hr
www.pgz.hr